

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет географії, туризму та історії
Кафедра фізичної географії, краєзнавства та туризму

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Казаков В.Л.
 « ___ » _____ 2019 р.

Реєстраційний № _____
 « ___ » _____ 2019 р.

**ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ВСЕСВІТНІХ ВИСТАВОК
 (ЕКСПО) ТА ЇХ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ**

Кваліфікаційна робота студентки
 групи ГОЕм-14

ступінь вищої освіти магістр
 спеціальності 014 Середня освіта
 (Географія)

Гуцол Анни Анатоліївни

Керівник: кандидат географічних наук,
 доцент **Пацюк Вікторія Сергіївна**

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени ЕК: _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	7
1.1. Виставкова діяльність, її суть та особливості.....	7
1.2. Класифікації виставих заходів.....	16
1.3. Міжнародні туристичні виставки в світі та Україні.....	19
1.4. Конгресово-виставковий туризм як інноваційний туристичний напрямок.....	27
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ II. ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ВСЕСВІТНІХ ВИСТАВОК.....	33
2.1. Історичні особливості організації Всесвітніх виставок в світі.....	33
2.2. Всесвітні виставки: географія їх проведення та ключові особливості.....	38
2.3. Найвідоміші туристичні об'єкти ЕКСПО.....	49
2.4. Аналіз досвіду участі України у Всесвітніх виставках.....	61
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕРІАЛІВ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ».....	69
3.1. Аналіз робочих програм з туристичних дисциплін.....	69
3.2. Методичні рекомендації щодо розгляду виставкових заходів у навчальних курсах спеціальності «Туризм».....	72
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	91
Додаток А.....	91
Додаток Б.....	92

Додаток В.....	106
Додаток Г.....	107
Додаток Д.....	117
Додаток Е.....	129
Додаток Ж.....	131
Додаток З.....	132
Додаток К.....	133
Додаток Л.....	134
Додаток М.....	141

ВСТУП

Постановка проблеми. Виставкові заходи займають особливе і важливе місце серед інструментів сучасного туристичного маркетингу. Вони надають туристичному підприємству великі можливості одночасного розповсюдження і отримання широкого спектру економічної, організаційної, технічної, комерційної інформації за відносно низьких витрат. Виставкові заходи в туризмі є ніби дзеркалом розвитку галузі, біржею інформації, показником цін, а також засобом прогнозування кон'юнктурних змін.

У багатьох американських та європейських фірм 20-25% усіх коштів, виділених на маркетинг, використовують як витрати на підготовку та участь у ярмарках і виставках. Таке становище зумовлено тим, що багато фірм бачать у ярмарках і виставках важливий інструмент маркетингу, що дозволяє їм успішно вирішувати існуючі проблеми, зумовлені, насамперед необхідністю забезпечення ефективної товарної та цінової політики, політики розподілу та просування [33].

Всесвітні ж виставки – це наймасштабніші виставкові заходи, що відбуваються у світі. Вони є не лише ефективним способом просування продукції та послуг окремих країн, важливим чинником формування їх іміджу, а й кардинально впливають на становлення туристичної сфери країни-організатора. Тож зважаючи на бажання нашої країни знайти свою нішу на туристичному ринку та покращити свій імідж, не лише участь у Всесвітніх виставках, а й їх організація на нашій території могла б стати переломною віхою в розвитку країни.

Мета дослідження: здійснити територіальний аналіз проведення Всесвітніх виставок, виявити їх значення для розвитку туристичного сектору та надати методичні рекомендації щодо їх вивчення при підготовці студентів спеціальності «в практиці роботи школи».

Виходячи з мети дослідження було поставлені такі **завдання:**

1. Розкрити суть, особливості та класифікації виставкових заходів.

2. Охарактеризувати конгресово-виставковий туризм та географію проведення міжнародних туристичних виставок.

3. Здійснити географічний аналіз проведення Всесвітніх виставок, виявити основні закономірності.

4. Оцінити вплив Всесвітніх виставок на туристичну сферу.

5. Надати методичні рекомендації щодо розгляду виставкової діяльності в різних навчальних курсах при підготовці студентів спеціальності «Туризм».

Об'єктом дослідження є Всесвітні виставки як форма антропогенного рельєфу та процес їх вивчення в практиці роботи школи.

Предметом дослідження є вплив Всесвітніх виставок, а також в цілому виставкових заходів на розвиток туристичної діяльності в світі.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Вивченню особливостей організації і проведення міжнародних виставок і ярмарок присвячені праці багатьох вчених. Серед них роботи Котлер Ф., Малікова Л. В., Моїсеєва Н. К., Назаренко Л. Ф., Ноздревой Р. Б., Перцовський Н. І., Соколова Ю., Стрижко А., Семенцова Т. тощо. У своїх дослідженнях науковці аналізують роль виставок і ярмарок у просуванні товару чи послуги, визначають тенденції розвитку виставкової індустрії, звертають увагу на маркетингові засади проведення міжнародних заходів виставко-ярмаркового спрямування та ін. Проблематика організації виставкових заходів у туристичній сфері розглядалася в працях Маврової М. Д., Мотузенко О. О., Петліна Д. В., Смірнова І. Г., Безпосередньо особливості організації та проведення Всесвітніх виставок висвітлені у працях Іванова А. В., Іноземцевої І. Є., Макотіна С. А., Нікітіна Ю. тощо.

Основними методологічним підходом у роботі є системно-структурний, який визначив логічну послідовність використання таких груп методів дослідження:

– *теоретичні методи*: 1) аналіз наукової літератури та Internet-джерел з проблеми дослідження; 2) аналізу та синтезу; 3) індукції та дедукції; 4)

історичний задля вивчення хронологічних особливостей організації та проведення всесвітніх виставок; 5) комплексного опису, застосованого при характеристиці Всесвітніх виставок; 6) порівняльний для виявлення територіальних особливостей в організації виставок;

– *емпірико-теоретичні методи*: 1) систематизації задля створення бази «Міжнародних туристичних виставок в Європі у 2020 році»; 2) картодемонстраційний задля відображення територіальних особливостей в проведенні виставкових заходів; 3) статистичний задля аналізу щодо чисельності країн-учасниць та відвідувачів Всесвітніх виставок; 4) порівняльно-географічний.

Практичне значення дослідження полягає в систематизації інформації про Всесвітні виставки, виділенні їх характерних особливостей, здійсненні порівняльної характеристики Всесвітніх виставок та аналіз їх впливу на туристичну сферу. Наочно отримані результати представлені у серії карт. Також надано методичні рекомендації щодо розгляду виставкої діяльності в різних навчальних курсах при підготовці студентів спеціальності «Туризм», а саме «Спеціалізований туризм», «Туристичні ресурси України» та «Міжнародний туризм».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, кожен з яких послідовно висвітлює поставлені завдання, висновків, списку використаних джерел, що включає 77 найменувань та додатків.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Виставкова діяльність, її суть та особливості

У діяльності різноманітних підприємств, зокрема, туристичних, особливе значення має популяризація галузі (зокрема її представників, продукції, послуг) через виставково-ярмаркові заходи. На сьогоднішній день виставки – один з ефективних способів просування продукції та послуг ринку. Ефект виставок посилюється за рахунок її масового характеру та значної кількості контактів. Це дозволяє виставці бути більш ефективним інструментом збуту туристичної продукції у порівнянні з іншими. За даними Центру досліджень виставкової індустрії (CEIR – Center for Exhibition Industry Research), 90 % відвідувачів виставок, які приймають кінцеве рішення про купівлю різних видів продукції, вважають виставки первинним джерелом інформації для цього [57].

Провідне значення нині має **Всесвітня асоціація виставкової індустрії (UFI)** - діюча по всьому світу галузева організація виставкової індустрії, що охоплює міжнародні та національні асоціації в області виставкової індустрії, а також їх партнерів [76].

UFI об'єднує 684 члена-організації в 239 містах в 85 країнах на 6 континентах. Вона наділяє знаком якості понад 827 виставок і експозицій, організованих її членами. У сукупності члени Всесвітньої організації виставкової індустрії (UFI) організовують щороку понад 4500 профільних заходів, які залучають більше 1 000 000 експонентів і 150 000 000 відвідувачів. Головний офіс розташований в Парижі. Регіональні офіси є також в Гонконзі і в Шарджі, третьому за величиною місті Об'єднаних Арабських Еміратів.

Асоціація була заснована в 1925 році і сьогодні є лідируючою світової асоціацією в області професійної виставкової індустрії. Вищим органом UFI є Конгрес. У перервах між його роботою діє виконавчий орган - Генеральний секретаріат. На чолі асоціації стоїть президент [6].

Виставкові заходи займають особливе і важливе місце серед інструментів сучасного туристичного маркетингу. Вони надають туристичному підприємству великі можливості одночасного розповсюдження і отримання широкого спектру економічної, організаційної, технічної, комерційної інформації за відносно низьких витрат. Виставкові заходи в туризмі є ніби дзеркалом розвитку галузі, біржею інформації, показником цін, а також засобом прогнозування кон'юнктурних змін. Участь в роботі виставок та ярмарок – активний та потужний засіб формування маркетингових комунікацій туристичних підприємств. Одночасно це складний комплекс прийомів та засобів, що відображають основні елементи маркетингового комплексу – рекламу (друковану, стендову тощо), пропаганду, особистий продаж (праця стендистів), стимулювання збуту, розподіл сувенірів, надавання знижок тощо. Зрозуміло, що за допомогою виставкових заходів неможливо вирішити всі маркетингові проблеми фірми, але ці заходи є незамінним засобом маркетингової комунікації, яким турпідприємство не повинно нехтувати.

Нині терміни «виставка» та «ярмарок» набули настільки близького сенсового значення, що часто використовуються як синоніми. Подібні риси (обмеження тривалості, періодичне проведення в певних містах тощо), що стали притаманні виставкам та ярмаркам у ході їхнього розвитку, дозволяють говорити про свого роду конвергенцію.

Міжнародне бюро виставок (англ. International Bureau of Exhibitions) визначає виставку, як «показ, основна мета якого – в просвіті публіки шляхом демонстрування засобів, що знаходяться в розпорядженні людства, для задоволення потреб в одній або декількох сферах його діяльності або майбутніх його перспектив» [72].

Ярмарок за визначенням **Всесвітньої асоціації виставкової індустрії** (англ. International Fairs Union) – це «економічна виставка зразків, яка відповідно до звичаїв країни, де знаходиться, являє собою великий ринок товарів, що діє у встановлені терміни в певному місці, і на якому

дозволяється представляти зразки своєї продукції для укладання торгових угод у національних чи міжнародних мірилах» [58].

Відмінною рисою ярмарків є те, що вони, як правило, припускають безпосереднє здійснення прямих продажів експонентами продукції, що демонструється. Виставки та ярмарки – як правило, багатокомпонентні заходи, що включають в себе поряд з демонстрацією експонатів також конференції, семінари, «круглі столи» та інші заходи, які виконують інформаційну функцію.

Комітет німецької економіки у справах торговельних виставок і ярмарків дає свої визначення.

Ярмарок – ринкові заходи, що регулярно організуються, з обмеженим часом проведення. Адресуючи свої експонати переважно кваліфікованим фахівцям - відвідувачам ярмарків, численні підприємства, що беруть участь в ярмарку, представляють основні товари та послуги однієї або декількох галузей [15].

Виставки – це ринкові заходи з обмеженим часом проведення. Адресуючи свої експонати переважно звичайним відвідувачам-неспеціалістам, численні підприємства, що беруть участь у виставці, представляють і реалізують характерні товари і послуги однієї або декількох галузей або інформують споживачів з метою сприяння збуту товарів [16].

Головна спільна риса цих понять – це підкреслення ринкового характеру виставково-ярмаркових заходів. При цьому ярмарки орієнтуються головним чином на спеціалізованого відвідувача-покупця, оптовика, на здійснення продажів експонентами демонстрованої продукції, в той час як виставки – на більш широке коло потенційних споживачів, на залучення їх уваги до товару.

На Марсельському конгресі (жовтень 1995 р.) Всесвітньої асоціації виставкової індустрії (UFI) було прийнято наступне визначення ярмарки: «**Ярмарок** – це міжнародна економічна виставка зразків, яка незалежно від її назви відповідно до звичаїв країни, на території якої вона проводиться, являє

собою ринок товарів широкого вжитку (або обладнання) і діє у встановлені терміни протягом обмеженого періоду часу в одному і тому ж місці і експонентам якої дозволяється представляти зразки своєї продукції для укладання угод в національному або міжнародному масштабах» [76].

Фактично сьогодні в первісному значенні цього слова виставками з позиції термінології, слід було б називати виставкові заходи, не переслідують торгові (комерційні) цілі, до яких в першу чергу відносяться всесвітні виставки ЕКСПО, виставки творів мистецтв з колекцій музеїв, не призначених для продажу, і виставки, що організуються при проведенні конгресів.

Нині головна спрямованість будь-якої виставки в даний час – реклама інновацій у вигляді товарів і послуг, укладання контрактів на продаж зразків після закінчення виставки, поставку партій показаного товару або укладення ф'ючерських угод. Тому в сучасному виставковому лексиконі виставка і ярмарок хоча і мають різні назви, а часом дещо відмінні організаційні форми, в українській мові представляють близькі за змістом заходи і можуть бути класифіковані за загальними ознаками.

Сучасна ярмарок пропонує широкий спектр товарів і послуг: від зразків виробів і комплексних автоматизованих систем до передачі «ноу-хау», що проводяться експертами консультацій і т.д.

В даний час розвиток міжнародних ярмарків і виставок йде як по шляху кількісного збільшення, так і в напрямку якісного перетворення. Поряд з загальногалузевим ярмарками засобів виробництва і товарів широкого споживання проводяться тематичні, що показують кілька споріднених галузей економіки; спеціалізовані ярмарки (салони, виставки) за певними виставковими темами і номенклатурою товарів; спеціалізовані виставки (салони), експонати яких є не тільки і не стільки товарами, скільки призначаються для показу вирішення конкретних технічних та інших проблем.

Форма та зміст виставково-ярмаркових заходів з плином часу піддаються змінам під впливом потреб ринку. Тематичні вузькоспеціалізовані ярмарки можуть перерости в тематичні загальногалузеві, а з них можуть викристалізуватися ярмарки з більш вузькою спрямованістю, товарні ярмарки можуть перетворитися в тематичні і т.д.

Число і розмір міжнародних загальногалузевих і спеціалізованих ярмарків регулюються вимогами світових ринків, які вони обслуговують. Ярмарково-виставкові заходи, що не відповідають вимогам, що пред'являються, відмирають, а нові виникають відповідно до тенденцій загального розвитку світового господарства.

Смірнов І.Г. [57] дає визначення основних виставкових заходів у сфері туризму:

1. **Виставка** – ілюстроване представлення туристичного продукту. Мета – інформація споживачів про туристичні пропозиції та гуртовий продаж туристичної продукції. Спосіб – демонстрація пропозицій вітчизняних та закордонних туристичних організацій. Час проведення: 1-2 рази на рік протягом 2-3 днів.

2. **Ярмарок** – економічна виставка зразків туристичної продукції. Мета – інформація ринку про туристичні пропозиції та гуртовий продаж туристичної продукції. Спосіб – надання зразків туристичної продукції. Час проведення: у певний термін у певному місці.

3. **Салон** – демонстрація туристичних продуктів. Мета – інформація гуртових посередників, встановлення зв'язків між виробниками та продавцями туристичної продукції. Спосіб – надання друкованої реклами, каталогів, пропозицій та укладання угод. Час проведення: періодично (1 раз на рік).

4. **Біржа** – комерційне виставкове представлення та продаж туристичної продукції. Мета: встановлення контактів та підписання угод. Спосіб: реклама туристичних пропозицій, представлення зразків, підписання

угод. Час проведення: коли закінчується або починається активна реклама турів на наступний рік.

5. Турмагазин (турмаркет, телемаркет) – спеціалізований заклад з продажу туристичної продукції. Мета: гуртовий та роздрібний продаж, а також інформування споживачів про туристичні пропозиції. Спосіб: продаж власної туристичної продукції та туристичних продуктів інших фірм, надання довідкової інформації клієнтам. Час проведення: постійно чи періодично.

6. Конференція (конгрес) – демонстрація передового досвіду в сфері туристичної діяльності. Мета: визначення проблем та шляхів їхнього вирішення. Спосіб: економічні, інформаційно-комунікаційні, науково-практичні конференції (можуть проводитися під час салону, виставки). Час проведення: періодично (щорічно, раз на 2 роки).

Далекоглядні і досвідчені компанії спочатку завжди проводять дослідження того, в який саме виставці є можливість або бажання взяти участь.

Критсотакіс Я. Г. Виділяє основні типи відвідувачів виставково-ярмаркових заходів, до них належать [27]:

а) раціоналісти (фахівці); б) «фланери» (люблять відвідувати виставки); в) «невпевнені» (йдуть до тих стендів, де юрба); г) «самовпевнені» (вважають, що все знають); д) «нервові» (воліють, щоб з ними погоджувалися); е) «новатори» (шукають новинки); є) «консерватори» (критики новинок); ж) «випадкові» (завітали випадково); з) «туристи» (збирають сувеніри, фірмові пакети); і) «зарозумілі» (вважають себе великими фахівцями); ї) «проспектоїди» (збирають різноманітні проспекти); й) «сором'язливі» (йдуть до стендів, де немає юрби); к) «франти» (завітали на виставку у пошуку знайомств або просто, щоб згаяти час); л) «грубіяни» (не знайшли чогось і мають претензії); м) «шпигуни» (з табору конкурентів).

Визначення найважливіших цілей виставки впливає на всю організаційну підготовку до виставки, на участь в ній і аналіз результатів заходу.

В цілому цілі участі у виставці можна об'єднати в декілька блоків.

Першочергові цілі:

- орієнтування в ситуації всередині галузі;
- перевірка конкурентоспроможності товару (послуг);
- ознайомлення з новими ринками (відкриття ринкових ніш);
- отримання відомостей про можливості експорту;
- вивчення тенденцій розвитку виробництва товарів (послуг);
- обмін досвідом;
- починання в сфері кооперації;
- участь в спеціалізованих заходах;
- вивчення можливості зацікавити нові ринки в підприємстві / продукції;
- з'єднання участі у виставці з додатковими заходами отримання інформації (заходи, семінари, відвідування підприємств);
- знайомство з конкурентами (аналіз – який з конкурентів на який з виставок представляє свою продукцію);
- збільшення збуту [40].

Комунікативні цілі:

- розширення особистих контактів, в тому числі з державними і муніципальними службами, владою, представниками торговельних місій;
- пошук контактів з незнайомими клієнтами;
- знайомство з новими групами покупців;
- зростання ступеня популярності підприємства;
- привернення уваги до марки фірми за рахунок надання нових послуг і поліпшення якості товару;

- збільшення впливу реклами підприємства на клієнтуру і громадськість;

- поповнення картотеки покупців;
- налагодження роботи з пресою;
- контакт з сучасними засобами реклами і пропаганди;
- дискусія з покупцями про їхні побажання і вимоги;
- підтримка вже існуючих ділових відносин (контактів);
- безпосереднє спостереження за конкурентами;
- збір нової ринкової інформації;
- реалізація концепції корпоративного дизайну;
- підвищення кваліфікації для дослідницької роботи і збуту шляхом обміну досвідом;

- оцінка інтенсивності комунікативної політики.

Ціноутворюючі цілі:

- вивчення можливості виходу на ринок в результаті:
 - скорочення термінів платежу,
 - поліпшення умов платежу,
 - зниження вартості упаковки, транспортування і страхування,
 - вищого, ніж у конкурентів, рівня обслуговування;
 - визначення діапазону цін.

Цілі розподілу:

- перевірка ефективності використовуваної системи збуту, транспортування і зберігання, адаптація в умовах конкуренції;
- розширення мережі збуту;
- впровадження нових методів, умов;
- можливу відмову від торгових посередників і ланок в ланцюжку збуту;
- пошуки торгових представників / агентів;
- отримання нових замовлень;

- врегулювання поточних торгових операцій;
- пошук партнерів з різних географічних регіонів;
- підтримка і поліпшення торговельних мереж на регіональному рівні.

Цілі товарної політики:

- оцінка прийнятності асортименту на ринку, включаючи дизайн товару, якість, життєвий цикл, ціни;
- демонстрація прототипів;
- перевірка нового позиціонування продукції на ринку;
- презентація новинок і покращень, вивчення відповідної реакції клієнтів і споживачів;
- розширення асортименту;
- аналіз реакції відвідувачів на аналогічні товари конкурентів з метою можливої зміни товарної політики [21].

До цілей участі у виставці слід також віднести прагнення експонента самокритично розглянути хід розвитку свого підприємства; оцінити позицію на ринку, вивчити політику конкурентів і привнести в свою діяльність раціональні ідеї конкурентів, що паралельно з ним беруть участь у виставці.

З огляду на, що кінцева мета участі в будь-якій виставці - знаходження нових клієнтів і закріплення відносин зі старими і, як наслідок, укладення угоди (продаж), і виходячи з того, в якій фазі життєвого циклу перебуває продукція підприємства, дії по реалізації цієї мети повинні бути ранжовані за складом і ієрархії і скоординовані, включаючи кошти з їх досягнення. Ці цілі можуть бути систематизовані за програмними цілями підготовки, здійснення і підтримки продажів. Слід підкреслити, що орієнтація на досягнення вищевказаних цілей може починатися задовго до участі у виставці, а сам продаж або його підтримка здійснюватися після її завершення, що не виключає можливості прямих ярмаркових угод.

1.2. Класифікація виставкових заходів

На Віденському конгресі Союзом міжнародних ярмарок в 1977 р. була утверджена наступна класифікація міжнародних виставкових заходів [28]:

I. Загальногалузеві виставки (3 групи):

A.1. - технічні та товарів широкого споживання;

A.2. - технічні;

A.3. - товарів широкого споживання.

II. Спеціалізовані виставки (10 груп).

Групи спеціалізованих виставок В.1. - В.9. складено у відповідності до потреб людини (харчування, одяг, житло, турбота про себе, пересування, спілкування та інформація, розваги). Кожна з груп включає в себе і готові вироби, і відповідне обладнання.

До групи В. 10. віднесено ярмарки, товарна структура яких об'єднує кілька потреб і виходить за рамки перших дев'яти груп (промисловість, технології, торгівля, послуги та їх забезпечення - наукові дослідження та технологічні процеси).

В даний час в європейських країнах ознаки класифікації звужені. Ярмарки/виставки прийнято групувати як за територіальною ознакою (походження експонатів), так і за тематичною (єдина концепція або конкретні групи представлених продуктів/послуг).

Ярмарки та виставки вважають *міжнародними* при значній кількості іноземних учасників (зазвичай не менше 10%) та спеціалістів-відвідувачів (зазвичай не менше 5%) [43]. На міжнародних ярмарках і виставках демонструють товари та послуги однієї або декількох галузей. Всі міжнародні виставки в наш час спеціалізуються на конкретних групах товарів або послуг.

Міжрегіональні ярмарки та виставки пропонують споживачу продукти та послуги, що виробляються в декількох регіонах.

Місцеві (регіональні) ярмарки та виставки демонструють продукти та послуги переважно виробників даного регіону.

На сучасних *багатогалузевих виставках* з детальною та продуманою класифікацією представлений основний асортимент багатьох галузей промисловості. Галузеві виставки або виставки за спеціальними інтересами концентруються на одній або декількох групах виробників або споживачів або ж у визначеній сфері послуг. З точки зору територіального охоплення і значення таких виставок, вони можуть бути як міжнародними, так і національними або регіональними [4].

На сьогоднішній день найпоширеніший типом виставки за кордоном є тематичний спеціалізований ярмарок. Продукти та групи товарів, що експонуються, перераховуються в номенклатурі. Експозиція продукції, що відмінна від вказаної в номенклатурі, не рекомендується. В основу номенклатурної класифікації покладено, як правило, технічні характеристики представлених товарів або групи продуктів.

Існують також спеціалізовані ярмарки / виставки, орієнтовані на конкретні групи споживачів, певні технології (теми). Такі виставки зосереджують увагу на можливостях застосування і представляють цілий комплекс різноманітних продуктів, що призначені для певних груп споживачів, незалежно від технічних характеристик та типів продукції.

Виставки, що організовуються при проведенні конгресів, виконують головним чином функцію доповнюючих та ілюструючих експозицій. Відвідувачі цих виставок зазвичай не багаточисельні, але представляють собою коло висококваліфікованих спеціалістів.

Виставки / ярмарки завжди виконують одночасно ряд функцій, що мають різні пріоритети. У залежності від основних пріоритетів прийнято говорити про виставки для збору замовлень (перш за все на споживчі товари) чи виставки інформаційного значення (промислове обладнання) [58].

Питання класифікації виставок за територіальною ознакою, тобто за охопленням виробників-учасників чи зацікавлених відвідувачів, в даний час

широко обговорюється в зв'язку з розвитком європейського внутрішнього ринку та злиттям колишніх національних ринків. Ця класифікація, що враховує процеси глобалізації, європеїзації, регіоналізації та локалізації, також призвана допомогти визначити значення тієї або іншої виставки або аналогічного заходу.

Класифікація покликана допомогти зорієнтуватися у різноманітті ярмарок та виставок та свідчити про те, що виставки досить неоднорідні. Кожна конкретна виставка, яку можна в тій чи іншій мірі віднести до того чи іншого типу, є індивідуальною.

Проаналізувавши різноманітну інформацію, було систематизовано та доповнено наявні класифікації виставок та ярмарок. У цілому класифікації виставок здійснюються за наступними критеріями:

- географічним складом експонатів: всесвітні, міжнародні, національні, міжрегіональні, місцеві та інше;
- за характером пропозиції експонатів: універсальні, багатогалузеві, галузеві, спеціалізовані, комбіновані;
- значимості заходу для економіки міста / регіону / країни: національного, міжрегіонального, місцевого значення;
- територіальному розміщенню: ті, що проводяться на території своєї країни або в інших країнах;
- часом функціонування: постійно діючі (пів року, рік), тимчасові (від пів місяця до 5 місяців), короткотривалі (від 2-5 днів до пів місяця);
- періодичністю: періодичні, щорічні, сезонні;
- за метою проведення: комерційні та інформаційно-ознайомчі;
- за цільовим спрямуванням: виставки, що підтримують існуючий імідж компанії (спрямовані на постійних клієнтів і партнерів компанії, тому основна увага приділяється фірмовому стилю підприємства); пробні виставки (спрямовані на потенційних споживачів, коли імідж компанії знаходиться на стадії формування; виставка допомагає його закріпити і представити публіці).
- за доступністю для відвідувачів: платні та безкоштовні;

- за характером відвідувачів: спрямовані на спеціалістів; на масового споживача, змішані;
- за постійністю місця проведення: постійні, змінні, пересувні;
- за тематикою: творчі, художні, технічні, рекламні, наукові, промислові, торгівельні, освітні, туристичні тощо.

На окрему увагу заслуговують форми експозицій. Їх можна виділити величезну кількість, все залежить від фантазії організаторів. Наприклад, можна назвати такі види виставок, як показ, звіт, демонстрація, вікторина, інтерактивна, жива виставка тощо.

Організація виставок дозволяє відвідувачам сформувати найбільш повне враження про товар або послугу.

1.3. Міжнародні туристичні виставки в світі та Україні

Міжнародні міжрегіональні туристичні виставки припускають найбільш повний кількісний і якісний склад учасників, так само як і максимально різноманітну палітру туристського пропозиції. Для подібних заходів характерно співвідношення національних і міжнародних учасників як 1:3, що дозволяє уникнути монополії того чи іншого напрямку і розширити асортимент туристичних продуктів. Крім того, як правило, під час роботи таких виставок організовується проведення ряду паралельних заходів: конференцій з проблем розвитку туризму, семінарів, круглих столів, презентацій і т.д. Це дає учасникам додаткові можливості вивчити стан справ, передовий досвід і новітні технології туристською індустрії.

Найвпливовішими міжнародними заходами, що відіграють важливу роль у розвитку туристичної діяльності, є міжнародні туристичні біржі, ярмарки, виставки, салони.

Основними цілями таких міжнародних заходів є:

- демонстрування потенційним клієнтам можливостей подорожей в ту чи іншу країну;

- привернення уваги до пропонованих туристичних продуктів;
- розширення уявлення іноземних туристів про країну, інформування їх про туристичну політику і заходи, що спрямовані на забезпечення сталого розвитку туризму в країні;
- встановлення контактів з представниками зарубіжних туристичних адміністрацій та підприємств, укладання договорів про співробітництво і продажі;
- встановлення контактів з представниками засобів масової інформації, розширення з їх допомогою уявлення іноземних туристів про туристичний потенціал країни;
- вивчення передового досвіду організації туризму і його реклами;
- аналіз пропозиції конкуруючих туристичних напрямків, що пропонують туристичні продукти з аналогічними їм близькими характеристиками;
- визначення існуючого попиту на пропоновані поїздки за даним напрямком, робити прогноз на майбутнє;
- отримання інформації про стан кон'юнктури ринку туризму [16].

Вони можуть бути всесвітніми або регіональними. Найбільш значні міжнародні виставки і ярмарки є щорічними і проводяться у визначений період року - перед початком літнього чи зимового сезону за заздалегідь зазначеними датами і тривають 1-7 днів.

Вони супроводжуються прес-конференціями; виставками літератури (проспектів, буклетів, листівок, календарів, карт, схем, путівників), значків, іншої сувенірної продукції, туристичного інвентарю і спорядження, консультаціями фахівців, переглядом рекламних роликів, відео- і кінофільмів, слайдів; туристичними змаганнями, концертами [51].

Нині виставковою діяльністю в світовому туризмі керує Міжнародна асоціація туристичних виставок та ярмарків (ITTFА, International Tourism TradeFairs Association) з штаб-квартирою в Лондоні. Її мета – вдосконалення міжнародної туристичної галузі за рахунок впровадження

новітніх досягнень і розробок у цій сфері, а також просування виставок країн-членів асоціації на міжнародному та європейському ринку [56].

Міжнародний туристський виставковий бізнес стрімко розвивається. Збільшується число виставок і ярмарків, розширюється їх географія і коло учасників, стає більш різноманітною тематична спрямованість. Одна з найбільших у світі туристичних виставок – Міжнародна туристична біржа (ITB) [17]. Вона проводиться в Берліні з 1966 р. щорічно в березні протягом 7 днів. Один день приділяється тільки професійним учасникам, в інші дні біржа відкрита для всіх бажаючих. У ній беруть участь представники державних міністерств, відомств, комітетів і рад з туризму, національні й регіональні туристичні організації, турфірми, туроператори і турагенти, готелі і готельні ланцюги, авіа- та круїзі компанії, структури систем бронювання, страхові компанії, спеціалізовані видавництва, радіо- і телекомпанії. У рамках біржі проводяться переговори між представниками закордонних організацій і комерційних туристичних компаній. У період роботи біржі організуються конференції, симпозіуми, прийоми з питань розвитку туризму, акредитуються журналісти для широкого висвітлення роботи біржі в ЗМІ. Робота берлінської біржі будується за принципом тематичних днів. Наприклад, вони можуть бути присвячені екологічному туризму в Європі, перспективам розвитку туристичного руху в Африці тощо. У межах обраних тем організатори виставки пропонують широку програму спеціалізованих заходів: презентацій, "круглих столів", форумів. Великою популярністю в працівників і гостей берлінської біржі користується міжнародний конкурс фільмів туристичної тематики, який став уже традиційним.

Всесвітній ринок подорожей у Лондоні проводиться з 1980 р. щорічно в листопаді-грудні протягом 5 днів за участю турфірм, представників туріндустрії і засобів інформації. Поряд із укладанням угод важливим завданням Лондонського ринку є ознайомлення з нововведеннями в сфері туризму [44].

Однією з найбільших в Європі за кількістю відвідувачів стала Міжнародна туристична виставка (SIT) у м. Штутгарті. Штутгартська виставка проводиться щорічно в партнерстві з різними країнами.

Туристичний міжнародний ярмарок (ФІТУР) проводиться з 1981 р. щорічно в січні в Мадриді протягом 6 днів. Серед учасників – турфірми, готельні об'єднання, авіакомпанії. Ярмарок супроводжується фестивалем народних пісень і танців, показом рекламних фільмів з туризму. У Мадриді активно просуваються пропозиції латиноамериканських туроператорів.

Міжнародна туристична біржа в Мілані, що проводиться в лютому, за кількістю експонентів змагається з мадридської та лондонської, а зі стендової площі поступається лише берлінської. У роботі біржі беруть участь представники туристичного бізнесу з усього світу. Найширша експозиція, зазвичай займає кілька павільйонів, присвячена Італії. Великі стендові площі займають Франція, Іспанія, Німеччина, Австрія, США. Популярність міланської біржі з кожним роком зростає. Підтвердженням цьому служить той факт, що бронювання виставкових площ здійснюється за рік до початку її роботи [31].

Великим авторитетом користуються також Лейпцігський ярмарок подорожей, Міжнародний салон з туризму і подорожей, що проводиться щорічно в середині лютого в Парижі протягом 7-10 днів; Міжнародна туристична виставка країн Азіатського регіону (Гонконг); Московська міжнародна виставка «Подорожі та туризм» (МІТТ), що проводиться протягом 4 днів у березні, починаючи з 1994 р.; Міжнародний туристичний ярмарок (Чикаго).

До найбільших регіональних міжнародних туристичних виставок належать:

- BTL Lisboa Travel Market (Лісабонський турсалон, Португалія);
- МАТКА The Finnish Fair Corporation (Міжнародний фінський ярмарок в Гельсінкі – найбільший в країнах Скандинавії);

- PHILOXENIA – Міжнародна туристична виставка в Салоніках, Греція (з 1985 р.);

- TTG INCONTRI RIMINI FAIR – найважливіша в Італії спеціалізована туристична виставка (в м. Ріміні);

- TUR Swedish Exhibition & Congress Center – найбільша туристична виставка в Скандинавії (м. Гетеборг, Швеція), збирає щорічно понад 2000 експонентів з 100 країн світу;

- VAKANTIE BEURS (м. Утрехт, Голландія) – найбільший турсалон в країнах Бенілюксу;

- Holiday World (м. Прага, Чехія) – головний турсалон у Центральній Європі, що відбувається щорічно;

- International Fair of Tourism (IFT – м. Белград, Сербія) – Міжнародна туристична виставка, що проводиться разом з виставкою вітрильного спорту в залах Белградського експоцентру загальною площею 15 тис. кв. м;

- Tourism & Leisure Show (TIP – м. Любляна, Словенія) – Виставка туризму та відпочинку, що є однією з найбільших на Балканах, має на меті просування словенського турпродукту і приймання іноземних представників туристичної галузі з усього світу (Смирнов).

MOROCCAN TRAVEL MARKET (м. Касабланка, Марокко) – це щорічне місце зустрічі для презентації марокканських, субсахарських, північноафриканських та середземноморських туристичних пропозицій.

SATTE OPEN WORLD (м. Нью-Делі, Індія) – Індійський міжнародний турсалон SATTE проводиться вже 15 років (з 1994 р.), є найбільшим у Південній Азії – залучено 3500 міжнародних туроператорів.

Сюди ж можна додати відомі спеціалізовані салони, такі як «Боут-шоу» в Лондоні, водних видів спорту в Парижі і Дюссельдорфі, а також розділи з туризму на універсальних ярмарках, наприклад Базельської. Також проводяться спеціалізовані виставки готельного і ресторанного господарства, спортивного, екологічного, пізнавального і ділового туризму, ярмарки туристського і спортивного інвентарю і т.д.

Інформацію про найбільші туристичні виставки світу систематизовано в таблиці 1.3.1.

Таблиця 1.3.1

**Найбільші туристичні виставки світу
(складено автором)**

№	Абревіатура	Назва	Місце проведення
<i>Закордонні</i>			
1	ITB	Міжнародна туристична біржа	Берлін, Німеччина
2	WTM	Всесвітній ринок подорожей	Лондон, Велика Британія
3	SIT	Міжнародна туристська виставка	Штутгарт, Німеччина
4	BIT	Міжнародна туристська біржа	Мілан, Італія
5	MITT	Московська міжнародна виставка «Подорожі та туризм»	Москва, Російська Федерація
6	CIS	Міжнародна туристична виставка «INWETEX – CIS Travel Market»	Санкт-Петербург, Російська Федерація
7	IBTM	Туристський міжнародний ярмарок	Мадрид, Іспанія
8	TC	Лейпцизький ярмарок подорожей	Лейпциг, Німеччина
9	SMT	Міжнародний салон з туризму і подорожей	Париж, Франція
10	ITECA	Міжнародна туристська виставка країн Азіатського регіону	Гонконг, Китай
11	WTF	Всесвітній туристичний ярмарок	Шанхай, Китай
12	JATA EXPO	Японська туристична виставка	Осака, Японія
13	ITB Asia	Міжнародна туристична біржа країн	Сінгапур
14	ITF	Міжнародний туристський ярмарок	Чикаго, США
15	NYTTS	Виставка подорожей від Нью-Йорк Таймс	Нью-Йорк, США
16	BITE	Міжнародна туристична виставка в Бахреїні	Манама, Бахреїн
17	SATTE	Індійський міжнародний турсалон	Нью-Делі, Індія

На базі представленої в таблиці інформації побудовану карту (дод. А).

Окрім цього, було підготовлено перелік «Міжнародних туристичних виставок в Європі у 2020 році» (дод. Б). Загалом у наступному році в Європі заплановано близько 300 заходів, що прямо чи опосередковано торкаються

туристичної тематики. Країною – безумовним лідером за кількістю виставок є Німеччина (81), їй значно поступається Великобританія (39), число виставок в інших країнах не перевищує 20. В той же час, містом-лідером за кількістю туристичних виставок є Лондон - 20, на другій позиції зі значним відставанням – Гамбург – 11. Дана інформація відображена на картосхемі в додатку В.

Щодо України, то вона на світовому туристично-виставковому ринку вперше заявила про себе як самостійний партнер в 1993 р. – на Варшавському туристичному ярмарку та Туристичному салоні в Познані. У 1994 р. організовано перший в Україні Міжнародний турсалон «Україна-94», в роботі якого взяли участь 79 фірм з 26 країн Європи, Азії, Америки, а також 226 вітчизняних тур фірм [44].

Ще одна щорічна міжнародна туристична виставка в Україні (Київ) – Ukrainian Industry of Travel and Tourism або UIIT: «Україна – Подорожі та туризм», що проводиться в Києві у березні та належить до 20 найбільших у Європі) [62]. Її організаторами є фірми Прем'єр-Експо (Україна) та ITE Travel (Велика Британія). Звичайно в цій виставці беруть участь понад 850 компаній з понад 50 країн світу. Вказані дві туристичні виставки в Києві з кожним роком збирають все більше учасників, тому що туристичні організації всього світу відкривають потужний потенціал як для виїзного туризму з України, так і в'їзного туризму в нашу країну. Про міжнародне визнання цих двох міжнародних туристичних виставок в Україні свідчить те, що з 2002 р. вони стали повноправними членами Європейської асоціації туристичних виставок (ETTFA). Інформація щодо результатів роботи даних виставок представлена в додатку Г.

Також міжнародні туристично-виставкові заходи щорічно відбуваються в регіонах України. Зокрема, це: Міжнародна виставка-ярмарок „ТурЕКСПО” у Львові (проводиться з 1996 р.); Міжнародна туристична виставка „Чорноморська Одісея. Туризм. Спорт. Відпочинок” в Одесі (проводиться з 1995 р.); Міжнародна виставка-ярмарок „Туревроцентр –

Закарпаття” в Ужгороді (проводиться з 2002 р.) та інші. Раніше до когорти найбільших належав також Міжнародний ярмарок „Крим. Курорти. Туризм” у м. Ялта (проводився з 1991).

З моменту початку реалізації програми розвитку промислового туризму у Кривому Розі, представники нашого міста регулярно приймають участь у різноманітних виставках. Зокрема, МТТ – Міжнародний туристичний ярмарок у Вроцлаві, Польща (2017 р.), China International Import EXPO 2018 у Шанхаї (Китай), World TravelMarket (WTM) у Лондоні (2019 р.), Міжнародний ярмарок TT Warsaw Tour & Travel у Варшаві, Польща (2019 р.). Постійну участь місто приймає у міжнародних виставках, що проводяться в Україні: UITM у Києві з 2017 р., «ТурЕКСПО» у Львові з 2017 р., UITT у Києві з 2018 р.

Потреби подальшого розвитку індустрії туризму України вимагають створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту, організації ефективної системи його просування на внутрішньому та міжнародному туристичному ринках, забезпечення з цією метою якісно нового рівня виставково-ярмаркової діяльності. З цією метою доцільно зосередити розвиток виставково-ярмаркової діяльності на двох основних напрямках, а саме, підвищення ефективності рекламно-інформаційних туристичних заходів усіх рівнів, що проводяться в Україні та активізація участі у міжнародних туристичних заходах, що проводяться в зарубіжних країнах. виставковий ярмарковий туристичний ринок

Для підвищення результативності участі у виставках (ярмарках), необхідно чітко уявляти їх можливості. Так, якщо туристична адміністрація країни (регіону) ставить завдання підвищення свого міжнародного престижу, встановлення контактів на високому рівні, вивчення передового досвіду, слід виконати кілька важливих дій. Насамперед необхідно визначити пріоритетні міжнародні туристичні заходи, участь в яких якісно вплине на розвиток українського туристичного ринку. Важливим є також складання графіку участі єдиним національним стендом в цих міжнародних заходах

представників туристичної галузі України [33]. Пріоритетним в роботі міжнародних виставково-ярмаркових заходів є також надання державної підтримки українським туристичним підприємствам на туристичних біржах і виставках, зокрема, у Варшаві, Салоніках, Празі (або Брно), Варні, Тбілісі, Тель-Авіві, Вільнюсі тощо, що мають стратегічне значення з огляду на розширення ділового партнерства, вивчення кон'юнктури світового туристичного ринку та розповсюдження інформації про туристичні можливості України. Не буде зайвим й закріплення за кожним міжнародним туристичним заходом відповідального працівника та призначення однієї з українських туристичних фірм, насамперед на тендерній основі, технічним організатором участі у заході представників туристичної галузі України.

1.4. Конгресово-виставковий туризм як інноваційний туристичний напрям

Конгресово-виставковий туризм є найбільш динамічним сегментом ринку ділових подорожей. Під конгресово-виставковим туризмом розуміють діяльність, пов'язану з організацією конгресів, виставок, ярмарків, конференцій та інших заходів. За статистикою СОТ, частка конгресово-виставкового туризму в загальному обсязі ділових поїздок становить 10-12% [2]. У світі зростає інтерес до форумів, конференцій, симпозіумів, нарад, семінарів, а також виставок та ярмарків. Цілі участі у подібних заходах різні. Вчені, бізнесмени, лікарі, діячі культури, туризму та інших галузей (будівництво, легка промисловість, сільське господарство і т. д.) охоче беруть участь в подібних заходах, щоб отримати свіжу інформацію, побачитися з колегами, обмінятися з ними думками та досвідом, провести переговори, відволіктися від звичної обстановки та долучитися до пропонованої культурній програмі.

Об'єднання конгресів і виставок вказує на те, що це поняття споріднені. Розбіжності виявляються на рівні специфічних нюансів, що стосується в

основному складу груп і вимог, що висуваються до інфраструктури приймаючої сторони. Зокрема, однією з основних умов розвитку конгресово-виставкового туризму є вимога закріплення за приймаючим напрямком репутації, що дозволяє йому отримати міжнародне визнання. Зазвичай країни, що успішно розвивають у себе конгресово-виставковий туризм, мають репутацію лідерів у науково технічних напрямках, що дозволяє їм залучати в першу чергу фахівців, а потім поступово розширювати коло відвідувачів. Важливою умовою для притягнення учасників конгресово-виставкових заходів є рівень економічного розвитку країни і особливо рівень розвитку нових технологій, транспортної інфраструктури, засобів зв'язку, готельної бази. Участь у виставкових заходах доволі затратна, враховуючи вартість площ, перевезення обладнання, відрядження стендистів та інші витрати, тому позитивне рішення на користь вибору конкретної пропозиції приймається після попереднього аналізу переваг, які подібний захід здатний дати. До подібних переваг можна віднести вихід на новий ринок з високим споживчим потенціалом, налагодження зв'язків з новими вигідними партнерами, просування продукту фірми на новому ринку.

Конгресовий туризм являє собою різновид виставкового туризму. Виділяти конгресовий туризм в невеликий підрозділ доводиться тому, що організація конгресових заходів, що має багато спільного з організацією виставкової діяльності, пред'являє дещо інші вимоги до інфраструктури та організаторам. Конгресові заходи дрібніше за масштабом, ніж виставкові, але мають більш кваліфікований і вимогливий склад учасників [25]. За прибутковістю конгресові заходи поступаються виставкам, оскільки розраховані на меншу кількість учасників. Однак на відміну від виставок конгреси, особливо міжнародні, орієнтуються на ексклюзивне обслуговування, тим самим забезпечуючи завантаження кращих готелів міста. Конгрес- і конвент готелі, здатні одночасно прийняти до 2 тис. і більше учасників, стали звичним явищем в Америці, Китаї, Сінгапурі. У Європі середні цифри з цього виду діяльності - 300 осіб на один захід, що

скромніше, ніж середні показники в США і Азії (де зафіксовані абсолютні рекорди - 5 тис. учасників і більше). Саме на середні цифри орієнтуються організатори конгресів в Європі при виборі приміщень для їх проведення (Бабкін). Сектор попиту конгресового туризму ділиться наступним чином: у 55% випадків ініціаторами конгресів виступають компанії і підприємства, в 45% випадків - асоціації, федерації та громадські організації. За галузями економіки та промисловості основні замовники – фармацевтична та автомобільна промисловість, фінансові, страхові, комп'ютерні структури. Середня тривалість конгресів складає 2 дні, що з урахуванням дороги і культурної програми збільшує перебування туристів в країні або місті до 4-5 днів. Статистика свідчить, що в останні роки організатори конгресового туризму стикаються зі скороченням числа учасників при одночасному збільшенні середньої тривалості перебування [35].

Конгресовий туризм має одну відмінну особливість – у нього повинен бути великий корпоративний замовник: уряд, окремі міністерства, великі корпорації та холдинги. Заходи, організовані на урядовому рівні або за підтримки урядових кіл, здатні в багато разів збільшити свою привабливість, а отже, і коефіцієнт завантаження засобів розміщення. Тому багато організаторів конгресів намагаються заручитися підтримкою урядових кіл для залучення різного роду міжнародних зустрічей на свою територію.

Час активізації конгресового туризму припадає на осінь. Країни, що орієнтуються на рекреаційний туризм, такі як Туреччина, Греція, Іспанія, Італія, мають розвинену готельну мережу, розраховану на багатомільйонні потоки туристів. У період спаду активності рекреаційного туризму виникають великі проблеми із завантаженням готельної бази. Тому дані країни орієнтуються на організацію великомасштабних конгресів і конференцій у осінній період [31].

Незважаючи на триваюче зростання популярності азіатсько-тихоокеанського напрямку, основний обсяг ринку конгресового туризму припадає на Європу (80%), де зосереджені кращі професійні кадри, є багата

традиція проведення цих заходів. Якщо в 30-і рр. ХХ ст. щорічно проводилося 200 міжнародних конференцій, то в 90 ті рр. число конгресів перевищила 8 тис. на рік. Основна їх частина (близько 80%) припадає на країни Західної Європи та Північної Америки. Перші три позиції за кількістю міжнародних симпозіумів і нарад міцно утримують США, Франція і Великобританія. Німеччина, що займає 4 е місце, відома своїми виставками та ярмарками [35]. Їх популярність пояснюється сприятливою кон'юнктурою в багатьох галузях промисловості цієї країни, підвищеним попитом на інвестиційні товари і розвиненою інфраструктурою.

Найбільшими центрами конгресово-виставкової діяльності в Європі та Америці є Амстердам, Барселона, Брюссель, Вашингтон, Відень, Женева, Копенгаген, Лондон, Мадрид, а також Париж і Страсбург. Крім того, щорічно державні та ділові особи з'їжджаються до Давосу (Швейцарія), де проходять форуми з актуальних питань розвитку світового господарства [29]. Названі міста мають відповідну матеріально-технічну базу і володіють широкими можливостями для організації дозвілля іноземних гостей.

Конгреси та конференції проходять в конгрес-центрах, готелях, театрах і концертних залах, університетах та інших навчальних закладах. В останні роки міжнародні заходи все частіше стали проводити в будинках, що мають історичне значення: в замках і нетрадиційних спорудах. Користуються популярністю заходи, що проводяться на бортах суден. Часто симпозіуми і конференції проходять втеплу пору на узбережжі морів і озер. Учасники таких заходів можуть не тільки працювати, а й у вільний час відпочивати. Крім організації та проведення конференцій і семінарів, конгресовий туризм включає прийом делегацій, робочих груп, професійних та інших відвідувачів, а також надання широкого спектру додаткових послуг з харчування, розміщення, організації культурної програми. У цьому ключі необхідно підходити до відбору засобів розміщення для організації конгресів і конференцій. Перша і основна вимога, що пред'являється організаторами до готелю, – ємність номерного фонду, тобто місткість, достатня для того, щоб

усі присутні на конгресі представники проживали в одному готелі. Враховуючи той факт, що ділові гості вважають за краще одномісне розміщення, список готелів, що відповідають поставленим вимогам, не є достатньо великим.

Серед спеціалізованих заходів на особливу увагу заслуговують туристичні виставки та біржі. Вони проводяться ще з 60-х років ХХ сторіччя і їх кількість зростає з року в рік. Тільки в Європі щороку організовується понад 200 міжнародних туристичних виставок і бірж.

Торгові туристські виставки, ярмарки, салони і біржі відіграють значну роль у регулюванні розвитку міжнародного туризму, так як під час їх роботи встановлюються численні контакти представників національних туристських організацій, постачальників туристських послуг, найбільших туроператорських та турагентських компаній, потенційних споживачів послуг; відбувається широкий обмін інформацією; підписуються договори між компаніями про співпрацю та контракти між компаніями і клієнтами, які складаються на базі основоположних міжнародних документів. На предмет актуальності будь яких-небудь напрямів, нововведень, змін в законодавстві проводяться «круглі столи» та тематичні семінари.

Таким чином, виставковий рух поживається в усьому світі. Зростає кількість виставок і ярмарків, розширюються їх географія і коло учасників, стає більш різноманітною спрямованість. В даний час проводяться спеціалізовані виставки готельного та ресторанного господарства, спортивного, екологічного, пізнавального, лікувально-оздоровчого і конгресового туризму, ярмарки туристського і спортивного інвентарю і т. д. За короткий термін цей сегмент туристичного ринку став одним з найбільших і стабільних.

Висновки до розділу 1

Виставки та ярмарки – як правило, багатокомпонентні заходи, що включають в себе поряд з демонстрацією експонатів також конференції, семінари, «круглі столи» та інші заходи, які виконують інформаційну функцію. Основними виставковими заходами у сфері туризму є: виставка, ярмарок, салон, біржа, турмагазин, конференція.

Виставкові заходи класифікуються за низкою показників: 1) географічним складом експонатів (всесвітні, міжнародні, національні, міжрегіональні, місцеві); 2) за характером пропозиції експонатів (універсальні, багатогалузеві, галузеві, спеціалізовані, комбіновані); 3) часом функціонування (постійно діючі (пів року, рік), тимчасові, короткотривалі); періодичністю (періодичні, щорічні, сезонні); за метою проведення (комерційні та інформаційно-ознайомчі); за тематикою (творчі, художні, технічні, рекламні, наукові, промислові, торгівельні, освітні, туристичні) тощо.

Найбільшими міжнародними туристичними виставками є: Міжнародна туристична біржа (ІТВ) у Берліні, Всесвітній ринок подорожей у Лондоні, Туристичний міжнародний ярмарок (ФІТУР) у Мадриді, Лейпцігський ярмарок подорожей, Міжнародний салон з туризму і подорожей у Парижі Міжнародна туристична біржа в Мілані тощо.

В Україні першу міжнародну туристичну виставку було проведено в 1994 р. – Міжнародний турсалон «Україна-94». Нині основними туристичними виставками в нашій країні є УІТТ: «Україна – Подорожі та туризм» та Міжнародний тур салон «Україна», що відбуваються в Києві.

Під конгресово-виставковим туризмом розуміють діяльність, пов'язану з організацією конгресів, виставок, ярмарків, конференцій та інших заходів. Найбільшими центрами конгресово-виставкової діяльності в Європі та Америці є Амстердам, Барселона, Брюссель, Вашингтон, Відень, Гамбург, Женева, Копенгаген, Лондон, Мадрид, а також Париж і Страсбург.

РОЗДІЛ II. ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ВСЕСВІТНІХ ВИСТАВОК

2.1. Історичні особливості організації Всесвітніх виставок в світі

Прообразом Всесвітніх виставок були виставки, які зародилися в Європі ще в XVIII столітті в формі різних експозицій, представлених в аристократичних салонах. Метою подібних показів було уявлення різних художніх цінностей і підняття престижу королівської влади. До таких показів, наприклад, можна віднести виставку художніх творів, проведену в 1757 році у Франції. Спочатку на подібних виставках демонструвалися тільки твори мистецтва, пізніше на них стали з'являтися і промислові експонати та зразки.

У деяких європейських центрах – Парижі (1743 р.), Дрездені (1765 р.), Берліні (1786 р.) – стали проводитися невеликі торгові виставки, де демонструвалися зразки місцевої промисловості. За поширеною точкою зору, вперше ідею про проведення загальнонаціональних виставок висунув в 1798 році міністр внутрішніх справ Франції Франсуа де Нефшато, а незабаром вона була реалізована урядом країни. Так, 19 вересня 1798 року на Марсовому полі була відкрита виставка [55], яка тривала п'ять днів і на якій 119 національних промисловців і виробників в 58-ми дерев'яних вітринах демонстрували свою продукцію [71].

Наступні виставки тисяча вісімсот один і 1803 років проходили в Луврі, а виставка 1806 року був проведений на площі перед Будинком інвалідів. На ній протягом 24 днів було представлено 1462 підприємця, які демонстрували свою продукцію. За прикладом Франції промислові виставки стали організовуватися і проводитися в інших містах і країнах Європи (Мюнхен – 1818 рік, Берлін і Дрезден – 1824 рік, Санкт-Петербург – 1829 рік та ін.) [71].

Поява Всесвітніх, або, як їх раніше називали, Великих всесвітніх виставок, було історично зумовлене і викликано бурхливим розвитком промисловості до середини XIX століття, перш за все в Англії, Франції та Німеччині [8]. Проведення міжнародних виставок також пов'язано з Францією і виникло на базі розвитку і традиціях проведення французьких національних виставок (до 1849 року їх були проведено десять), кульмінацією яких стала Міжнародна виставка 1844 року, що мала значний міжнародний резонанс і справила таке сильне враження, що через якийсь час почали регулярно проводити Континентальні виставки [10].

Традиція проведення міжнародних виставок виникла на тлі розвитку французьких національних виставок, кульмінацією яких стала Міжнародна Виставка в 1844 році. Ця виставка проходила у тимчасовій споруді, розташованій на Єлісейських полях у Парижі. Це одна з серії одинадцяти виставок, які стартували у 1798 році та заохочували аграрний та технологічний розвиток Франції. Саме успіх цієї виставки породив серію по всій Європі. Зокрема, у Берні та Мадриді в 1845 році, Брюсселі та Бордо в 1847 році, Санкт-Петербурзі в 1849 році та Лісабоні в 1849 році [74].

Всі ці виставки були прототипами Великої виставки промислових робіт всіх народів (англ. The Great Exhibition of the Works of Industry of All Nations), що проходила в лондонському Гайд-парку з 1 травня по 15 жовтня 1851 року. Дана подія стала віхою в історії промислової революції. Через участь багатьох країн незабаром її прозвали всесвітньою. На цій першій світовій виставці були представлені промислові товари і різні вироби ремесла, машини, виробничі методи, а також корисні копалини та роботи образотворчого мистецтва [9].

Ініціатива з проведення виставки належала британському Королівському суспільству мистецтв. Коли проект в 1849 році був представлений громадськості, то відгук серед британських промисловців і бізнесменів був позитивним. Вони бачили в виставці ідеальну платформу для підтримки всесвітньої вільної торгівлі.

Дана виставка організувалася під патронатом принца Альберта, чоловіка королеви Вікторії. Безпосередньою організацією та керівництвом виставкою займався Генрі Коул і комітет з 24 чоловік, званий «королівською комісією» (англ. Royal Commission). Її склад затверджувався особисто королевою, що надавало проекту державний авторитет. При цьому фінансуванням проекту займалися організатори. Навіть поліцейські, які охороняли виставки, оплачувалися ними. На виставці було заборонено палити, організатори встановили на території громадські вбиральні [9].

Для проведення виставки був зведений Кришталевий палац – гігантська будівля зі скла і сталі, передвісник сучасної архітектури. У середині палацу глядачам демонстрували дивовижні винаходи – такі, як прототип факс-машини і так званий провісник шквалів. Для залучення публіки демонструвалися і інші дивини – наприклад, знаменитий алмаз Кохінур. Також були виставлені багаті мисливські трофеї відомого мисливця і дослідника Південної Африки Роеліна Гордона-Каммінг. Це була справжня вітрина Британської імперії [32].

Ажіотаж навколо виставки, яку відвідало до 6 мільйонів чоловік (третина населення Британії), приніс організаторам солідні доходи, які пішли на заснування музеїв Альбертополя (музейного містечка в південній частині Лондону). Ініціативу проведення всесвітніх виставок тут же підхопили французи, які відповіли на виклик англійців всесвітньою виставкою 1855 року. З тих пір такі заходи стали проводитися регулярно.

На честь виставки був названий астероїд Ірена, відкритий 19 травня 1851 року англійським астрономом Джоном Гінді в Лондоні, Великобританія. Назва була запропонована англійським астрономом Джоном Гершелем і була пов'язано з тим, що Ірена є богинею миру [9].

«Велика виставка» вплинула на розвиток відразу декількох аспектів життя суспільства того часу і послужила потужним імпульсом до створення шкіл дизайну і промислового мистецтва, міжнародної торгівлі та відносин і туризму. «Велика виставка» дала початок тим міжнародним виставкам, які

пізніше люди назвуть всесвітніми ярмарками і які будуть проводитися аж до теперішнього часу.

З моменту виникнення в 1851 році характер всесвітніх виставок можна розділити на три періоди: індустріальна епоха, епоха культурного обміну та епоха національного брендингу.

Індустріальна епоха (1851-1938). В даний період виставки були в основному присвячені торгівлі і демонстрували технологічні досягнення і відкриття. Наприклад, такий винахід, як телефон, було представлено в цей період. Дана епоха внесла значний вклад в сприйняття міжнародних виставок. Знаменита Ейфелева вежа в Парижі теж була побудована до однієї з таких виставок, що проходила в 1889 році [15].

Епоха культурного обміну (1939-1987). Починаючи зі Всесвітньої виставки в Нью-Йорку в 1939 році початковий характер виставок почав змінюватися, і їх стали присвячувати більш конкретним культурним темам, прогножуючи більш світле майбутнє для суспільства. Технологічні винаходи відійшли на другий план. У 1939 темою виставки було «Побудувати світ завтрашнього дня», в 1964 – «Світ через взаєморозуміння». Виставки підтримували активне міжкультурне спілкування з метою обміну інновацій.

Цікаво, що в 1964 році Нью-Йорк в гонитві за прибутком вирішив збільшити час експозиції вдвічі – з 6 до 12 місяців. У відповідь Міжнародне бюро виставок закликала членів організації відмовитися від поїздки в США. До поради прислухалися багато (зокрема, СРСР). У підсумку виставка була проведена, але з фінансової точки зору виявилася провальною: повернулося тільки 20 відсотків вкладених коштів [16].

Епоха національного брендингу (1988 - теперішній час)

З 1988 року країни стали використовувати виставки радше як спосіб поліпшити свій національний імідж завдяки своїм виставковим павільйонам. Дослідження групи Tjaco Walvis навколо виставки в Ганновері показало, що для 73% країн головною метою участі було поліпшення іміджу держави.

На виставці в 2000 році в Ганновері, де країни самі розробляли архітектуру, в павільйон в середньому вкладалося близько 12 млн євро. З огляду на такі розміри вкладень, багато країн часом сумніваються в доцільності участі, так як припускають, що витрати перевищать прибуток. Конкретне співвідношення складно встановити, але незалежне дослідження для голландського павільйону на Експо-2000 оцінило, що павільйон (вартістю близько 35 млн євро) генерував близько 350 млн євро потенційного прибутку для голландської економіки [6].

Відповідно до Паризької конвенції 1928 року про міжнародні виставки (сьогодні це всесвітні виставки ЕКСПО) введено поняття міжнародної офіційної або офіційно визнаної виставки як заходу, «головна мета якого полягає у виявленні успіхів, досягнутих різними країнами в одній галузі або декількох галузях виробництва, і під час якого, по суті, не робиться жодної різниці між покупцями або відвідувачами» [24].

Є два основних види виставок: всесвітні (визнані) і спеціалізовані.

Зареєстровані виставки – найбільші за масштабом заходи. Раніше зареєстровані виставки називалися «Універсальні виставки». Цей тип виставок проводиться кожні 5 років, через свою високу вартість, що в більшій мірі пов'язана з проектуванням і зведенням павільйонів. В результаті країни змагаються за титул найбільш вражаючого павільйону.

Спеціалізовані виставки менші за розмірами і загальною вартістю і коротші за тривалістю (від 3 тижнів до 3 місяців). Витрати учасників менші, так як їм досить орендувати у організатора заздалегідь побудований павільйон. Потім у них є можливість додати свої власні кольори, дизайн ззовні об'єкта і заповнити його своєю продукцією.

Кожна держава вважає за честь організувати і провести цей масштабний захід для мільйонів гостей з різних країн. Сучасні ЕКСПО дають можливість представити публіці значущі досягнення держави в різних сферах діяльності людини.

Ефект від проведення подібних виставок можна побачити на різних рівнях.

1. На міжнародному рівні проведення ЕКСПО стає майданчиком для інновацій в сфері світової економіки та їх впровадження в повсякденне життя.

2. На державному рівні ЕКСПО дозволяє забезпечити довгостроковий соціально-економічний ефект, надає потужний імпульс подальшій диверсифікації і модернізації економіки країни.

3. На місцевому рівні великий поштовх отримує туристична галузь, готельний бізнес, сфера послуг. Це і розвиток малого і середнього підприємництва, нові робочі місця [21].

Вирішення питання участі у виставці тієї чи іншої країни приймають на державному рівні. За місце проведення ЕКСПО завжди йде напружена боротьба, яка нагадує змагання країн за проведення Олімпіади.

2.2. Всесвітні виставки: географія їх проведення та ключові особливості

Як зазначалося в першому розділі Всесвітні виставки поділяються на дві основних групи: визнані загальногалузеві та спеціалізовані. За період з 1851 року по 2017 рік було загалом проведено 70 Всесвітніх виставок (по 35 у кожній категорії). Аналізуючи територіальні аспекти проведення даних виставок, то щодо 35 визнаних Всесвітніх виставок географія не була надто широкою – вони проводилися лише в 13 країнах світу.

Країною-лідером за числом даних виставок є США – їх було проведено 7 (20% від загальної кількості). Серед американських міст подію такого масштабу приймали: Філадельфія (1876 р.), Чикаго (1893 р. та 1933-34 рр.), Сент-Луїс (1904 р.), Сан-Франциско (1915 р.), Нью-Йорк (1939-40 рр.) та Сіетл (1962 р.).

Друге місце за чисельністю Всесвітніх виставок посідає Франція – 6 виставок (17,1% від загальної кількості). Абсолютно всі виставки проходили в Парижі у 1855 р., 1867 р., 1878 р., 1889 р., 1900 р., 1937 р. Саме Париж є містом світовим лідером за чисельністю даних виставок. Також 6 подібних виставок було проведено в Бельгії, а саме в Брюсселі (1897 р., 1910 р., 1935 р. та 1958 р.), Льєжі (1905 р.) та Генті (1913 р.). Тож на 3 країни – США, Франція та Бельгія припадає понад половину проведених виставок (54,3%).

Серед інших країн також відчувається домінування європейських країн. Зокрема, в Іспанії відбулося 4 виставки (Барселона, 1888 р. та 1929 р.; а також Севілья 1929 р. та 1992 р.). До того ж, унікальний факт було зафіксовано в 1929 році, коли два міста з однієї країни – Барселона та Севілья в одному 1929 році приймали дві визнані Всесвітніх виставки не пов'язаних одна з одною.

Серед інших європейських країн ці виставки також приймали: Італія (Мілан, 1906 р. та 2015 р., а також Турін – 1911 р.); Великобританія (Лондон, 1851 р. та 1862 р. Це місто було першим, де відбулася Всесвітня виставка, однак після 1862 р. жодна із Всесвітніх визнаних або спеціалізованих виставок у Лондоні не відбувалася); Австрія (Відень, 1873 р. – тоді це була Австро-Угорщина), та Німеччина (Ганновер, 2000 р.).

Серед інших частин світу були представлені: в Північній Америці – Республіка Гаїті (Порт-о-Пренс, 1949-1950 рр.) та Канада (Монреаль, 1967 р.); Австралія (Мельбурн, 1880 р.); в Азії – Китай (Шанхай, 2010 р.). До того ж дві наступні загальні визнані виставки відбудуться також в Азії – в 2020 р. у Дубаї (ОАЕ), в 2025 р. – в Осаці (Японія).

Загалом у процесі дослідження було систематизовано інформацію щодо загальногалузевих визнаних Всесвітніх виставок, яка представлена в додатку Д. На основі наведених в ній даних було побудовано діаграми чисельності країн, що брали участь у кожній із загальногалузевих виставок, а також чисельності відвідувачів даних виставок (дод. Е).

Щодо спеціалізованих Всесвітніх виставок, то географія їх проведення є значно ширшою. Загалом вони проводилися у 17 країнах. 21 виставка з 35 відбулася в європейських країнах (60%). В даній групі виставок лідером є Італія – 5, з них в Римі (1953 р.), Неаполі (1954 р.), Туріні (1955 р. та 1961 р.), Генуї (1992 р.). Це єдина з країн, де три роки поспіль в різних містах відбувалися Всесвітні спеціалізовані виставки. На другому місці за чисельністю знаходиться США – тут такі виставки відбувалися 4 рази у Сан-Антоніо (1968 р.), Спокані (1974 р.), Ноксвіллі (1982 р.) та Новому Орлеані (1984 р.).

Першою ж країною, де почали відбуватися Всесвітні спеціалізовані виставки стала Швеція - у 1936 році виставка відбулася в Стокгольмі, також це місто приймало виставку 1949 р., ще одна виставка в Швеції відбулася в Хельсинборзі у 1955 р.

Серед азійських країн лідером є Японія, яка тричі приймала ці виставки: Окінава (1975 р.), Цукуба (1985 р.) та Нагоя/Аїті (2005 р.); Південна Корея приймала ці виставки двічі у 1993 р. (Теджон) та 2012 р. (Йосу). Одного разу дана виставка відбувалася в Австралії у 1988 році в Брісбені. На 2023 рік заплановане проведення подібної виставки в Південній Америці в Буенос-Айресі (Аргентина) – це буде лише друга подібна виставка в цій частині світу.

Серед колишніх соціалістичних країн ця виставка тричі відбувалася в Болгарії в 1981 р., 1985 р. та 1991 р. Пловдиві. Серед пострадянських країн подібну виставку приймав у 2017 р. Казахстан у своїй столиці Астані. Це була остання з проведених Всесвітніх виставок.

Якщо порівняти географію проведення визнаних та спеціалізованих туристичних виставок, то більш престижними вважаються визнані виставки, й статус країн та міст, що їх приймали це підтверджує. Єдиною країною, яка не належить та провідних в світі за рівнем економічного розвитку, що приймала загальногалузеву визнану Всесвітню виставку була Республіка Гаїті. Більшість міст, що приймали ці виставки також належать до когорти

ключових, тоді як, наприклад, серед міст США, що приймали спеціалізовані виставки немає жодного, що входило б до провідних в масштабах країни за економічними показниками.

Якщо проаналізувати загальну чисельність Всесвітніх виставок за частинами світу, то в Європі їх відбулося 44, в Північній Америці – 14, Азії – 10 та Австралії – 2. Відсотковий розподіл виставок в світі представлено на діаграмі на рис. 2.2.1.

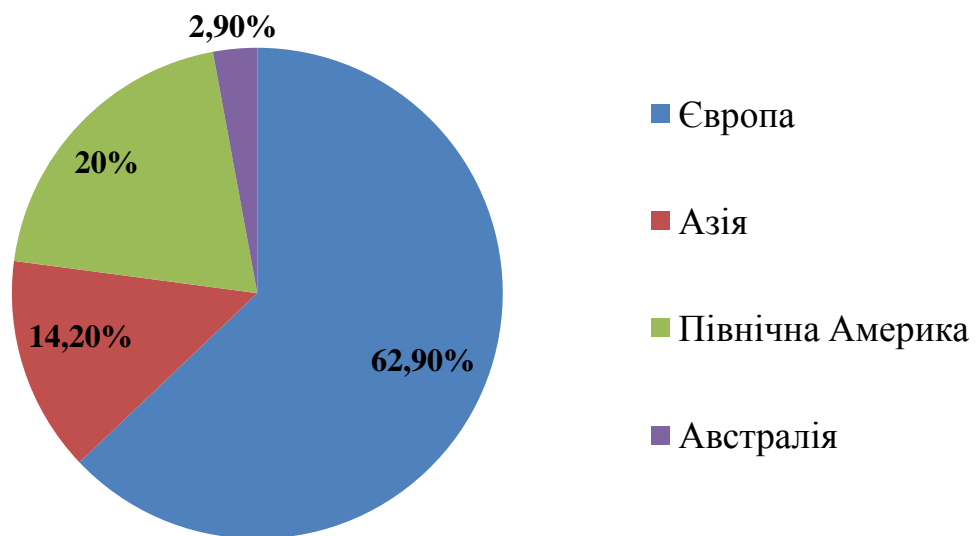

Рис. 2.2.1. Загальний розподіл Всесвітніх виставок за частинами світу
(складено автором)

Як видно з неї поки подібні виставки не проводилися в Південній Америці та Африці, це можна пояснити тим, що організація та проведення подібних виставок вимагає значного фінансового, технологічного та інтелектуального потенціалу, яким не завжди володіють країни, що розвиваються.

Розподіл Всесвітніх виставок за країнами світу представлено в діаграмі на рис. 2.2.2.

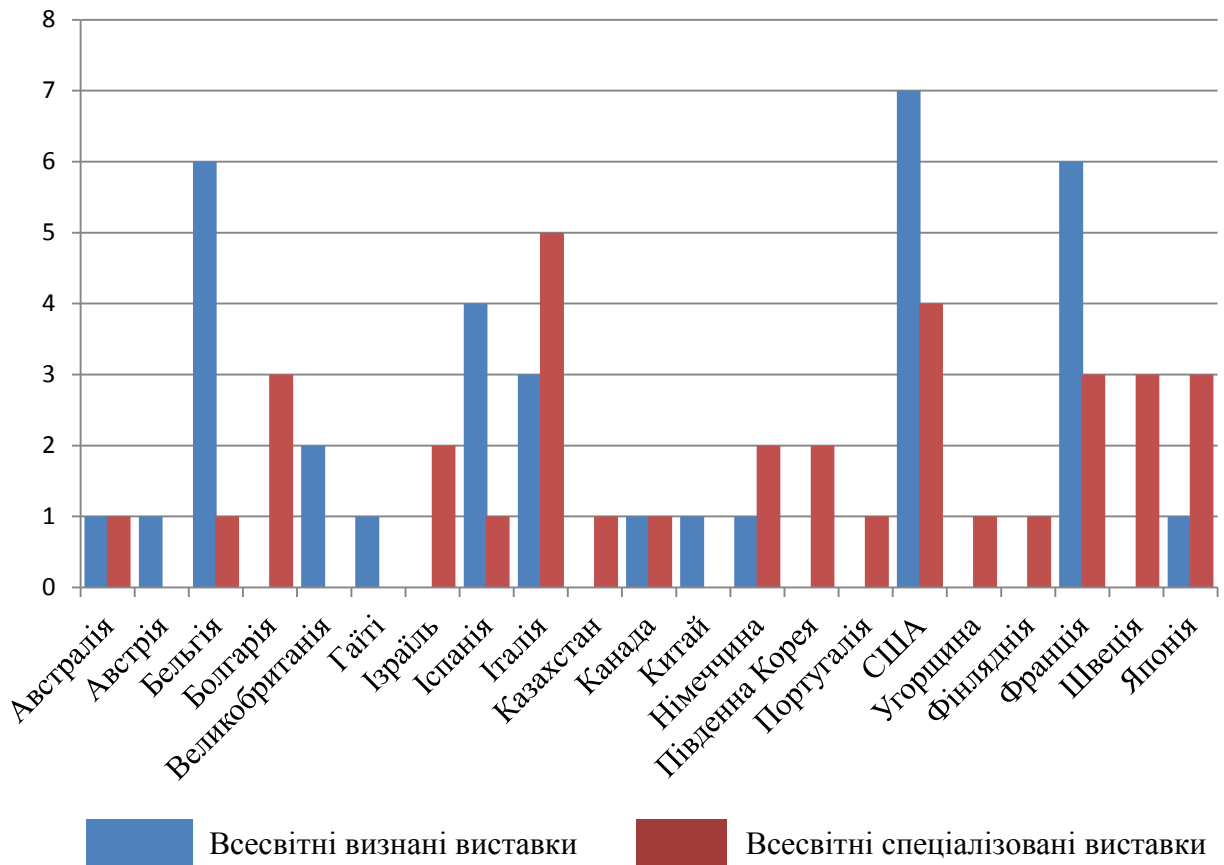

Рис.2.2.2. Географія проведення Всесвітніх виставок (за країнами)

(складено автором)

Географія проведення визнаних та спеціалізованих туристичних виставок картографічно представлена в додатках Ж та З.

У світі також мали місце з 1853 року по 1964 рік так звані «не визнані» Всесвітні виставки, за даний період їх було проведено 17, лівова частка з яких, а саме 9 відбулися в США (Нью-Йорк, 1853 р. та 1964 р.; Новий Орлеан, 1884 р.; Буффало, 1901 р.; Норфолк, 1907 р.; Сан-Дієго, 1915-1916 рр. та Сан-Франциско, 1939-1940 рр.). У Європі відбулося 6 таких виставок: 3 в Бельгії (Антверпен, 1885 р. та 1930 р., а також Льєж, 1930 р.), та по 1 у Португалії (Порту, 1965 р.), Франції (Ліон, 1972 р.), Великобританії (Дублін, 1907 р.). Серед інших частин світу дані виставки були представлені в Австралії (Сідней, 1879 р.) та Бразилії (Ріо-де-Жанейро, 1922-1923 рр.) – це була єдина виставка подібного масштабу, яка відбулася в Південній Америці.

Однак, оскільки дана категорія виставок означена як «не визнані», то при виконанні дослідження особливої уваги на них не акцентувалося.

Найближчими роками відбудуться 3 Всесвітні виставки. Так, Експо-2020 відбудеться в період з 20 жовтня 2020 року по 10 квітня 2021 року в місті Дубай (ОАЕ) [10]. Вибір міста здійснювався за результатами голосування, які наведені в дод. К.

Основним конкурентом було російське місто Єкатеринбург, що пропонували провести виставку під девізом «Глобальний розум: людство в єдиному діалозі». Однак абсолютною більшістю голосів 116 проти 47 було обрано Дубай.

Основним ділянкою Ехро Dubai 2020 буде територія площею 438 га, розташована між містами Дубай і Абу-Дабі, недалеко від західного кордону Дубая з Абу-Дабі. Генеральний план, розроблений американською фірмою НОК, організований навколо центральної площі під назвою Al Wasl, оточений трьома великими тематичними районами. Кожен з них присвячений одній з підтем Ехро 2020 року - Можливості, Мобільність і Стійкість.

Дубай також робить упор на інвестиції в різні сектори, такі як економічне зростання, нерухомість, екологічні напрямки і суспільні відносини. Останнім часом Дубай здійснив великі інвестиції в нерухомість, а також представив найбільший в світі проект в області сонячної енергії, який повинен бути запущений до Експо 2020. Крім залучення інвестицій, держава також прагне приділяти увагу суспільним відносинам. Ініціатива «Дубайська програма щастя» включає 16 програм по чотирьом темам, в яких підводяться підсумки 82 проектів, які повинні бути реалізовані в Дубаї з метою зробити місто найщасливішим до 2020 року. За прогнозами Міжнародного валютного фонду Дубай Експо 2020 також збільшить зростання ВВП [10].

До відкриття виставки приурочено будівництво найвищої споруди в світі - Вежі в Дубай-Крік Харбор. Першопочатково висотною домінантою нової адміністративної одиниці Дубая повинні були стати найвищі в світі хмарочоси-близнюки, що значно перевершують малайзійські Петронас-

Тауерс, однак пізніше вони були замінені на одиночну башту. Її висота повинна рівно на сто метрів перевершити найвищий будинок світу Бурдж-Халіфа і скласти 928 м. Вартість зведення оцінюється в 1 млрд. \$. Офіційна назва в даний час відсутня. Дизайн розроблений іспанським архітектором Сантьяго Калатрава, що називає цю башту символом незгасаючої віри в прогрес [3].

Основним призначенням стане візуальне і архітектурна прикраса міста. Джерелом натхнення для творців послужили Вісячі сади Вавилону, Ейфелева вежа і традиційний елемент ісламської архітектури – мінарет.

Вежа стане центральною ланкою нового міського району Дубая. Споруда представлятиме витончену обтічну конструкцію зі сталевих вант, що кріпляться до залізобетонної колони. За задумом внутрішнє оформлення верхньої частини будівлі, де розмістяться майданчики для кругового огляду і сади, має передавати пишність одного з чудес Стародавнього світу - Вісячі садів Вавилону. Натяжні кабелі зовнішніх конструкцій та структурна основа матимуть м'яке динамічне підсвічування.

Поруч з новою вежею буде збудовано торгово-розважальний комплекс, що значно перевершує Дубай-Молл, який є найбільшим в світі на даний момент.

З 15 січня по 15 квітня 2023 року відбудеться спеціалізована виставка Ехро-2023, що вперше пройде в Латинській Америці у Буенос-Айресі (Аргентина). Серед можливих кандидатур розглядалися Лодзь (Польща) та Міннеаполіс (США). Тема виставки: «Наука, інновації, мистецтво і творчість для розвитку людини. Творча індустрія в цифровій еволюції».

Всесвітня виставка ЕКСПО-2025 відбудеться в японському місті Осака. Темою виставки стане «Створюючи суспільство майбутнього для нашого життя». Основними конкурентами Осаки були російське місто Єкатеринбург, що заявляло тему «Перетворюючи світ: інновації і краще життя - для майбутніх поколінь», а також столиця Азербайджану Баку, що презентувала свою заявку під темою «Людський капітал» [6].

Нами було акцентовано увагу на організації визнаних загальногалузевих Всесвітніх виставок. Зібравши докладну інформацію про виставки, що відбувалися з 1851 по 2015 роки та представивши її в додатку Д. Можна виділити декілька загальних рис:

1. Географія перший всесвітніх виставок збігається з розподілом великих торгових і промислових центрів світу. Міжнародні форуми проходили у найбільш промислово розвинених країнах і містах. У 1851 і 1862 роках в Лондоні, в 1855, 1867, 1878, 1889, 1900 роках в Парижі, в 1873 р. – у Відні, 1876 р. – Філадельфії, 1893 р. – Чикаго, 1901 р. – Глазго, 1904 р. – Сент-Луїсі, 1905 р. – Льєжі і так далі [16].

2. Виставки мають комплексний характер, тому в них представлено експонати різноманітних рубрик, як-то: гірничодобувна промисловість та металургія, машинобудування, хімічна промисловість, легка та харчова промисловість, транспорт, енергетика, наукові пристрої, військова справа, будівництво, меблі та техніка, сільське господарство, садівництво, прикладне мистецтво, графічне та художнє мистецтво, сучасне мистецтво, музичні інструменти, виховання та освіта, етнологія, тощо.

3. Часто виставки приурочені до знаменних дат: 100-річчя прийняття Декларації незалежності США (Філадельфія, 1876 р.), 100-річчя взяття Бастилії (Париж, 1889 р.); 400-річчю відкриття Америки (Чикаго, 1893 р.); 100-річчя Канадської конфедерації (Монреаль, 1967 р.).

4. Тематично переважна більшість виставок торкається проблем збереження енергії, нових технологій, майбутньому розвитку, людському прогресу, збалансованому розвитку людини, природи та технологій, покращенню життя людства.

5. Починаючи з міжнародних ЕКСПО, що відбулися в 1967 році в Монреалі і в 1970 році в Осаці організатори всесвітніх виставок перестали робити наголос на досягнення окремих країн, а перейшли до вирішення світових проблем, що виникають перед людьми. Перш за все, таких, як екологія, урбанізація, глобальне потепління і так далі. Кожна країна, що бере

участь у форумі, у своїй експозиції відображає своє бачення проблеми і те, як вона вирішується в цій країні [66].

6. Перші міжнародні виставки були покликані показати промислову та державну міць представлених на них країн. Саме тому основними експонатами таких форумів були не тільки унікальні зразки науки і техніки, але і прекрасні ювелірні вироби із золота і дорогоцінних каменів. Трохи пізніше до них приєдналися етнографічні експозиції та виставки творів мистецтв.

7. На виставках вперше демонструвалися провідні винаходи різних епох: паровий двигун, стерео-фотокартки, протези для інвалідів, стоматологічні крісла, пральна машина, автомобіль, телефон Олександра Грема Белла, телеграф Томаса Альви Едісона, друкарську машинку Ремінгтона, телевізор, комп'ютери, нейлонова тканина, макети космічних супутників, система ІМАХ, потяг з електромагнітною подушкою, макет ядерного реактора, повномасштабний робот, та багато іншого.

8. До виставок були приурочені відомі світові події: Другі Олімпійські ігри в Парижі в 1900 році, Літні Олімпійські ігри в Сент-Луїсі 1904 р.; автомобільні змагання Гран-прі Америки та Кубок Вандербільта у Сан-Франциско в 1915 р. Пройшов перший «Міжнародний конгрес антропологічних наук» (Париж, 1878 р.) Затверджено єдині міжнародні електротехнічні одиниці, які названі іменами їх винахідників: Ампер, Ватт, Вольт, Джоуль, Ом (Чикаго, 1893 р.).

Під час Паризької виставки 1878 року відбувся Перший літературний конгрес, що прийняв міжнародну угоду про авторські права та літературу. Всесвітня поштова конвенція, яка підвела під єдиний стандарт міжнародну поштову кореспонденцію, була прийнята на Другому конгресі працівників зв'язку Конгресом щодо поліпшення умов життя сліпих для навчання в школах сліпих, була запропонована система Брайля [47].

9. До організації виставок залучені провідні фахівці того часу: до висвітлення виставки та створення путівника «Paris-Guide» були залучені

провідні французькі письменники Віктор Гюго, Теофіль Готье, Олександр Дюма (син), Ернест Ренан, Шарль Огюстен де Сент-Бев, Виставкове містечко до виставки в Чикаго у 1893 році проектували провідні архітектори того часу – Даніел Бьорнем та Фредерік Олмстед. Відомий архітектор Ле Корбюзьє приймав участь в організації виставки в Брюсселі в 1958 р.

В суддівській колегії паризької виставки 1855 р. були Проспер Меріме та Ежен Делакруа. На виставці в Парижі в 1867 р. до складу журі входили Гектор Берліоз, Джузеппе Верді, Амбруаз Тома, Шарль Гуно. Почесним президентом виставки був Джоаккіно Россіні. Віце-президентом Виставки в Парижі 1900 року був Дмитро Менделєєв, одним із суддів був Гюстав Ейфель.

10. Для багатьох митців за честь представити свої твори на Всесвітніх виставках. Вперше на виставці в Парижі в 1855 р. Гектор Берліоз для диригування оркестром використовував електричний метроном. Вільям Стердейл Бернетт написав «Оду на відкриття Всесвітньої виставки (Лондон, 1862 р.)

Свої художні твори представляли Уільям Морріс, Карл Брюллов, Іван Айвазовський (Лондон, 1862 р.), Пабло Пікассо намалював для виставки картину, присвячену жертвам війни — «Герніка».

Всесвітні виставки також описувалися в різноманітних творах. Так, 21 жовтня 1867 в Паризькій національній опері відбулася прем'єра балету «Корсар», присвячена виставці. Ганс Крістіан Андерсен був вражений національними павільйонами і майбутніми технологічними змінами, представленими на виставці, що відбилося в написаній ним незабаром казці «Дріада» (1868). Відкриття даної виставки описує в своєму романі «Гроші» Еміль Золя. Події цієї ж виставки згадують в своїх творах Марк Твен «Простаки за кордоном» та Валентин Пікуль «Битва залізних канцлерів».

11. Статус та масштаби Всесвітніх виставок стимулювали їх відвідування правителями різних країн. Зокрема, королева Англії Вікторія відвідала виставку в Парижі в 1855 р. На виставку в Париж в 1867 р.

приїхали австрійський імператор Франц Йосип I, прусський король Вільгельм I з його канцлером Бісмарком, російський цар Олександр II, королева-консорт Португалії Марія Піа Савойська, майбутній король Швеції та Норвегії Оскар II, король бельгійців Леопольд II з дружиною Марією Генрієтою Габсбург-Лотарингською, султан Османської імперії Абдул-Азіза, принц Уельський та майбутній король Великобританії Едуард VII, король Баварії Людвиг II, арабський емір Абд аль-Кадір, сегун Японії Токугава Йосинобу. Бразильський імператор Педру II відкривав виставку у Філадельфії (1876 р.)

До числа відвідувачів виставки в Монреалі в 1967 році входили королева Великобританії Єлизавета II, президент США Ліндон Джонсон, Принцеса Грейс Келлі, Роберт Кеннеді та Жаклін Кеннеді, президент П'ятої Республіки Шарль де Голль

12. Виставки любляють відвідувати світові знаменитості: Федір Достоєвський (Лондон, 1862 р.), Марк Твен та Ганс Крістіан Андерсен (Париж, 1867 р.) Марлен Дітріх та Бінг Кросбі (Монреаль-1967 р.), тощо.

13. Спеціально до всесвітніх виставок було приурочене значне покращення інфраструктури міст, що їх приймало. Зокрема, спеціально до Паризької виставки 1900 року було споруджено велику кількість об'єктів: Ліонський вокзал, вокзал Орсе (нині музей Орсе), міст Александра III, Великий і Малий палаци. Перша лінія паризького метро почала працювати під час виставки 19 липня 1900 року.

В Брюсселі в 1910 році було побудовано готель Astoria. У Генті в 1913 році було побудовано головний міський вокзал Гент-Сінт-Пітерс і новий готель "Flandria Палас", під час цієї виставки вперше в Бельгії запрацювала авіапошта.

У Сіетлі в 1962 році були побудовані монорельси Space Needle та Alweg, а також декілька спортивних об'єктів (Колізей штату Вашингтон, в даний час KeyArena) та будівля для виконавчих мистецтв (Playhouse, зараз

Cornish Playhouse). У Шанхаї в 2010 році до виставки було побудовано декілька ліній метрополітену.

14. Окрім того, що виставки відображаються в мистецьких творах, вони також представлені в різноманітній сувенірній продукції, поштових марках, тощо. На їх честь називаються географічні об'єкти, зокрема, на честь виставки в Парижі 1867 року названа вулиця Rue de L'Exposition неподалік от Марсового поля. На честь виставки 1873 р. названо вулиці у Відні.

15. До проведення Всесвітніх виставок приурочене створення різноманітних об'єктів, що й нині являються відомими туристичними об'єктами.

Таким чином, Всесвітні виставки цілком заслужено мають такий високий статус. Так як їх роль та значення в прогресі людства очевидна.

2.3. Найвідоміші туристичні об'єкти ЕКСПО

Кожна країна до Всесвітньої виставки намагається створити грандіозний об'єкт, однак визнання та туристичну привабливість з них отримали лише одиниці. Розглянемо їх більш детально.

Кришталевий палац (англ. Crystal Palace) в лондонському Гайд-парку був побудований в 1850-1851 роках з чавуну і скла до Всесвітньої виставки 1851 року. Виставковий зал площею понад 90 тис. м², протяжністю 564 м і висотою до 33 м, збудований під керівництвом Джозефа Пакстона, вміщував до 14000 відвідувачів. По завершенні виставки палац було розібрано і перенесено на нове місце, в лондонське передмістя Сідней-Хілл. 30 листопада 1936 року Кришталевий палац був знищений пожежею, після чого він ніколи не відбудовувався [9].

Королівський виставковий центр (англ. Royal Exhibition Building) - будівля, розташована в місті Мельбурн, Австралія. Знаходиться в мельбурнському парку Карлтонські сади, який примикає до північно-східної околиці Центрального ділового району Мельбурна. Королівський

виставковий центр примикає до будівлі Мельбурнського музею і сам по собі є найбільшим об'єктом колекції Музею Вікторії.

Будівля була спроектована архітектором Джозефом Рідом для проведення Всесвітньої виставки у Мельбурні у 1880 році. Будівля включає в себе Великий зал площею понад 12 000 м² і безліч дрібніших приміщень. Вважається, що прикладом для знаменитого купола будівлі послужив Кафедральний Собор Флоренції.

Найважливішою подією в історії Королівського виставкового центру стало відкриття першої будівлі Парламенту Австралії 9 травня 1901 року і проголошення незалежності Співдружності Австралії. Після офіційної церемонії відкриття федеральний уряд перемістилося в Будинок парламенту Вікторії, в той час як уряд Вікторії було перенесено до будівлі Королівського виставкового центру, де він розміщувався протягом наступних 26 років.

Після цього виставковий центр використовувався в різних цілях. Завдяки своєму декору будівля стала відома в 1940-х роках як «Білий слон». У 1950-х роках обговорювалися плани зруйнування будівлі і зведення на її місці нових офісів. Після цього в місті піднялася хвиля по захисту основного будівлі і перетворення його в музей.

У 1984 році, коли Королева Єлизавета II відвідала Мельбурн, вона присвоїла виставковому центру титул «Королівський», що послугувало поштовхом для початку реставрації внутрішніх приміщень будівлі.

У 2004 році Королівському виставковому центру та прилеглому до нього парку було присвоєно статус Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО. Він став першою будівлею в Австралії, удостоєним цього статусу.

Королівський виставковий центр досі використовується для проведення різних виставок, таких як щорічна Міжнародна Мельбурнська квіткова виставка. Тут також проводяться приватні екскурсії Мельбурнського Музею. Виставковий центр використовується і для проведення іспитів різними навчальними закладами [6].

Пам'ятник Колумбу – монумент висотою 60 метрів, присвячений Христофору Колумбу і розташований в Барселоні (Іспанія) на бульварі Рамбла. Монумент був побудований до Всесвітньої виставки 1888 року і знаходиться в тому місці, куди Колумб повернувся зі своєї першої подорожі до Америки. Монумент є нагадуванням, що Колумб відвідував королеву Ізабеллу I і короля Фердинанда II в Барселоні.

Ейфелева вежа (фр. la Tour Eiffel) – архітектурна пам'ятка Парижа, розміщена на Марсовому полі, символ сучасної Франції. Вежу названо на честь її конструктора Густава Ейфеля. Сам Ейфель називав її «300-метровою вежею» (фр. tour de 300 mètres), інша, народна назва – «Залізна пані» (фр. La dame de fer). Популярний туристичний об'єкт, щорічно приймає понад 6 мільйонів відвідувачів. За свою історію прийняла понад 300 мільйонів туристів. Вежа є найвідвідуванішою і найфотографованішою туристичною пам'яткою світу.

Була зведена як тимчасова споруда для ознаменування сторіччя з дня початку Французької революції та до відкриття паризької Всесвітньої виставки 1889 року, що розташовувалась у палаці Трокадеро та символізувала багатство і незалежність Франції. Вежу збирались розібрати через деякий час після завершення виставки, але завдяки уже встановленим там радіоантенам, це рішення було скасоване.

Висота разом з новою антеною становить 324 метри (2000 рік). Одразу після побудови (1889 рік) висота вежі разом із щоглою прапора становила 312,27 м [18].

Понад 40 років Ейфелева вежа була найвищою спорудою в світі, майже вдвічі вищою від Найвищого будівель світу того часу - піраміди Хеопса (146,6 м), Кельнського (156 м) та Ульмського соборів (161 м), монументу Вашингтона (169 м) – поки в 1930 р. її не перевершив будівля Крайслер Білдінг у Нью-Йорку.

На вежу ведуть сходи (1792 сходи) й ліфти. Коливання вежі під час буревію не перевищує 15 см.

На першій платформі були зведені зали ресторану; на другій платформі поміщалися резервуари з машинним маслом для гідравлічної підйомної машини (ліфта) і ресторан у скляній галереї. На третій платформі розміщувалися астрономічна та метеорологічна обсерваторії та фізичний кабінет. Світло маяка було видно на відстані 10 км.

Ще до початку будівельних робіт, протягом 1886 року, у пресі публікувалися статті та памфлети, у яких критикувалася конструкція та форма вежі. Закладання фундаменту розпочалося 28 січня 1887, а 14 лютого у газеті «Час» (Le Temps) з'явився лист протесту, який підписали п'ятдесят митців, письменників, художників, композиторів, архітекторів, серед них Олександр Дюма (син), Гі де Мопассан, Шарль Гуно, Шарль Леконт де Ліль, Шарль Гарньє, Рене Сюллі-Прюдом та інші. Вежу називали трагічним вуличним ліхтарем, скелетом дзвіниці, чорною фабричною трубою. Вважали, що форма та гігантські розміри вежі розчавлять усі архітектурні пам'ятники Парижа: Собор Паризької Богоматері, церкву Сент-Шапель, вежу Сен-Жак, Лувр, Дім Інвалідів, Тріумфальну арку.

Вежа неодноразово змінювала колір – від жовтого до червоно-коричневого. Останні десятиліття Ейфелева вежа незмінно фарбується у так званий «Коричневий-Ейфелевий» колір – офіційно запатентований, близький до природного відтінку бронзи.

Чортове колесо. До Всесвітньої виставки 1893 року в Чикаго вперше з'явився незвичайний атракціон. Зараз ця конструкція відома як колесо огляду, або Чортове колесо. А тоді небачене розвага представили публіці під назвою «колесо Ферріса», названа на честь винахідника – американського інженера Джорджа Ферріса.

Перше в світі колесо огляду мало дуже значні габарити: 80 метрів у висоту і 75 метрів в діаметрі. Його рушійною силою були дві парові машини, кожна потужністю по 1000 кінських сил. Для пасажирів було передбачено 36 кабінок, в яких вміщалося по 60 чоловік. Щодня на новому атракціоні качалося близько 38 000 відвідувачів ярмарку.

Колесо і нині працює, й займає 9 місце серед найвищих коліс огляду в світі [6].

Міст Александра III – одноарковий міст, перекинутий через Сену в Парижі між Будинком інвалідів і Єлісейськими Полями. Довжина моста складає 160 метрів. Щоб не затуляти панораму Єлісейських Полів, висота споруди не перевищує шести метрів, що на момент його створення вважалося дивовижним досягненням.

Міст був закладений в ознаменування Франко-російського союзу імператором Миколою II в жовтні 1896 року і зведений за чотири роки. Названий на честь його батька – імператора Александра III. Відкрився напередодні Всесвітньої виставки 1900 роки. З 1975 року міст охороняється державою як пам'ятник історії і архітектури [37].

У багатьох путівниках міст Александра III описується як найвитонченіший в Парижі. Декоративне оздоблення моста, з фігурами пегасів, німф та янголів, є яскравим зразком стилю боз-ар і має багато спільного з оформленням розкинувся праворуч Гран-Пале. По боках від в'їзду на міст височіють 17-метрові ліхтарні стовпи, над якими парять бронзові фігури, що символізують Науку, Мистецтво, Промисловість і Поединок. У центрі мостових арок розташовані німфа Сени з гербом Франції і німфа Неви з гербом імператорської Росії.

Олімпійський стадіон імені Льюїса Компаніс – мультиспортивний стадіон в Барселоні, побудований в 1927 році. Був головною ареною літніх Олімпійських ігор 1992 року. Розташований на пагорбі Монжуїк в південно-західній частині міста. Названий на честь Луїса Компаніс, президента Каталонії в роки Громадянської війни в Іспанії. З 1936 року іменується Олімпійським в зв'язку з висуненням кандидатури Барселони на право проведення літніх Олімпійських ігор 1936 року [69].

Магічний фонтан Монжуїк – фонтан, розташований на пагорбі Монжуїк в Барселоні (Іспанія). Проект фонтану було подано на розгляд виконавчого комітету Всесвітньої виставки 18 червня 1928. Не зважаючи на

те, що цей проект був неоднозначно сприйнятий виконавчим комітетом (надто «амбіційний, грандіозний та коштовний»), його було затверджено. Розміри центрального басейну фонтану 50×65 м, загальний обсяг води перевищує 3 млн літрів, через 5 встановлених насосів щосекунди проходить 2.600 л води. Довжина трубопроводу для подачі води перевищує 1,5 км, для стисненого повітря – 6 км. Унікальну гру фонтану створюють 3620 струменів води, які разом з освітленням можуть утворити понад 7 млрд різних комбінацій та форм.

Фонтан побудовано у футуристичному стилі у формі еліпса за проектом місцевого інженера Карлоса Буїгаса. Перед Олімпіадою-1992 фонтани вирішено було зробити одним із символів міста, додавши музичний супровід. На рік фонтан Монжуїк відвідує близько 2,5 млн осіб [69].

Іспанське селище (кат. Poble Espanyol, ісп. Pueblo Español) – архітектурно-етнографічний парк-музей, розташований в Барселоні на горі Монжуїк. Створено в 1929 році.

Чотири інтелектуала ХХ століття, архітектори Фолгера і Ревентос, художники Утрійо і Ногес створили цей комплекс архітектурних реплік в натуральну величину. Іспанське селище будувалося протягом 13 місяців і було відкрите до Міжнародної виставці в Барселоні 1929 року.

Творці Іспанського селища відвідали 1600 іспанських поселень в пошуках характерних зразків. Підсумком роботи стала ділянка в 42 000 м², на якій розташувалися копії 117 будівель, вулиць і площ з різних регіонів Іспанії. Деякі з будинків виконані в натуральну величину, інші ж є зменшеними копіями оригінальних будівель. Серед розташованих на території Іспанської села будівель – вежа Утебо (Арагон), в'їзні ворота з Авіли або утворюють цілий квартал будинку з Аркос де ла Фронтера (Андалусія). На загальній площі 400 м² розташувалися зразки аграрного господарства, характерні для околиць Барселони [69].

Іспанське селище відоме також як Місто ремісників. Протягом десятиліть його «мешканці» ділилися своєю пристрасстю з гостями. Тут

розташовано понад 20 ремісничих майстерень, де відвідувачі можуть спостерігати за роботою складувів, шевців та інших майстрів. Поряд з сувенірними крамницями на території Іспанського селища є кафе, ресторани, бари. Головна площа в літню пору служить місцем проведення концертів [2].

В Іспанському селищі є театр, в якому регулярно проводяться розважальні заходи для дітей: театр, танці, музика, клоуни або ляльки. Тут часто виступає Школа театру Барселони.

Хоча Іспанське селище планувалося знести після закінчення Міжнародної виставки, музей було збережено завдяки своєму величезному успіху.

І нині в Іспанському селищі відбувається низка заходів: семінари (кожного недільного ранку), Фестиваль ляльок (в березні), живі сцени Різдва (в Різдвяні свята) сімейні шоу протягом року (наприклад, Карнавали, свято Святої Евлалії, Фієста Майор і Фестиваль Ла Мерсі).

Площа Іспанії (ісп. Plaza de España) – міський ансамбль у неомавританському стилі, що з'явився на півдні Севільї напередодні Іберо-Американської виставки 1929 року.

Напередодні виставки південна частина Севільї була перебудована та озеленена під керівництвом французького ландшафтного архітектора Жан-Клода Форестьє. На півмилі протягнувся парк Марії-Луїзи з прикрашеними кахлями фонтанами, павільйонами, лавочками та верандами в стилі мудехар, які перемежовувалися водоймами та стилізованими клумбами.

У краю парку архітектор Анібал Гонсалес спроектував напівкруглу площу Іспанії, до якої через протоку були перекинуті фігурні містки. У центрі площі розміщується великий фонтан. Оточуючі будівлі мають ніші, присвячені тим чи іншим провінціям Іспанії, що чергуються у алфавітному порядку. Декор площі поєднує казково перетворені мавританські елементи з популярним в 1920-ті стилем ар Деко [2].

Нині виставкові будівлі займають мерія Севільї та музейні установи. Площа Іспанії – одне з місць, де проходили зйомки кінофільму «Зоряні війни. Епізод II. Атака клонів».

Монумент «Робітник і колгоспниця». На наступній Паризькій виставці у 1937 році знаковою монументальною спорудою став пам'ятник «Робітник і колгоспниця» – «ідеал і символ радянської епохи», визнаний «еталон соціалістичного реалізму». Він являв собою скульптурну групу з двох фігур, чоловічої та жіночої, які спрямовані вперед і піднімають над своїми головами серп і молот. Концепція і композиційний задум належать архітектору Борису Іофаном, автор пластичного втілення – Віра Мухіна. Монумент спроектували і зібрали в Москві, потім розділили на 65 частин і перевезли до Франції, де провели монтаж вдруге. Скульптура була виконана з нержавіючої хромонікелевої сталі, облицювання з листів 0,5 мм завтовшки кріпилася на внутрішній каркас, сукупна маса монумента перевищувала 63 тонни [53].

Після закінчення виставки скульптуру перевезли в Москву і встановили на десятиметровий постамент біля Північного (на той момент – головного) входу на Всесоюзну сільськогосподарську виставку.

Дана скульптура отримала багато позитивних відгуків від митців того часу: художників Пабло Пікассо та Франса Мазереля, поета Луї Арагона та письменника Ромена Роллана. По всьому світу були випущені колекційні серії поштових марок, значків, листівок і плакатів із зображенням монумента. З 1948 р. скульптура стала офіційним символом кіностудії «Мосфільм».

В той же час, комісар виставки Іван Межлаук і практично всі члени робочої групи, які відповідали за монтаж павільйону і скульптури, були згодом викриті як вороги радянського устрою та розстріляні.

У 2003-2009 роках виконали реставрацію скульптури, встановили її на павільйон, що повторює оригінальний проект Іофана для паризької виставки. У цокольній частині відкритий Музей Віри Мухіної. Після реставрації висота

скульптури склала 24,5 м, висота павільйону-постаменту – 34,5 м, загальна вага каркаса виріс більше ніж в два рази і склав 185 тонн.

Атоміум – це футуристична споруда, яка визнана національним бельгійським символом і визначною пам'яткою столиці Бельгії Брюсселя. Вона була спроектована архітектором Андре Ватеркейном (Andre Waterkeyn) і побудована під керівництвом архітекторів Андре і Мішеля Полаків на території Всесвітньої виставки до її відкриття у 1958 році. За формою вона відтворює просторове розташування атомів однієї з алотропних модифікацій заліза (α -заліза) у вигляді збільшеної в 165 мільярдів разів об'ємноцентрованої кубічної елементарної комірки: вісім атомів у вершинах і один у центрі куба.

Дев'ять «атомів» у формі сфер, кожна діаметром 18 метрів, з'єднані між собою 20 трубами завдовжки 23 метри та діаметром 3 метри кожна, які виконують функції опор та коридорів з ескалаторами. Висота Атоміуму становить 102 метри, а вага – 2 400 тонн. Покриття кожної із сфер виконали із 720 трикутних алюмінієвих пластин загальною площею 240 м². Вікна сфер та коридорів були зроблені з плексигласу. У центральній опорі був встановлений найшвидший на той час ліфт на 20 осіб, який піднімав відвідувачів до оглядової платформи і ресторану в найвищій сфері за 23 секунди зі швидкістю 5 м/с. У інших сферах розташували виставкові зали та кінозали. За задумом авторів Атоміум мав символізувати науково-технічний прогрес людства, мирне використання енергії атому, важливу роль у розвитку світової економіки металевих сплавів, зокрема сплавів на основі заліза. Разом з тим споруда Атоміуму своїми 9 сферами мала репрезентувати Бельгію з її 9 провінціями.

З часом Атоміум, який будували лише для тимчасового використання протягом 6 місяців на час роботи Всесвітньої виставки, втрачав презентабельний вигляд та надійність металоконструкцій. Сфери поблякли й потемніли, трубчасті опори втратили герметичність. Проте споруда Атоміуму так подобалася бельгійцям, іноземним туристам, і стала майже

національним символом, що її вирішили зберегти. Тому, коли уряд Бельгії, міська влада Брюсселя та власники Атоміума зібрали потрібні кошти на його відновлення, у березні 2005 розпочали його реконструкцію, під час якої замінили з'єднувальні труби, ліфти та ескалатори в них. Сфери були відновлені як всередині, так і ззовні. Алюмінієві пластини їх покриття замінили 48 листами корозійнотривкої сталі, на яких зробили відтиски, які відтворили візерунок сітки трикутних чарунок старого алюмінієвого покриття. Плексиглас вікон замінили загартованим склом. Реконструкцію Атоміума завершили у лютому 2006 року, витративши на неї близько 30 млн євро [6].

Оновлений Атоміум приймає відвідувачів у виставковому й концертному залах, у затишних кінотеатрі та кав'ярні. Спеціально для туристів тут є новий сувенірний магазин та переобладнаний ресторан з панорамним видом на Брюссель.

За результатами опитувань мешканців Бельгії, іноземних туристів, Атоміум є найвизначнішою пам'яткою Бельгії.

Спейс-Нідл (англ. Space Needle – «космічна голка») – найбільш впізнавана пам'ятка на північному заході тихоокеанського узбережжя США і символ міста Сіетл.

Вежа в футуристичному стилі «Гугі» розташована на території виставкового комплексу Seattle Center, який був побудований для Всесвітньої виставки 1962 року народження, під час проведення якої приблизно 20 тисяч осіб на день піднялися на вежу; 2,3 мільйона відвідувачів - всього під час роботи Всесвітньої виставки. Тепер вежа знаходиться в приватному володінні.

Спейс Нідл – вежа 184 метра заввишки і 42 метри завширшки в найширшій точці і вагою 9 550 тонн. Вона побудована так, що витримує урагани зі швидкістю вітру до 320 км / год і землетрусу до 9,1 бала. Це вдвічі вище вимог будівельних норм на момент споруди. При вітрі вежа

відхиляється приблизно на 1 дюйм на кожні 10 миль в годину швидкості вітру. Обладнана 25 громовідводами.

Особливістю вежі є оглядовий майданчик на висоті 159 метрів, ресторан, що обертається SkyCity (Небесний місто) і магазин подарунків. З вершини вежі можна побачити не тільки центр Сіетла, але також Каскадні гори і вулкан Рейнір, заливши Еліот і навколишні острови. Піднятися від нижньої частини до оглядового майданчика, крім ліфтів, дозволяє сходи, що складаються з 848 сходинок [6].

Житловий комплекс Хабітат-67 (Habitat-67) – це унікальний проект житла майбутнього, що було створено в 1967 році. Ця незвичайна споруда була спроектована канадсько-ізраїльським архітектором Моше Сафді і зведено на березі річки Святого Лаврентія в Монреалі (Канада) до міжнародної виставки Експо-67. Хабітат-67 став головним відкриттям виставки і навіть був резиденцією для почесних гостей, цей житловий комплекс був високо оцінений, так як змусив багатьох по-іншому поглянути на питання багатоквартирного житла.

Назва житлового комплексу «Хабітат-67» перекладається як «Навколишнє середовище», і дійсно квартири були розроблені так, щоб на невеликій території розмістити якомога більше корисного простору, в якому було б дуже комфортно жити. Квартири являють собою залізобетонні блоки поставлені один на одного з виду в хаотичному порядку, ніби цей будинок побудувала дитина з кубиків. Насправді це було зроблено спеціально, так як таке розташування дозволяє приєднати до житлового простору ще й сад, який знаходиться на даху сусіда знизу. А також завдяки такому розташуванню в квартири потрапляє більше сонячного світла [19].

Житловий комплекс являє собою модулі, їх налічується 346 штук, з'єднані між собою поперечними тягами і звареними швами, в них розташувалося 146 затишних квартир. Ці блоки були виготовлені заздалегідь і збиралися вже на місці. Передбачалося спочатку побудувати житловий комплекс, який став би доступним для пересічних городян, так як на

невеликій території повинно було розміститися якомога більше людей, а також який крім квартирного житла поєднував в собі і переваги приватного будинку, це прилегла до житла території з садами, палісадниками, двориками. Але в підсумку комплекс вийшов настільки вдалим і популярним, що ціна на квартири в ньому зросла в багато разів, і тепер це житло стало доступно тільки для багатих людей.

Житловий комплекс Хабітат-67 нині є справжньою пам'яткою Монреалю, а з просторих і світлих вікон кімнат, а також з двориків комплексу відкривається чудовий вид.

Павільйон «Нур Алем» (Повна назва Музей енергії майбутнього «Нур Алем» каз. Нур Чемпіонат) – центральний об'єкт виставкового комплексу, гордість і візитівка ЕКСПО-2017. Це фундаментальна споруда, яка не має аналогів у всьому світі, в формі ідеальної кулі діаметром 80 метрів і висотою 93 метрів. Загальна площа будівлі становить 37 500 кв.м.

Автором проекту «Музей енергії майбутнього» є архітектор Альберт Шпеєр - молодший за його задумом Сфера "Нур Алем" була задумана як символ "останньої краплі нафти" перед початком ери зелених технологій.

За період проведення Міжнародної спеціалізованої виставки, Сферу «Нур Алем» відвідало більше 1 мільйона чоловік, тоді як Ейфелеву вежу в рік відвідують 7 мільйонів чоловік [42].

Вага Сфери становить 13 тисяч тонн, що в 2 рази більше Ейфелевої вежі.

У конструкцію фасаду «Нур Алем» інтегровані фотовольтаїчні елементи, що перетворюють сонячну енергію в електричну. У верхній частині сфери встановлено два вітрогенератора, вони перетворюють енергію вітру в електричну.

На всіх поверхах «Нур Алем» функціонують роботи-гіди.

Сфера займає 8 поверхів, кожен з яких відображає свою концепцію:

1 поверх – "Павільйон Казахстану" розділений на дві основні зони: зона знайомства з Казахстаном і зона "Творча енергія"; 2 поверх – "Енергія води";

3 поверх – "Кінетична енергія"; 4 поверх – "Енергія біомас"; 5 поверх – "Енергія вітру"; 6 поверх – "Енергія сонця"; 7 поверх – "Енергія космосу"; 8 поверх – "Майбутня Астана" знайомить відвідувачів з експозицією Майбутня Астана – столиця Казахстану в 2050 році [42].

На ліфтах можна піднятися на оглядову оглядовий майданчик у верхній частині будівлі, звідки відкриється прекрасний вид на весь район ЕКСПО.

Після закінчення Міжнародної спеціалізованої виставки ЕКСПО - 2017, павільйон "Нур Алем" став дослідницьким і культурним центром. Він представляє собою перший технологічний музей енергії майбутнього в Республіці Казахстан.

Фото найвідоміших об'єктів, створених до ЕКСПО та ставших туристичними пам'ятками представлені в додатку Л.

2.4. Аналіз досвіду участі України у Всесвітніх виставках

Стосовно участі нашої країни у Всесвітніх виставках, то на початкових етапах окремі експонати з України виставлялися у складі виставки Російської імперії, а потім Радянського Союзу.

Зокрема, у 1893 році на Всесвітній виставці в Чикаго російський інженер Андрій Глебов представляв зразки видобутого ним в Донбасі золота. За його діяльність з відкриття та видобутку золота на Донбасі йому було присуджено золоту медаль.

На Паризькій міжнародній промисловій виставці 1900 року премією Гран-прі була нагороджена Пальма Мерцалова – викувані з рейки в кінці XIX століття ковалем Олексієм Івановичем Мерцаловим з помічником-молотобойцем Філіпом Федотовичем Шкаріним зображення пальми. Ця пальма зображена на гербі Донецької області, хоча сам її оригінал зберігається в музеї Гірничого інституту в Санкт-Петербурзі, куди пальма з макетом шахти була передана одразу після участі в Паризькій виставці на зберігання. В кінці 1990-х – початку 2000-х років були звернення до

керівництва музею Гірничого інституту з проханням про повернення пальми Мерцалова в Донецьк, але вони не увінчалися успіхом [6].

Вперше повноцінна українська експозиція була представлена Всесвітній виставці в Чикаго (США) у 1933 році. Виставка називалася “Століття поступу” й мала засвідчити бурхливий прогрес Чикаго, яке в ті роки було третім найбільшим містом планети. Українська громада Чикаго, об’єднана навколо доктора Сіменовича (його ще називали “Сіменсом”), вирішила представити на Всесвітній виставці й український стенд. На що одразу ж запротестувало посольство СРСР, але мерія міста погодилася дати дозвіл на розміщення українського павільйону, якщо місцева громада зможе його оплатити. Йшлося про шалену на той час суму – понад 20 тисяч доларів лише на будівництво, і це під час Великої депресії, коли зарплатня людей не перевищувала кількадесят центів [65].

Для збору коштів українська громада Чикаго поширила світом таке оголошення: “Українці! Америки, Канади, Бразилії та інших заморських країв! Трапляється велика історична нагода помочи нашим братам в ріднім краю! (...) Всі цивілізовані народи світу беруть участь. Український народ мусить показати свою національну життєздатність, і це він може досягнути тоді, коли український народ візьме участь у Всесвітній виставі... Ми хоть народ без власної держави, але Американці трактують нас, як державницький народ... Це був би непростимий національний гріх перед Рідним Краєм і перед нашим грядущим поколінням, якби ми не взяли участі”. І гроші таки вдалося зібрати, хоча більшість людей робила невеличкі, та все одно вкрай відчутні для сімейного бюджету внески – по 25 центів.

В українському павільйоні були зали, присвячені історії та культурі нашого народу, там відбувалося чимало заходів – концертів, вечорниць, із неймовірним успіхом там виступили національний хор і танцювальні колективи. Високе мистецтво презентувала персональна виставка Олександра Архипенка – було виставлено 44 скульптурні роботи майстра. Під час Всесвітньої виставки відбувся і світовий конкурс краси (нині б його назвали

“Міс світу”), а перемогла на ньому українка – Марія Любас. Крім цього, під час виставки мерією міста Чикаго було проголошено Український тиждень (з 14 по 20 серпня), а 19 серпня – Український день. Вхід в Український павільйон коштував кількадесят центів, але потрапити туди можна було й безкоштовно – якщо прийти у вишиванці. Всього наш павільйон відвідали 1 800 000 людей! [65].

Варто наголосити, що Український павільйон був єдиним, який не спонсорував уряд (адже України не існувало). До слова, полякам того року так і не вдалося поставити свій павільйон – у часи кризи не змогли зібрати потрібну суму, хоч і мали власну державу. Це лише підкреслює унікальність цього визначного здобутку української діаспори. Адже під час Великої депресії, в рік, коли в Україні косив жнива смерті Голодомор, переважно бідна українська діаспора спромоглася нагадати цілому світові про існування окремого українського народу – і зробила це на високому організаційному рівні.

Вперше ж як незалежна країна, Україна брала участь у Всесвітній виставці “Експо-2000” у м. Ганновер у Німеччині на тему "Людина - Природа - Техніка". Відповідно до цього Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 1998 р. затвердив постанову "Про організаційні заходи щодо підготовки до участі України у Всесвітній виставці "ЕКСПО-2000" [50] та було створено Координаційний комітет з підготовки та забезпечення участі України у даній виставці.

На спеціалізованій виставці "Експо-2005", що проходила у місті Айчі поблизу міста Нагойя в Японії та відбувалася на тему «Мудрість природи» наша країна мала окремий павільйон площею 324 кв. м. Темою української експозиції на виставці була "Україна: людина, суспільство, природа - гармонія життя", відкривав її тодішній віце-прем'єр-міністр Микола Томенко [60].

В українському павільйоні були представлені експонати, що знайомили з історією та культурою українського народу, зокрема, представлена давня

модель людського життя епохи Трипільської культури. Також на виставці були представлені досягнення України в космічній галузі.

На Експо-2010 у китайському Шанхаї, що мало тему «Краще місто – краще життя», Україна орендувала окремих павільйон площею 500 кв. м. Експозиція мала тему "Від стародавнього до сучасного міста", відвідувачам надавалася можливість ознайомитися з розвитком міської культури від Трипілля до сьогодення [40].

Орнаменти на стінах павільйону України було виконано у вигляді оригінальних малюнків трипільців, які прикрашалися орнаментом та канелюрами червоного, чорного і білого кольорів, зокрема, "біжучими" або нескінченними спіралями із зображенням вужів, змій - ідея плинності часу і зміни пір року, собак (що були охоронцями посівів і стад, захищали від злих духів, відганяли зло), солярних знаків (хрести у колі), які символізували сонце в русі.

Внутрішнє планування павільйону включало стенд Національної академії наук, де відвідувачі могли ознайомитися з сучасними прикладними розробками українських наукових закладів, спрямованими на покращення життєдіяльності міського середовища. Центральним елементом павільйону була експозиція "Місто ХХІ століття", де Україна пропонувала світу архітектуру нового типу, яка використовує в будівництві будинків, районів та цілих міст пластику, народжену з символіки древньої культури Трипілля.

На трьох великих екранах транслювалися фільми "Україна: кризь віки", "Міста України", "Україна ХХІ століття", "Місто ХХІ століття", "Арт проект – "Екологія соціуму". Окремо була презентована експозиція міста Кам'янця-Подільського.

Український фольк-гурт із чудернацькою назвою "Йошкін кіт" представляє пісенну спадщину України. Музиканти виконували стародавні пісні в сучасній власній манері. В павільйоні також працювали народні майстри, які презентували українські ремесла (гончарство, писанкарство, вишивку). Кожен відвідувач за бажанням мав змогу взяти участь у майстер-

класі, власноруч розмалювати писанку або виліпити глечика, скуштувати національні страви у ресторані української кухні, на згадку про Україну придбати в магазині сувеніри.

На спеціалізованому Експо-2012 у південнокорейському містечку Йосу темою якого була «Живий океан та узбережжя», Україна знову ж таки не мала свого окремого павільйону як більшість провідних країн світу. Наша експозиція була представлена на декількох десятках метрів в павільйоні Атлантичного регіону, хоча Україна має десятки інститутів, що займаються проблемою гідросфери. Крім деяких наукових розробок, експозиція знайомила відвідувачів з мешканцями Азовського і Чорного морів, а також красою Дніпра [23].

В Експо-2015 на "Нагодувати планету. Енергія для життя", що відбувалася в Мілані, із-за військових дій на Сході країни, Україна відмовилася від участі. Хоча ще в 2011 році Кабміном було ухвалено розпорядження "Про участь України в" Експо-2015 », в якому планувалося будівництво власного павільйону площею до 700 кв. м. Окремо були заплановані спеціалізовані виставкові заходи для презентування рекреаційного та туристичного потенціалу України [63].

На спеціалізованому технологічному Експо-2017, що відбувалося в Астані (Казахстан) тематикою була «Енергія майбутнього». Україна приймала участь, однак власного павільйону не мала, представляючи свій стенд в павільйоні "Silk Way Plaza (Шовковий шлях)". Сусідами нашої країни в цьому павільйоні були Киргизія, Таджикистан, Узбекистан, Монголія та Афганістан.

За представлення України на «Експо-2017» відповідали Міністерство економічного розвитку і торгівлі та Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження. Планувалося, що участь України у виставці стане можливістю презентувати міжнародній спільноті потенціал використання відновлюваних джерел енергії, а також зацікавити і мотивувати потенційних інвесторів працювати в Україні. Під час виставки Україна повинна була

презентувати найкращі напрацювання, сучасне обладнання та матеріали в сфері енергоефективності та всіх напрямках відновлюваної енергетики: сонячної, вітрової, гідроенергетиці, вирощування енергетичних культур, виробництво теплової та електричної енергії з відходів з сільського господарства тощо.

Насправді серед високотехнологічних стендів інших країн світу стенд України виглядав занадто скромно. Наша країна, яка має технології будівництва літаків, автомобілів (їх виробляє не така велика кількість країн), купу НДІ та університетів, була представлена на найбільшій світовій технологічній виставці невеликим стендом, на якому демонструвався електроплуг, який виявився "Колектором сонячної енергії" і ще пару речей з минулого. У кутку лежали газети "Українські новини" українською мовою, а під написом «Energy of creative people», були фотографії козака, млини з Пирогово і Золотих воріт.

Ноу-хау від українських розробників були це сонячні жалюзі, що вбирають в себе сонячні промені, генеруючи потім енергію. Вони також можуть виробляти енергію і в темний час доби, вбираючи в себе світло від домашніх лампочок. Генерованої енергії вистачає для невеликої побутової техніки. Зокрема, для зарядки телефонів, ноутбуків і інших гаджетів, а також для функціонування телевізора

Також на День незалежності України було пронесено рушник довжиною в 30 метрів, який було занесено в Книгу рекордів Гіннеса.

Україна планує взяти участь у наступному Експо-2020, що відбудеться в Дубаї (ОАЕ) з 20 жовтня 2020 року по 10 квітня 2021 року. Так, в лютому 2017 року Уряд ухвалив рішення про участь України у Всесвітній виставці та будівництво власного національного павільйону площею орієнтовно 1035,03 кв. м на ділянці загальною площею 1652,46 кв. м [64].

Серед запропонованих концепцій презентації України Координаційний комітет обрав концепцію "Smart Ukraine: connecting dots" (Smart Україна: еднаючи світ), яка на думку Координаційного комітету найбільш органічно

пов'язана із загальною концепцією Експо-2020 “Поєднуючи думки, створюючи майбутнє: мобільність, сталий розвиток та можливості”.

Сподіваємось, що на наступних ЕКСПО наша країна буде більш відповідально підходити до підготовки та презентації наших ресурсів та наукового потенціалу. Це сприятиме як формуванню позитивного іміджу країни в очах світової спільноти, так і відчуття гордості за батьківщину у наших громадян.

Висновки до розділу 2

Всесвітніх виставок були виставки, які зародилися в Європі ще в XVIII столітті в формі різних експозицій, представлених в аристократичних салонах. Їх поява була викликана бурхливим розвитком промисловості.

Перша Всесвітня виставка відбулася в 1851 році у Лондоні (Великобританія). З моменту виникнення і до нині характер всесвітніх виставок можна розділити на три періоди: індустріальна епоха, епоха культурного обміну та епоха національного брендингу.

За період з 1851 року по 2017 рік загалом було проведено 70 Всесвітніх виставок (по 35 загальногалузевих та спеціалізованих). Лідерами за кількістю виставок є США, Франція та Бельгія.

Виставки мають комплексний характер, тому в них представлено експонати різноманітних рубрик. На виставках вперше демонструвалися провідні винаходи різних епох

Часто виставки приурочені до знаменних дат. Тематично переважна більшість виставок торкається проблем збереження енергії, нових технологій, майбутньому розвитку, людському прогресу, збалансованому розвитку людини, природи та технологій, покращенню життя людства.

До проведення Всесвітніх виставок приурочене створення різноманітних об'єктів, що й нині являються відомими туристичними

об'єктами: Ейфелева вежа, фонтан Монжуїк, Іспанське селище, площа Іспанії, Атоміум, вежа Спейс-Нідл та інші.

Тривалий період експонати з України виставлялися у складі виставки Російської імперії, а потім Радянського Союзу. Вперше повноцінна українська експозиція, яку організувала українська діаспора, була представлена Всесвітній виставці в Чикаго (США) у 1933 році. Як незалежна країна, Україна брала участь у Всесвітній виставці “Експо-2000” у м. Ганновер, а також на Експо-2005 у місті Айчі/Нагоя, Експо-2010 в Шанхаї, Експо-2012 в Йосу та Експо-2017 в Астані.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕРІАЛІВ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ»

3.1. Аналіз робочих програм з туристичних дисциплін

Стрімкий розвиток туризму як системи ринкових відносин в економічному просторі України, постійне виникнення нових туристичних підприємств та збільшення кількості суб'єктів підприємницької діяльності, які ведуть свій бізнес в галузі туризму, завжди передбачає створення кадрового потенціалу відповідного напрямку діяльності. Гострою є проблема забезпечення туристичної сфери висококваліфікованими фахівцями, які на практиці забезпечують реалізацію турпродукту на місцевому рівні в рамках розвитку внутрішнього та в'їзного туризму.

Підготовка таких фахівців вимагає ґрунтовного вивчення потреб регіону, врахування вимоги та досягнення вітчизняного та міжнародного досвіду в підготовці фахівців для роботи в галузі туризму. Державні, муніципальні та приватні туристичні організації потребують висококваліфікованих фахівців, здатних здійснювати всі складові процесів надання туристичних послуг, враховуючи сучасні запити туристичного ринку.

Задля забезпечення Криворізького регіону компетентними фахівцями туристичного профілю, з 2014 року на базі Криворізького державного педагогічного університету було розпочато підготовку бакалаврів за напрямом підготовки «Туризм».

На даний момент навчальний план даної спеціальності включає 45 навчальних дисциплін, 30 з яких мають туристичне спрямування. Однак вважаємо, що матеріали магістерського дослідження найбільш резонно включити до трьох навчальних дисциплін: «Спеціалізований туризм», «Туристичні ресурси України» та «Міжнародний туризм».

Дисципліна «Спеціалізований туризм» викладається на 1 курсі в II семестрі. Входить до блоку професійно-предметної підготовки. На її вивчення відводиться 36 годин лекцій та 18 годин практичних занять.

Метою вивчення дисципліни є формування системи професійних знань про особливості розвитку різних видів туризму та географію їх поширення.

Завдання курсу є:

- 1) визначити сутність класів, видів та форм туризму;
- 2) систематизувати класифікації видів туризму за різними ознаками;
- 3) визначити сутність різних видів туризму;
- 4) охарактеризувати географію поширення різних туристичних напрямів;
- 5) проаналізувати проблеми та перспективи різних видів туризму для становлення в Україні.

У результаті вивчення даної дисципліни студент повинен:

знати: сутність класів, видів та форм туризму; специфіку кожного з видів туризму; географію поширення кожного з видів туризму тощо.

вміти: розрізняти сутність різних видів туризму; давати аналіз розвитку різних видів туризму на певних територіях; складати тематичні маршрути, орієнтовані за кожним з видів туризму.

Дисципліна «Туристичні ресурси України» викладається в II та III навчальних семестрах. Входить до блоку фундаментальної і природничо-наукової підготовки. На вивчення курсу відводиться 34 години лекційних занять і 34 години практичних.

Мета - формування у студентів знань про основні засади становлення ресурсно-туристичного напрямку, основні види та структуру туристичних ресурсів України, їх потенціал та географічне розташування, висвітлення основних тенденцій розвитку туризму в нашій країні.

У навчальному курсі розглядаються питання становлення та розвитку вітчизняного туризму. Особливу увагу приділено ознайомленню студентів з

ресурсним потенціалом нашої країни для розвитку туристичної діяльності та особливостями її територіальної організації.

Завдання

- 1) проаналізувати умови і фактори формування туристичних ареалів України;
- 2) вивчити особливості структури, географії розповсюдження, потенційні запаси та сучасний рівень використання різноманітних видів туристичних ресурсів;
- 3) сформулювати вміння аналізувати туристичні ресурси, давати їх якісну та кількісну характеристику та оцінку, обчислювати основні показники туристичного потенціалу;
- 4) вивчити сучасний стан розвитку туристичної інфраструктури в регіонах України;
- 5) ознайомитися з основними схемами туристичного районування України;
- 6) охарактеризувати окремі туристичні райони України.
- 7) аналіз географії туристичних потоків у межах України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: визначення, відмінності та ієрархію основних типів туристських ресурсів; інформацію про різні види туристичних ресурсів та рівень їх розвитку в Україні; географічне розташування основних типів туристичних ресурсів у межах основних таксономічних одиниць туристичного районування України; види туризму, перспективні для розвитку в різних регіонах України; стан і перспективи розвитку туризму в Україні.

вміти: аналізувати природні та культурно-історичні ресурси, давати їх якісну та кількісну характеристику; працювати із статистичними та картографічними матеріалами; розробляти тури різних тематик територією України; давати оцінку туристичних ресурсів певних територіальних одиниць.

Дисципліна «Міжнародний туризм» викладається на 4 курсі у VII семестрі. Належить до варіативної частини циклу і входить до дисциплін

вільного вибору студентів. На вивчення даної дисципліни відводиться 20 годин лекцій та 10 годин практичних занять.

Мета курсу – забезпечення майбутніх фахівців знаннями з міжнародного співробітництва в галузі туризму: про ступінь і тенденції розвитку туризму в країнах світу; визначення його ролі в економіці окремих країн і світовій економіці, а також з питань організації туризму на міжнародному і національному ринках, особливостями та перспективами розвитку туристської індустрії у світі та в Україні.

Предметом вивчення є основні положення організації туризму, концепції розвитку світового туристського ринку, міжнародні угоди та туристські організації.

За підсумками вивчення дисципліни студенти повинні

знати: основні принципи організації туризму; класифікацію ринків міжнародного туризму; сегментацію ринку туристських послуг; організацію туризму різних регіонів; індустрію туризму різних регіонів; соціально-економічні умови розвитку різних туристських регіонів; туристські ринки різних регіонів; умови формування туристського ринку України.

уміти: орієнтуватися в законодавчій та нормативно-правовій базі туризму; характеризувати основні сегменти ринку туристських послуг; аналізувати організацію туризму різних регіонів; аналізувати індустрію туризму різних регіонів; характеризувати та аналізувати туристські ринки різних регіонів та України в цілому.

3.2. Методичні рекомендації щодо розгляду виставкових заходів у навчальних курсах спеціальності «Туризм»

Зважаючи на проведений аналіз робочих програм спеціальності «Туризм», вважаємо, що наші напрацювання, які ми отримали в результаті докладного вивчення теми «Географія проведення всесвітніх виставок (EXPO) та їх вплив на розвиток туристичної сфери» можуть бути

актуальними та доцільними при вивченні кожного з трьох перерахованих курсів. Тож пропонуємо розширити теоретичну та практичну базу зазначених дисциплін матеріалами даного дослідження. Зокрема, пропонуємо включити дану тематику до окремих лекцій із зазначених курсів.

Таблиця 3.2.1.

Включення теми «Географія проведення всесвітніх виставок (EXPO) та їх вплив на розвиток туристичної сфери» до лекційних курсів різних навчальних дисциплін

Назва навчальної дисципліни	Змістовний модуль	Назва теми	Кількість годин	Питання лекції
Спеціалізовані види туризму	Види активного туризму	Діловий туризм	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Діловий туризм та його особливості. 2. Різновиди та форми ділового туризму. 3. Історичні та географічні аспекти становлення ділового туризму 4. Конгресово-виставковий туризм як основна складова ділового туризму 5. Досвід становлення ділового туризму в світі та Україні.
Туристичні ресурси України	Теоретичні засади дисципліни	Особливості становлення туризму в Україні: історія,	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія становлення туризму в різних регіонах України. 2. Організаційно-правове забезпечення туризму в

		сучасний стан, проблеми та перспективи		<p>Україні.</p> <p>3. Особливості та шляхи формування туристичного іміджу України.</p> <p>4. Міжнародні виставки як важлива складова формування позитивного іміджу країни.</p> <p>5. Особливості участі України у міжнародних виставкових заходах.</p> <p>6. Специфіка організації міжнародних виставок в Україні: переваги та недоліки.</p>
Міжнародний туризм	Міжнародні туристичні заходи	Міжнародні виставкові заходи	2	<p>1. Виставкова діяльність, її суть та особливості.</p> <p>2. Класифікації виставкових заходів.</p> <p>3. Всесвітні виставки: географія їх проведення та ключові особливості.</p> <p>4. Значення Всесвітніх виставок для туристичної діяльності.</p> <p>5. Географія проведення міжнародних туристичних виставок</p>

Тож як видно з даної таблиці, до курсів «Спеціалізований туризм» та «Туристичні ресурси України» пропонуємо включити 1-2 питання лекції, тоді як в курсі «Міжнародний туризм» пропонуємо присвятити тематиці виставок окрему тему.

Окрім цього нами до кожної із вказаних дисципліни були розроблені практичні роботи, зміст яких представлено нижче.

Практична робота

з курсу «Спеціалізований туризм»

Тема: Аналіз проведення Всесвітніх виставок (ЕКСПО)

Мета: проаналізувати географію проведення Всесвітніх виставок (ЕКСПО), виявити характерні особливості, розкрити значення Всесвітніх виставок для туристичної сфери та формування туристичних потоків.

Обладнання: контурна карта світу, матеріали лекції, статистичні дані, Internet.

Хід роботи

Завдання 1. Нанести на контурну карту світу міста, що приймали загальногалузеві визнані Всесвітні виставки (червоним кольором) та міста, що приймали спеціалізовані Всесвітні виставки (синім кольором).

Завдання 2. За наведеним планом охарактеризувати 3 об'єкти, що були створені до Всесвітніх виставок (об'єкт за власним вибором).

План характеристики об'єкта:

1. Назва.
2. Місце та рік проведення виставки, до якої було приурочено створення даного об'єкту.
3. Ініціатори створення пам'ятки.
4. Загальна характеристика об'єкту
5. Естетична цінність пам'ятки.
6. Туристичне значення пам'ятки.

Завдання 3. Використовуючи статистичну інформацію, побудувати діаграму, на якій відобразити чисельність країн, що приймали участь

виставках та чисельність відвідувачів виставок (за роками) виявити характерні особливості.

Завдання 4. Проаналізувати географічні особливості організації Всесвітніх виставок, звернувши увагу на територіальний розподіл виставок:

- в ХІХ сторіччі;
- в першій половині ХХ сторіччя;
- в другій половині ХХ сторіччя та ХХІ сторіччі.

Практична робота з курсу «Туристичні ресурси України»

Тема: Участь України в міжнародних туристичних виставках

Мета: виявити особливості організації та проведення міжнародних туристичних виставок в Україні, розкрити їх структуру та тематичну специфіку ділових програм.

Обладнання: Ділова програма проведення 25^а туристичної виставки УІТТ: «УКРАЇНА - Подорожі та Туризм» (дод. М), Ділова програма 26го Міжнародного туристичного салону «Україна» - УІТМ'2019 (дод. М), Internet.

Хід роботи

Завдання 1. Проаналізувати в яких міжнародних туристичних виставках наша країна представляла свої експозиції в період з 2017 по 2019 роки.

Завдання 2. Проаналізувати ділові програми проведення 25^ї туристичної виставки УІТТ: «УКРАЇНА - Подорожі та Туризм» та ділова програма 26го Міжнародного туристичного салону «Україна» - УІТМ'2019 за наступним планом:

1. Які туристичні оператори наймасштабніше проводили семінари на даній виставці.
2. Туристичний потенціал яких країн представлено в діловій програмі виставки.

3. Які міста України висвітлюють свій туристичний потенціал окремими презентаціями. Чи представлено туристичний потенціал Кривого Рогу на даній виставці?

4. Які види та напрями туризму представлені в діловій програмі виставки?

Завдання 3. Порівняти ділові програми двох провідних туристичних виставок, що відбуваються в Україні та виявити:

1. Яка виставка відбувається більш масштабно?
2. В якій виставці представлена більша чисельність туристичних операторів?
3. Чи відрізняються тематично осіння та весняна туристичні виставки?
4. Порівняти тематику семінарів, в яких презентовано туристичний потенціал Кривого Рогу

Практична робота

з курсу «Міжнародний туризм»

Тема: Туристичні виставки в Європі

Мета: виявити географічні особливості проведення туристичних виставок в Європі, розкрити їх специфіку, виявити місце України серед європейських виставкових заходів туристичної тематики.

Обладнання: Контурна карта Європи, матеріали лекції, статистичні дані, перелік основних туристичних виставок за країнами Європи на 2020 рік.

Хід роботи

Завдання 1. Використовуючи перелік основних туристичних виставок за країнами Європи на 2020 рік, розрахувати чисельність виставок за кожною з країн. Виявити загальні особливості.

Завдання 2. На контурні карті Європи якісним фоном відобразити чисельність за країнами, використовуючи наступну градацію: 1- виставки; 4-6 виставок; 7-10 виставок; 10-15 виставок» 15-20 виставок; 20-30 виставок;

понад 30 виставок. На цій же контурній карті позначити міста лідери за кількістю туристичних виставок.

Завдання 3. Дати характеристику 5 найбільших туристичних виставок Європи за наступним планом:

1. Офіційна назва виставки.
2. Місце проведення.
3. Рік першої виставки та періодичність їх проведення.
4. Тематика виставки.
5. Основні учасники.
6. Середньорічна кількість відвідувачів.

Завдання 4. Виявити місце України в загальноєвропейській структурі туристичних виставок.

Сутність завдань даних практичних робіт зводилася до розвитку у студентів вміння давати характеристику та формування навиків роботи з контурними картами, обробки статистичної інформації, проведенні порівняльного аналізу, тощо.

Тож розробки даних практичних робіт засвідчують, що вивчення теми «Географія проведення всесвітніх виставок (ЕХРО) та їх вплив на розвиток туристичної сфери» цілком актуальне в різноманітних курсах з підготовки фахівців спеціальності «Туризм».

Висновки до розділу 3

Матеріали магістерського дослідження доцільно використовувати при підготовці фахівців зі спеціальності «Туризм». Проаналізувавши навчальний план підготовки фахівців даної спеціальності було виявлено, що майбутні бакалаври повинні вивчити 45 дисциплін, 30 з яких туристичного спрямування. Тематика ж магістерського дослідження найбільш актуальна при вивченні дисциплін «Спеціалізований туризм», «Туристичні ресурси України» та «Міжнародний туризм».

Аналіз робочих програм даних дисциплін свідчить про можливість розширення їх теоретичної та практичної частини за рахунок включення теми «Географія проведення всесвітніх виставок (ЕХРО) та їх вплив на розвиток туристичної сфери».

На основі цього було запропоновано розширити лекційні теми з кожної зі вказаних дисциплін питаннями, що стосуються виставкової діяльності в цілому, а також Всесвітніх та туристичних виставок зокрема. До кожної із зазначених дисциплін було підготовлено тематичне практичне заняття: «Аналіз проведення Всесвітніх виставок (ЕКСПО)» у курсі «Спеціалізований туризм»; «Участь України в міжнародних туристичних виставках» у курсі «Туристичні ресурси України»; «Туристичні виставки в Європі» у курсі «Міжнародний туризм».

Сутність завдань даних практичних робіт зводилася до розвитку у студентів вміння давати характеристику та формування навиків роботи з контурними картами, обробки статистичної інформації, проведенні порівняльного аналізу, тощо. Тож розробки даних практичних робіт засвідчують, що вивчення теми магістерського дослідження цілком актуальне в різноманітних курсах з підготовки фахівців спеціальності «Туризм».

ВИСНОВКИ

Провівши ґрунтовне дослідження було зроблено наступні висновки:

Виставки та ярмарки – як правило, багатокomпонентні заходи, що включають в себе поряд з демонстрацією експонатів також конференції, семінари, «круглі столи» та інші заходи, які виконують інформаційну функцію. Основними виставковими заходами у сфері туризму є: виставка, ярмарок, салон, біржа, турмагазин, конференція.

Виставкові заходи класифікуються за низкою показників: 1) географічним складом експонатів (всесвітні, міжнародні, національні, міжрегіональні, місцеві); 2) за характером пропозиції експонатів (універсальні, багатогалузеві, галузеві, спеціалізовані, комбіновані); 3) часом функціонування (постійно діючі (пів року, рік), тимчасові, короткотривалі); періодичністю (періодичні, щорічні, сезонні); за метою проведення (комерційні та інформаційно-ознайомчі); за тематикою (творчі, художні, технічні, рекламні, наукові, промислові, торгівельні, освітні, туристичні) тощо.

Під конгресово-виставковим туризмом розуміють діяльність, пов'язану з організацією конгресів, виставок, ярмарків, конференцій та інших заходів. Найбільшими центрами конгресово-виставкової діяльності в Європі та Америці є Амстердам, Барселона, Брюссель, Вашингтон, Відень, Гамбург, Женева, Копенгаген, Лондон, Мадрид, а також Париж і Страсбург.

Найбільшими міжнародними туристичними виставками є: Міжнародна туристична біржа (ІТВ) у Берліні, Всесвітній ринок подорожей у Лондоні, Туристичний міжнародний ярмарок (ФІТУР) у Мадриді, Лейпцігський ярмарок подорожей, Міжнародний салон з туризму і подорожей у Парижі Міжнародна туристична біржа в Мілані тощо.

У 2020 році в Європі заплановано близько 300 заходів, що прямо чи опосередковано торкаються туристичної тематики. Країною – безумовним лідером за кількістю виставок є Німеччина (81), їй значно поступається

Великобританія (39), число виставок в інших країнах не перевищує 20. В той же час, містом-лідером за кількістю туристичних виставок є Лондон - 20, на другій позиції зі значним відставанням – Гамбург – 11.

В Україні першу міжнародну туристичну виставку було проведено в 1994 р. – Міжнародний турсалон „Україна-94”. Нині основними туристичними виставками в нашій країні є УІТТ: «Україна – Подорожі та туризм» та Міжнародний тур салон «Україна», що відбуваються в Києві.

Виставково-ярмаркова діяльність України, спираючись на світовий досвід, розвивається стабільно, проте, має ще достатній потенціал для подальшого розвитку. Серед основних напрямків удосконалення виставково-ярмаркової діяльності України та її регіонів слід виділити підвищення ефективності участі туристичних фірм у виставкових заходах, розширення міжнародних контактів та взаємозв'язків туристичних фірм шляхом чітко спланованої системи комунікативно-маркетингової взаємодії, координації роботи виставково-ярмаркових заходів й надання підтримки в цій роботі з боку держави.

Прообразом Всесвітніх виставок були виставки, які зародилися в Європі ще в XVIII столітті в формі різних експозицій, представлених в аристократичних салонах. Їх поява була викликана бурхливим розвитком промисловості до середини XIX століття, перш за все в Англії, Франції та Німеччини.

Перша Всесвітня виставка відбулася в 1851 році у Лондоні (Великобританія) під патронатом принца Альберта, чоловіка королеви Вікторії.

З моменту виникнення і до нині характер всесвітніх виставок можна розділити на три періоди: індустріальна епоха, епоха культурного обміну та епоха національного брендингу.

Є два основних типи Всесвітніх виставок: всесвітні загальногалузеві (універсальні або визнані) і спеціалізовані.

За період з 1851 по 2017 рік загалом було проведено 70 Всесвітніх виставок (по 35 загальногалузевих та спеціалізованих). Лідерами за кількістю виставок є США, Франція та Бельгія. Географія спеціалізованих виставок є значно ширшою. Загалом вони проводились у 17 країнах.

Якщо проаналізувати загальну чисельність Всесвітніх виставок за частинами світу, то в Європі їх відбулося 44, в Північній Америці – 14, Азії – 10 та Австралії – 2. Подібні виставки не проводилися в Південній Америці та Африці, що можна пояснити тим, що організація та проведення подібних виставок вимагає значного фінансового, технологічного та інтелектуального потенціалу.

Найближчими роками відбудуться Всесвітні виставки: ЕКСПО Дубай-2020, ЕКСПО Буенос-Айрес-2023 та ЕКСПО Осака-2025.

Виставки мають комплексний характер, тому в них представлено експонати різноманітних рубрик. На виставках вперше демонструвалися провідні винаходи різних епох.

Часто виставки приурочені до знаменних дат. Тематично переважна більшість виставок торкається проблем збереження енергії, нових технологій, майбутньому розвитку, людському прогресу, збалансованому розвитку людини, природи та технологій, покращенню життя людства.

До проведення Всесвітніх виставок приурочене створення різноманітних об'єктів, що й нині являються відомими туристичними об'єктами: Ейфелева вежа, фонтан Монжуїк, Іспанське селище, площа Іспанії, Атоміум, вежа Спейс-Нідл та інші.

Тривалий період експонати з України виставлялися у складі виставки Російської імперії, а потім Радянського Союзу. Вперше повноцінна українська експозиція, яку організувала українська діаспора, була представлена Всесвітній виставці в Чикаго (США) у 1933 році. Як незалежна країна, Україна брала участь у Всесвітній виставці “Експо-2000” у м. Ганновер, а також на Експо-2005 у місті Айчі/Нагоя, Експо-2010 в Шанхаї, Експо-2012 в Йосу та Експо-2017 в Астані.

Матеріали магістерського дослідження доцільно використовувати при підготовці фахівців зі спеціальності «Туризм». Проаналізувавши навчальний план підготовки фахівців даної спеціальності було виявлено, що майбутні бакалаври повинні вивчити 45 дисциплін, 30 з яких туристичного спрямування. Тематика ж магістерського дослідження найбільш актуальна при вивченні дисциплін «Спеціалізований туризм», «Туристичні ресурси України» та «Міжнародний туризм».

Аналіз робочих програм даних дисциплін свідчить про можливість розширення їх теоретичної та практичної частини за рахунок включення теми «Географія проведення всесвітніх виставок (EXPO) та їх вплив на розвиток туристичної сфери».

На основі цього було запропоновано розширити лекційні теми з кожної зі вказаних дисциплін питаннями, що стосуються виставкової діяльності в цілому, а також Всесвітніх та туристичних виставок зокрема. До кожної із зазначених дисциплін було підготовлено тематичне практичне заняття: «Аналіз проведення Всесвітніх виставок (ЕКСПО)» у курсі «Спеціалізований туризм»; «Участь України в міжнародних туристичних виставках» у курсі «Туристичні ресурси України»; «Туристичні виставки в Європі» у курсі «Міжнародний туризм».

Сутність завдань даних практичних робіт зводилася до розвитку у студентів вміння давати характеристику та формування навиків роботи з контурними картами, обробки статистичної інформації, проведенні порівняльного аналізу, тощо. Тож розробки даних практичних робіт засвідчують, що вивчення теми магістерського дослідження цілком актуальне в різноманітних курсах з підготовки фахівців спеціальності «Туризм».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова Н., Сорокина Е., Филоненко И. Выставочный менеджмент. Промэкспо. М., 2001.
 2. Бабкин А.В. Специальные виды туризма. Ростов-на-Дону: Феникс, 2008. 252 с.
 3. Башня в Дубай-Крик Харбор URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
 4. Виды выставок URL : https://www.exponentr.ru/ru/articles-of-exhibitions/vidy-vystavok/?fbclid=IwAR09UmfHP1_s3XaBy2K1uLx1eUXcdpts8gvczOmQZm80dhFQda7Hp-OUmGs
 5. Виртуальные выставки URL: <http://academia.altlib.ru/категории/лекции/> (дата звернення 05.05.2019).
 6. Вікіпедія – вільна енциклопедія URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BA%D1%96%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%8F>
 7. Всемирная ассоциация выставочной индустрии URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
 8. Всемирная выставка URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
 9. Всемирная выставка (1851) URL : [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%B2%D1%8B%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0_\(1851\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%B2%D1%8B%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0_(1851))
 10. Всемирная выставка (2020) URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
 11. Выставка «ЭКСПО-2015» в Милане URL : <http://loveopium.ru/европа/vystavka-ekspo-2015-v-milane.html> (дата звернення 12.10.2019).
 12. Гасиев М.П. Основы делового туризма и индустрии MICE: сравнение и тенденции. М., 2004. 256 с.
-

13. Гловели Г. Всемирные выставки как витрина и локомотив второй технологической революции. *Экономическая политика*. 2013. № 1. С. 96—115.
14. Голова А.Г. Выставочно-ярмарочная деятельность. *Маркетинг и маркетинговые коммуникации*. №3 (51). 2004. С. 64 - 67.
15. Гусев Э.Б., Прокудин В.А., Салащенко А.Г. Выставочная деятельность в России и зарубежом: учебное пособие / Под ред. РАН Н.П. Лаверова. М: «Дашков и К°». 2004.
16. Гусев Э.Б., Прокудин В.А., Салащенко А.Г. Основы выставочной деятельности : учебно-методическое пособие / под ред. Н.П. Лаверова. М. : Дашков и К. 2000.
17. Давыденко И.В. Доминанты рынка событийного туризма. *Перспективы развития науки в современном мире*: материалы междунаучно-практ. конф. (м. Краков). 2012. С.97-103.
18. Эйфелева вежа URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
19. Жилой комплекс Хабитат-67, взгляд в будущее из прошлого URL : <http://www.mirkrasiv.ru/articles/zhiloi-kompleks-habitat-67-vzgljad-v-budusche-iz-proshlogo.html> (дата звернення 05.10.2019).
20. Иванов А. В. Всемирная универсальная выставка - Экспо как визуальный ландшафт архитектоники культуры. *Известия Самарского научного центра Российской академии наук. Социальные, гуманитарные, медико-биологические науки*. 2017. Т. 19, вып. 1. С. 66-70.
21. Иноземцева И. Е. Всемирные выставки, их роль и значение // *Аналитика культурологии*. 2009. Вып. 13.
22. Киселева Л. Как организовать работу на выставке. *Рекламные технологии*. 2003. №7 (52). С. 50 - 51.
23. Ковальчук И. Украина на Всемирной выставке EXPO познакомит с Азовом и Днепром. URL : <https://www.segodnya.ua/ukraine/ukraina-na-vsemirnoj-vystavke-expo-poznakomit-s-azovom-i-dneprom->

301392.html?fbclid=IwAR1usebYEuAxFDdmn0B9WLpAKHNJMQ-Cqas9rtP1KcDwrHase5y7zOxq-hU (дата звернення 17.09.2019).

24. Конвенция о международных выставках: постановление от 22.11.1928. URL : http://www.conventions.ru/view_base.php?id=811

25. Конгрессово-виставковий туризм URL : <https://studfile.net/preview/2299597/page:51/>(дата звернення 21.06.2019).

26. Котлер Ф. Основы маркетинга М.: Прогресс, 1999. 152 с.

27. Критсотакис Я.Г. Торговые ярмарки и выставки. Техника участия и коммуникации. М.: Ось-89, 1997.

28. Кудряшова О.А. Понятия, функции и значение выставочной деятельности URL : <https://dis.ru/library/528/32984/?fbclid=iwar0lnrdo5w3bwrsv0s0cbf7sr9p2kpz5baq9godb3mqixahldlj017edntm>

29. Кузик С.П. Географія туризму: навч. посіб. / С.П. Кузик. – К.: Знання. 2011. С.234-236.

30. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) : 3-є вид., перероб. та доп. К.: Альтерпрес, 2005. 436с.

31. Маврова Н.Д. Поняття та види виставкового туризму. *Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.)*. Одеса: ОНЕУ, 2019. С.279-282.

32. Макотина С. А. Первая Всемирная промышленная выставка Лондон 1851 год. Развитие и эксплуатация поствыставочного пространства всемирных промышленных выставок XIX начала XX веков. *Известия вузов. Инвестиции. Строительство. Недвижимость*. 2011. Вып. 1 (1). С. 179-193.

33. Матвієць В.С. Стан розвитку виставково-ярмаркової туристичної діяльності в Україні та світі. URL : https://revolution.allbest.ru/marketing/00677303_0.html

34. Международные выставки в туристической и гостиничной индустрии URL : http://www.0zd.ru/sport_i_turizm/mezhdunarodnye_vystavki_v_turisticheskoy.html
35. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник. Затверджено МОН / Мальська М.П., Антонюк Н.В. К. 2008. С. 121-123.
36. Міжнародний туристичний салон «Україна» URL : <http://www.ukraine-itm.com.ua/>
37. Міст Александра III URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
38. Мотузенко О.О., Петліна Д.В. Міжнародна туристична виставка (Borsa Internazionale del Turismo) в Мілані. *Географія та туризм*: Наук. зб. /Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. К.: Альтерпрес, 2011. Вип. 16. С. 42-49.
39. Музей всемирной выставки ЭКСПО/Exposeeum URL : http://www.chaika.ru/cities/15/obj_descr/3/216/
40. Назаренко Л.Ф. Выставка как инструмент маркетинга. М: М: «Юнити», 2002.
41. Никитин Ю. Первая на американской земле (к 140-летию Всемирной выставки в Филадельфии) URL : <http://www.mirvistavok.ru/2016-06-22/3246-pervaja-na-amerikanskoj-zemle.html>
42. Нур Алем URL : http://cyclowiki.org/wiki/%D0%9D%D1%83%D1%80_%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BC (дата звернення 10.10.2019).
43. Олвуд Д., Монтгомери Б. Выставки: планирование и дизайн. Новосибирск : Interbook, 1991.
44. Олійник В.В. Шикіна О.В. Сучасний стан та перспективи розвитку подієвого туризму на території України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип.14. С.460-463.
45. Павильон Украины на ЭКСПО 2010 в Шанхае. Повод для гордости? URL :

<https://www.mediaport.ua/news/world/69437?fbclid=IwAR3JOZFIInY10ANut3TT EprjgWgkp0T8ph5JZsYc6j2Yv0kHa8RALzVIAUE2E>

46. Павлуша В. В., Орлик О. В. Туристичні виставки та ярмарки в Інтернеті. *Інформатика та інформаційні технології* : студентська наукова конференція, (20 квітня – 15 травня 2015 року). С. 24-27.

47. Париж вчера и сегодня - EXPOFRANCE 2025 и Всемирные выставки Парижа. URL : <http://www.rfi.fr/ru/frantsiya/20150304-expofrance-2025-i-vsemirnye-vystavki-parizha>

48. Перцовський Н.І. Міжнародний маркетинг, Москва, 2001.

49. Петелин В.Г. Менеджер предприятия по рекламе и выставкам: учебное Пособие. М: Издательство «Ось - 89». 2001.

50. Про участь України у Всесвітній виставці "ЕКСПО-2000" : Постанова Кабінету міністрів України від 25.04.2000 р. № 713 URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP000713.html

51. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва URL : http://tourlib.net/books_ukr/pucentejlo83.htm

52. Роль туристичних виставок та салонів у туристичній діяльності URL : http://cozyhomestead.ru/Zhivotnie_90127.html

53. Самая знаменитая пара в СССР, или Как создавался памятник «Рабочий и колхозница», и что у него внутри URL : <https://novate.ru/blogs/100219/49397/> <https://novate.ru/blogs/100219/49397/>

54. Семенцова Т. Сучасні технології виставкового маркетингу. *Питання економіки.* – 2001.

55. Симчук К. А. Всемирные выставки Парижа XIX века: градообразующая роль и общественное значение. Вестник Челябинского государственного университета. 2014. № 26 (355). С. 157-162.

56. Смирнов І. Г. Виставковий маркетинг у туризмі: теоретичні засади та практичний вимір. *Географія та туризм: Наук. зб. /Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. К.:Альтерпрес. 2010. Вип. 4. С. 22-35.*

57. Смирнов І. Г. Виставковий маркетинг у туризмі: український та міжнародний досвід URL : http://rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58311.doc.htm

58. Стровский Л.Е., Фролова Е.Д., Стровский Д.Л., Осинцев Ю.В., Демченво Е.А., Кривых И.С., Фролов А.А. Основы выставочно-ярмарочной деятельности: учебное пособие. М: «Юнити». 2005.

59. Тимошенко Ю.А. Туристичні виставки як актуальне маркетингове рішення сьогодення. *Географія та туризм*: Наук. зб. /Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К.: Альтерпрес, 2012. – Вип. 22. С. 34-45.

60. Томенко открыл национальную экспозицию Украины на всемирной выставке "Экспо-2005" в Японии. URL : <https://podrobnosti.ua/190163-tomenko-otkryl-natsionalnuju-ekspozitsiju-ukrainy-na-vsemirnoj-vystavke-ekspo-2005-v-japonii.html> (дата звернення 17.09.2019).

61. Туризм и гостиничное хозяйство: Учебник / Под ред. проф. Чудновского М.: ЭКМОС, 2000 (глава 3. Выставочная деятельность в туристском бизнесе).

62. Туристична виставка UITT: «УКРАЇНА – Подорожі та Туризм» URL : <http://www.uitt-kiev.com/>

63. Україна готується до участі у Всесвітній виставці "Експо-2015" URL : <https://ukranews.com/ua/news/221733-ukraina-gotuyetsya-do-uchasti-u-vsesvitniy-vystavci-ekspo-2015> (дата звернення 20.09.2019).

64. Україна затвердила концепцію Національного павільйону на Всесвітній виставці Експо-2020 у Дубаї. URL : <http://uznayvse.in.ua/rezonans/item/32065-1544439173> (дата звернення 22.09.2019).

65. Українці на Всесвітній виставці в Чикаго 1933-1934 років. URL : <https://ukrainianpeople.us> (дата звернення 12.09.2019).

66. 15 фактов об ЭКСПО. URL : <https://www.voxpupli.kz/main/1725-15-faktov-ob-ekspo.html>

67. Фирдман С. Как показать товар лицом: выставки и презентации. М.: КОНСЭКО, 1994.
68. Хвилер Я. МИТТ на пути к международным стандартам. *Турбизнес*. 2001. № 2.
69. Хомбург Э. Барселона. Путеводитель URL : <https://libcat.ru/knigi/prochee/putevoditel/geo-guides/313189-elke-homburg-barselona-putevoditel.html>
70. Шпаков В. Н. Богатства природы – гармоничному развитию народов. Париж, 1867 год. *История всемирных выставок*. М.. АСТ: Зебра Е, 2008. С. 45—63.
71. Шпаков В. Н. Национальные промышленные выставки. История всемирных выставок. М.: АСТ: Зебра Е, 2008. С. 9-17.
72. Bureau International des Expositions URL : <https://bie-paris.org/site/en>
73. Encyclopedia of World's Fairs and Expositions. – Jefferson, NC and London : McFarland, 2008.
74. Expositions universelles de Paris. URL : https://fr.wikipedia.org/wiki/Expositions_universelles_de_Paris#Exposition_nationale_de_1844
75. López César, Isaac; Estévez-Cimadevila, Javier. World Expos. Five structural approaches. *Estoa*. 2018. Т. 7. № 13. С. 7—22.
76. UFI The Global Association of the Exhibition Industry URL : <https://www.ufi.org/>
77. World tourism exhibitions URL : http://www.world-tourism-exhibitions.com/?fbclid=IwAR0SqehAp1e7NUDgvacDI817kZK5zAZ26_52BHC Cx48Gw3t9q7jr1TFW1rI
-

ДОДАТКИ

Додаток А

Картоschema 1. Найбільші туристичні виставки світу (розроблено автором)

Умовні позначення:

Виставки:

1 - Tour EXPO (Львів)

2 - UITT (Київ)

Міста:

1-Берлін

2-Лондон

3-Штутгарт

4-Мілан

5-Москва

6-Санкт-Петербург

7-Мадрид

8-Лейпциг

9-Париж

10-Гонконг

11-Шанхай

12-Осака

13-Сингапур

14-Чикаго

15-Нью-Йорк

16-Манама

17-Нью-Делі

Міжнародні туристичні виставки в Європі, заплановані в 2020 році

(складено автором за [77])

Країна	Місто	Дати	Назва виставки
Андорра	Канілло	11.03.— 13.03.	UNWTO Snow and Mountain Tourism World Congress
Австрія	Відень	16.01-19.01	FERIEN - MESSE WIEN Міжнародна ярмарка туризму: Відпочинок, подорожі та дозвілля.
	Відень	02.20-04.20	MICE Central & Eastern Europe 2020
	Відень	08.20-09.20	AUSTRIAN GOLF SHOW
	Зальцбург	20.02-23.02	DIE HOHE JAGD & FISCHEREI Міжнародний ярмарок з полювання, риболовлі та пригод
	Тульн	05.03-08.03	Austrian Boat Show - BOOT TULLN
	Відень	11.03-13.03	LEBENSLUST FRUEJAHR Ярмарок дозвілля для активних людей похилого віку.
	Клагенфурт	22.03-24.03	GAST Міжнародна виставка-ярмарків для готелів та громадського харчування
	Кітцбюель	22.03-25.03	M&I VIP Connect Europe Форум зустрічей та заохочень для професіоналів MICE.
	Відень	24.03-26.03	IHTF - International Hotel Technology Forum
	Клагенфурт	03.04.-05.04.	FREIZEITMESSE Весняний ярмарок дозвілля для відпочинку, подорожей, кемпінгів, караванів, спорту.
	Вельц	03.04.-05.04.	URLAUB & CAMPING Відпочинок, кемпінг, ярмарок подорожей та дозвілля
Інсбрук	21.09.-24.09.	FAFGA Alpine Superior Виставка-ярмарок з гастрономії, готельного господарства та дизайну	
Вельц	14.10.-18.10.	CARAVAN SALON AUSTRIA Кемінг та туризм	
Білорусія	Мінськ	20.03-20.03	DELUXE TRAVEL MARKET BELARUS Міжнародна ярмарка подорожей люкс формату B2B
	Мінськ	Квітень 2020	LEISURE-2020 Міжнародний ярмарок з туризму та дозвілля
Бельгія	Антверпен	23.01.-26.01.	VAKANTIESALON Antwerpen Міжнародний салон Відпочинку, Туризму та Караванінгу
	Гент	05.02.-09.02.	BELGIAN BOAT SHOW
	Брюссель	06.02.-09.02.	SALON DES VACANCES (BRUSSELS HOLIDAY FAIR)
	Льєж	13.02.-16.02.	VERT BLEU SOLEIL- Le Salon des

			Vacances, Tourisme, Seconde Residence, Loisirs
	Брюгге	01.06.-03.06.	6th UNWTO World Forum on Gastronomy Tourism
	Брюссель	Листопад 2020	EUROPEAN TOURISM DAY 2020
Болгарія	Софія	13.02.-15.02	HOLIDAY & SPA EXPO Міжнародна виставка туризму, подорожей та кайтерингу
Великобританія	Манчестер	16.01.-19.01.	CARAVAN & MOTORHOME SHOW
	Манчестер	16.01.-19.01.	DESTINATIONS - The Holiday & Travel Show
	Лондон	18.01.-19.01.	ADVENTURE TRAVEL SHOW
	Лондон	30.01.-02.02.	DESTINATIONS - The Holiday & Travel Show
	Лондон	Травень 2020	LYS - London Yacht Show
	Лондон	04.02.-06.02.	ICE Totally Gaming Найбільша ігрова подія. Виставка, конференція, нетворкінг
	Глазго	06.02.-09.02.	SCOTTISH CARAVAN, MOTORHOME & HOLIDAY HOME SHOW
	Бірмінгем	18.02.-23.02.	CARAVAN, CAMPING & MOTORHOME SHOW
	Ковентрі	21.02.-23.02.	GO DIVING Dive Show
	Лондон	25.02.-26.02.	INTERNATIONAL CONFEX Виставка зустрічей та заходів
	Лондон	26.02.-27.02.	BUSINESS TRAVEL SHOW
	Лондон	26.02.-27.02.	TTE - Travel Technology Europe
	Лондон	03.03.-05.03.	HRC - Hotel, Restaurant & Catering (formally HOTELYMPIA)
	Манчестер	06.03.-08.03.	A Place in the Sun Live Шоу об'єктів нерухомості туристичного спрямування
	Бірмінгем	25.03.-26.03.	BRITISH TOURISM & TRAVEL SHOW
	Лондон	Травень 2020	BOUQUET & LIFESTYLE Hotel Summit
	Абердін	01.04.-02.04.	VisitScotland Expo
	Пітерборо	17.04.-19.04.	THE NATIONAL MOTORHOME & CAMPERVAN SHOW
	Лондон	08.05.-10.05.	A Place in the Sun Live Шоу об'єктів нерухомості туристичного спрямування
	Вайкомб Ер Парк Букінгемського графства	15.05.-16.05.	BRITISH GOLF SHOW
Манчестер	19.05.-21.05.	ap&m EUROPE Виставка з купівлі та обслуговування авіакомпаній	

	Вайкомб Ер Парк Букінгемсь кого графства	11.06.-13.06.	AeroExpo UK Фестиваль авіації Великобританії
	Лондон	24.06.-25.06.	THE MEETINGS SHOW
	Лондон	01.07.-02.07.	SERVICED APARTMENT SUMMIT EUROPE
	Фарнборо	20.07.-24.07.	Farnborough INTERNATIONAL AIRSHOW (FIA)
	Лондон	September 2020	100% DESIGN
	Лондон	08.09.-09.09.	HOTEL360 Expo - Marketing. Technology. Business Growth. Operations.
	Лондон	08.09.-09.09.	HFM Expo - Hotel Facilities Management Expo
	Лондон	08.09.-09.09.	HOTEL & SPA TECH LIVE
	Лондон	08.09.-09.09.	HOSPITALITY DESIGN SHOW
	Саутгемптон	11.09.-20.09.	SOUTHAMPTON BOAT SHOW
	Бірінгем	11.09.-13.09.	A Place in the Sun Live Шоу об'єктів нерухомості туристичного спрямування
	Лондон	23.09.- 25.09.	WORLD AVIATION FESTIVAL
	Манчестер	07.10.-08.10.	The AHC - Annual Hotel Conference
	Каерлеон, Ньюпорт, Уельс	19.10.-22.10.	IGTM - International Golf Travel Market
	Лондон	30.10.-05.11.	LONDON TRAVEL WEEK
	Лондон	02.11.-04.11.	WTM (World Travel Market) London (41st Edition)
	Лондон	02.11.-04.11.	T>F - TRAVEL FORWARD LONDON
	Лондон	03.11.-03.11.	UNWTO & WTM Ministers' Summit 2020
	Бірінгем	03.11.-05.11.	EURO BUS EXPO
Греція	Афіни	07.02.-10.02.	HORECA Щорічна виставка готельної та кайтерингової індустрії
	Афіни	Квітень 2020	Greek TRAVEL SHOW 2020
	Афіни	20.03.-22.03.	SEA TOURISM EXPO
	Афіни	20.03.-22.03.	BOAT & FISHING SHOW
	Пірей	Травень 2020	EAST MED YACHT SHOW 2020 (19th edition)
	Нафпліон, Арголіда	02.05.-06.05.	MEDYS 2020 - 7th Mediterranean Yacht Show
	Афіни	01.06.-05.06.	POSIDONIA 2020 Дворічна подія для світової галузі судноплавства.
Данія	Копенгаген	18.01.-20.01.	FRI (Camping- & Outdoor-Messe)
	Хернінг	21.02.-23.02.	FERIE FOR ALLE (Danish Travel Show)
	Хернінг	22.03.-24.03.	FOODEXPO

			Міжнародна дворічна виставка-ярмарок для готельної, ресторанної та громадської промисловості
Естонія	Таллін	07.02-09.02	TOUREST Міжнародна виставка подорожей
Ірландія	Шаннон, Лімерік	10.01.-12.01.	THE HOLIDAY SHOW
	Белфаст	17.01.-19.01.	HOLIDAY WORLD Show
	Дублін	24.01.-26.01.	HOLIDAY WORLD Show
	Лімерік	07.03.-08.03.	DIVE IRELAND
	Дублін	26.04.-29.04.	M&I Europe Spring Форум зустрічей та заохочень для професіоналів MICE.
Іспанія	Мадрид	22.01.-26.01.	FITUR 2020 Міжнародна туристична виставка-ярмарок
	Барселона	14.02.-16.02.	MD - Mediterranean Diving Show
	Памплона, Наварра	21.02.-23.02.	NAVARTUR Міжнародний туристичний ярмарок Наварри
	Мадрид	24.02.-26.02.	HIP - Hospitality Innovation Planet
	Мадрид	21.03.-22.03.	DIVE TRAVEL SHOW - MADRID AZUL
	Барселона	27.03.-29.03.	B-TRAVEL Туристична виставка в Каталонії
	Мадрид	27.03.-29.03.	MAS - MORE AQUA SHOW
	Барселона	20.04.-23.04.	HOSTELCO Дворічна міжнародна виставка обладнання та послуг готелів та ресторанів
	Пальма-де- Мальорка	21.04.-23.04.	HITEC EUROPE Виставка та конференція технологій індустрії гостинності
	Пальма-де- Мальорка	29.04.-03.05.	PALMA INTERNATIONAL BOAT SHOW
	Мадрид	05.05.-10.05.	AUTO PROFESIONAL Madrid
	Мадрид	10.06.-12.06.	HIDESIGN EUROPE Бізнес-форум інтер'єру готелів
	Малага	15.09.-17.09.	SEATRADE CRUISE MED
	Мадрид	27.09.-30.09.	M&I Europe Autumn Форум зустрічей та заохочень для професіоналів MICE.
	Тенеріфе	30.09.-03.10.	PRIVATE LUXURY - Europe Edition Подія "один на один" для індустрії класу "Люкс".
	Мадрид	06.10.-09.10.	FIAA - Feria Internacional del Autobus y del Autocar Міжнародний ярмарок автобусів
Мадрид	09.10.-01.11.	EXPOTURAL Ярмарок природи та сталого туризму	
Італія	Падуя	31.01.-02.02.	ITINERANDO Туристична виставка-ярмарок
	Каррара	31.01.-02.02.	Vita all' Aria Aperta Туристичне шоу для караванінгу, кемпінгу та активних видів відпочинку.

	Ріва-дель-Гарда	02.02.-05.02.	HOSPITALITY - IL SALONE DELL'ACCOGLIENZA Ярмарок гостинності та професійного харчування
	Каррара	05.02.-07.02.	SEATEC - SEA TECHNOLOGY & DESIGN
	Мілан	09.02.-11.02.	Bit 2020 - Borsa Internazionale del Turismo
	Мілан	09.02.-11.02.	Bit MICE
	Флоренція	12.02.-13.02.	BTO2020 - TRAVEL ONLIFE
	Парма	14.02.-16.02.	TURISMO & OUTDOOR FEST (TEO FESTIVAL)
	Болонья	28.02.-01.03.	EUDI - European Dive Show
	Неаполь	20.03.-22.03.	BMT - Borsa Mediterranea del Turismo Середземноморська туристична біржа (дозвілля та MICE).
	Трієст, Фріулі, Венеція, Джулія	24.03.2020 — 25.03.2020	IWINETC - International Wine Tourism Conference
	Бергамо	02.04.-05.04.	AGRI TRAVEL & SLOW TRAVEL EXPO (AT & ST)
	Больцано	30.04.-03.05.	TEMPO LIBERO Виставка відпочинку, дозвілля, виїзного відпочинку, кемпінгу та спорту
	Палермо	11.05.-13.05.	13th ACI EUROPE's Regional Airports' Conference & Exhibition
	Ріміні	Жовтень 2020	IBE - International Bus Expo
	Падуя	Жовтень 2020	TECNOBAR&FOOD Міжнародна ярмарка гостинності та громадського харчування
	Болонья	03.09.-05.09.	ICCA (International Congress & Convention Association) Venue European Business Workshop
	Мілан	05.09.-08.09.	WORLD ROUTES 2020
	Озеро Комо	28.10.-31.10.	M&I Europe Winter Форум зустрічей та заохочень для професіоналів MICE.
Кіпр	Нікосія	24.01.-26.01.	HOSPITALITY EXPO CYPRUS Міжнародна виставка індустрії гостинності
	Ларнака	18.02.-20.02.	MEDICAL TRAVEL & WELLNESS CONFERENCE
	Нікосія	April 2020	TAXIDI 2020 (23rd edition)
Латвія	Рига	29.01.-29.01.	BALTTOUR FORUM
	Рига	31.01.-02.02.	BALTTOUR Балтійська міжнародна виставка туризму та подорожей
	Рига	27.03.-29.03.	OUTDOOR RIGA Щорічна виставка ярмарок для пригод на природі та відпочинку
Литва	Вільнюс	24.01.-26.01.	ADVENTUR Міжнародна виставка туризму та активного

			дозвілля
	Вільнюс	12.02.-13.02.	CONVENE Виставка регіону Балтійського моря для зустрічей, заходів та заохочень
	Вільнюс	Листопад 2020	BALTSHP. BALTHOTEL. BALTGASTRO Ярмарок обладнання та аксесуарів HoReCa.
Люксембург	Люксембург	17.01.-19.01.	VAKANZ - Le Salon du Tourisme
Мальта	Сент-Джуліанс	06.02.-09.02.	CONFEC Форум зустрічей один на один для галузі MICE.
Молдова	Кишинів	13.02.-16.02.	TOURISM. LEISURE. HOTELS
Нідерланди	Амстердам	13.01.-16.01.	HORECAVA Міжнародна виставка ярмарків готелів та закладів громадського харчування
	Утрехт	15.01.-19.01.	VAKANTIEBEURS (50th Anniversary) Утрехтський міжнародний ярмарок туризму та відпочинку
	Лееварден	23.01.-28.01.	CARAVANA Найбільша в Нідерландах виставка-кемпінг.
	Утрехт	01.02.-02.02.	DUIKVAKER - The Dutch Dive Show
	Лееварден	07.02.-12.02.	BOOT HOLLAND Міжнародне шоу з водних видів спорту
	Амстердам	11.02.-13.02.	GRIF - Global Restaurant Investment Forum
	Амстердам	11.03.-15.03.	HISWA 2020 -Amsterdam Boat Show
	Амстердам	Травень 2020	HEDNA's European Global Distribution Conference
	Амстердам	18.05.-20.05.	Phocuswright EUROPE -Conference & Workshops.
	Амстердам	Листопад 2020	International HISWA Symposium on Yacht Design and Yacht Construction Biennial maritime event adjacent to the METSTRADE Exhibitions
Норвегія	Осло	04.01.-05.01.	REISELIVSMESSEN OSLO Міжнародний ярмарок подорожей, туризму та зустрічей Норвегії
	Ліллестрьом, Осло	03.03.-06.03.	SMAK Трирічна виставка для готельної, ресторанної та громадської промисловості.
	Ліллестрьом, Осло	18.03.-22.03.	SJOEN FOR ALLE Норвезька міжнародна крита виставка катерів
	Берген	27.04.-29.04.	ROUTES EUROPE 2020 -The Route Development Forum for Europe.
	Осло	05.07.-08.07.	M&I Europe Summer Форум зустрічей та заохочень для професіоналів MICE.
	Ставангер	08.10.-10.10.	ICCA (International Congress & Convention Association) Destination Marketing Small Business Workshop
	Осло	01.06.-04.06.	NOR-SHIPPING

			Міжнародна дворічна морська виставка та конференція
Німеччина	Мангейм	04.01.-06.01.	REISEMARKT RHEIN-NECKAR-PFALZ Ринок подорожей у Південно-Західній Німеччині
	Магдебург	04.01.-06.01.	TOURISMA & Caravaning
	Хемниц	10.01.-12.01.	REISEN & CARAVANING - URLAUBSMESSE
	Штутгарт	11.01.-12.01.	Fahrrad- & WanderReisen Виставка спорядження для відпусток на велосипедах та у пригодницьких походах
	Штутгарт	11.01.-19.01.	CMT - Die Urlaubsmesse Щорічна міжнародна виставка відпочинку, подорожей та туризму
	Франкфурт -на-Майні	15.01.-19.01.	InterDive - TAUCH-, SCHNORCHEL- & REISEMESSE
	Штутгарт	16.01.-19.01.	Golf- & WellnessReisen
	Штутгарт	16.01.-19.01.	Kreuzfahrt- & SchiffsReisen
	Росток	17.01.-19.01.	FAHRRAD-REISEN-OUTDOOR
	Дюссельдорф	18.01.-26.01.	BOOT Duesseldorf Міжнародна виставка човнів та водних видів спорту
	Олдбург	24.01.-26.01.	CFR - Caravan Freizeit Reisen Караванінг, ярмарок дозвілля та подорожей
	Регенсбург	24.01.-25.01.	REISEBOERSE REGENSBURG - 16th Regensburg Travel Fair
	Мюнхен	28.01.-29.01.	EUROPEAN AVIATION SYMPOSIUM
	Ганновер	29.01.-02.02.	ABF - Messe fuer aktive Freizeit Міжнародний ярмарок відпочинку та дозвілля.
	Дрезден	31.01.-02.02.	REISEMESSE DRESDEN
	Лейпциг	31.01.-02.02.	MOTORRAD MESSE LEIPZIG
	Ансбах	31.01.-01.02.	REISEBOERSE ANSBACH - 1st Ansbach Travel Fair
	Калькар	01.02.-02.02.	TOURISTIKMESSE NIEDERRHEIN
	Гамбург	05.02.-09.02.	Die FreizeitWelten der Hamburg Messe Щорічна міжнародна виставка круїзного, велосипедного туризму та караванінгу
	Потсдам	07.02.-08.02.	REISEBOERSE POTSDAM - 23rd Potsdam Travel Fair
	Хусум	10.02.-11.02.	NORD GASTRO & HOTEL
	Гамбург	14.02.-16.02.	HANSE GOLF - International Golf & Golf Tourism Exhibition
	Ерфурт	14.02.-15.02.	REISEBOERSE ERFURT - 13th Erfurt Travel Fair
Котбус	14.02.-16.02.	FERIEN & FREIZEIT	
Штутгарт	15.02.-19.02.	INTERGASTRA Дворічний міжнародний ярмарок готелів, ресторанів, громадського харчування та кафе	
Гамбург	15.02.-16.02.	KulturReisemesse Hamburg	
Кобленц	15.02.-16.02.	TOURISTIKMESSE KOBLENZ	

Мюнхен	19.02.-23.02.	Die Reise- und Freizeitmesse Найбільша виставка відпочинку та подорожей у Південній Німеччині
Лейпциг	20.02.-23.02.	BEACH & BOAT - Wassersportmesse Leipzig.
Мюнхен	21.02.-23.02.	GOLFTAGE MUENCHEN
Вільдау	21.02.-22.02.	REISEMARKT Wildau
Ессен	26.02.-01.03.	EUROPEAN CAMPING CONGRESS
Ессен	26.02.-01.03.	REISE + CAMPING Міжнародний ярмарок подорожей та туризму, кемпінгу та караванінгу
Нюрнберг	26.02.-01.03.	FREIZEIT
Ессен	27.02.-01.03.	FAHRRAD Essen - Bicycle, Leisure & Cycling Tourism Exhibition
Саарбрюкен	28.02.-01.03.	REISEN & FREIZEIT MESSE SAAR Ярмарок туризму, відпочинку, оздоровлення, кемпінгу, караванінгу та спорту
Дюссельдорф	28.02.-01.03.	RHEINGOLF - Die Deutsche Golfmesse
Фірнхейм	28.02.-29.02.	REISEBOERSE VIERNHEIM - 5th Viernheim Travel Fair
Берлін	02.03.-04.03.	IHIF - International Hotel Investment Forum
Берлін	04.03.-08.03.	ITB BERLIN 2020 (54th edition)
Берлін	04.03.-07.03.	ITB Berlin Kongress 2020
Фрайбург	06.03.-08.02.	FREIZEITMESSEN FREIBURG Ярмарок дозвілля, відпочинку, спорту та відпочинку.
Бремен	07.03.-08.03.	PASSION SPORTS CONVENTION Виставка та паралельні заходи з розваг та екстремальних видів спорту
Бремен	07.03.-08.03.	DRAUSSEN - Die Messe fuer Rad- & Freizeitsport Виставка велосипедів, спорту та активного туризму
Льобау	07.03.-08.03.	REISEN & VITAL
Гамбург	13.03.-17.03.	INTERNORGA Міжнародна виставка-ярмарок для готелів та підприємств громадського харчування.
Берлін	13.03.-15.03.	AUTO CAMPING CARAVAN
Магдебург	13.03.-15.03.	MAGDEBOOT - Central Germany's Water Sports Exhibition.
Фрідріхсхафен	18.03.-22.03.	URLAUB FREIZEIT REISEN Міжнародний ярмарок відпочинку, дозвілля та подорожей.
Росток	27.03.-29.03.	BOOT + ANGELN, WASSERSPORT Rostock - Annual boat and water sports show
Росток	27.03.-29.03.	CAMPING + CARAVANING Rostock - Annual camping and caravanning exhibition
Гамбург	30.03.-02.04.	Passenger Experience WEEK
Гамбург	30.03.-30.03.	Passenger Experience CONFERENCE
Гамбург	31.03.-02.04.	World Travel Catering & Onboard Services EXPO

Гамбург	31.03.-02.04.	Aircraft Interiors EXPO
Гамбург	31.03.-02.04.	Passenger Technology Solutions
Аахен	Травень 2020	AC&C - Aachener Caravan & Camping Messe
Дортмунд	Травень 2020	DO-City bewegt sich Активний ярмарок подорожей та здоров'я
Фрідріхсхафен	01.04.-04.04.	AERO Friedrichshafen Глобальне шоу загальної авіації
Кьольн	02.04.-05.04.	FIBO - GLOBAL FITNESS Міжнародна виставка для фітнесу та здоров'я
Майнц	03.04.-05.04.	TOURISTIK WELT Виставка туризму, подорожей, відпочинку та дозвілля
Берлін	18.04.-19.04.	VELOBerlin - Das Fahrradfestival Велосипедні виставки та велосипедні подорожі та пригоди
Фрідріхсхафен	21.04.-22.04.	RDA Group Travel Expo Ярмарок групових турів, організований RDA (Міжнародна асоціація автобусного туризму)
Росток	10.05.-12.05.	GTM Germany Travel Mart Найбільший в'їзний воркшоп для Німеччини
Франкфурт-на-Майні	11.05.-14.05.	IMEX Всесвітня виставка заохочувальних подорожей, зустрічей та подій.
Берлін	13.05.-17.05.	ILA Berlin Air Show Дворічна міжнародна аерокосмічна виставка та конференція
Гамбург	16.05.-17.05.	VELOHamburg Виставка велосипедів, велосипедних подорожей та пригод
Гамбург	05.06.-07.06.	HANSEBOOT ANCORA YACHTFESTIVAL Щорічне шоу на водних човнах
Дюссельдорф	07.06.-09.06.	MCE North & West Europe 2020
Бад Кіссінген	11.06.-14.06.	ABENTEUER & ALLRAD - The Off-Road Expo Найбільша у світі міжнародна виставка
Франкфурт-на-Майні	20.06.-21.06.	VELOFrankfurt - die Erlebnismesse rund ums Fahrrad Велосипедні виставки та велосипедні подорожі та пригоди
Мюнхен	28.06.-01.07.	OutDoor by ISPO Міжнародна виставка на відкритому повітрі.
Кьольн	07.07.-08.07.	RDA Group Travel Expo Виставка-ярмарок групових турів, організована RDA (Міжнародна асоціація автобусного туризму)
Кьольн	Вересень 2020	KONGRESS & TRAVEL EXPO
Фрідріхсхафен	Вересень	InterDive - TAUCH-, SCHNORCHEL- &

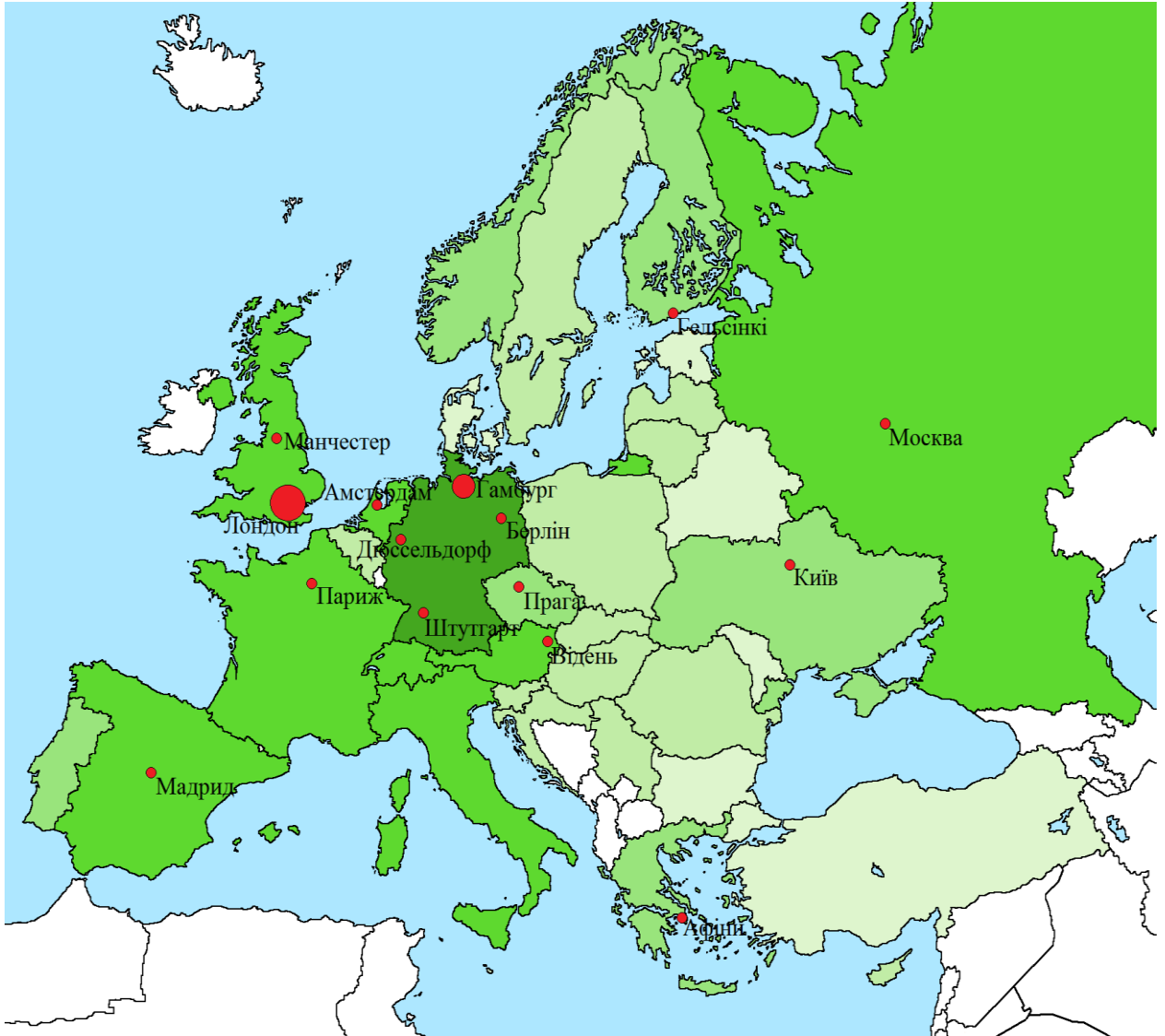
	фен	2020	REISEMESSE Міжнародна виставка дайвінгу, снорклінгу та подорожей.
	Дюссельдорф	28.08.-06.09.	CARAVAN SALON
	Дюссельдорф	04.09.-06.09.	TOURNATUR Виставка походів та активного відпочинку.
	Гамбург	08.09.-11.09.	SMM Hamburg Дворічна міжнародна морська виставка-ярмарок та конференція суднобудування, машинобудування та морських технологій.
	Фрідріхсхафен	19.09.-27.09.	INTERBOOT Міжнародна виставка водних видів спорту та ринку морських подорожей з INTERSURF (Міжнародна виставка серфінгу)
	Штутгарт	27.10.-30.10.	INTERBAD Дворічна міжнародна виставка ярмарків для басейнів, саун і курортів з Конгресом з технології басейну та ванни
Польща	Познань	14.02.-16.02.	TOUR SALON Міжнародна виставка туризму.
	Варшава	12.03.-15.03.	WIND & WATER Warsaw International Boat Show
	Варшава	25.03.-27.03.	WORLDHOTEL Міжнародна виставка обладнання для готелів
	Гданськ	04.04.-05.04.	FREE TIME FESTIVAL
	Познань	02.10.-04.10.	BOATEX Плаваюча виставка обладнання та водних видів спорту
Португалія	Кашкайш	03.02.-05.02.	EUROPEAN GOLF BUSINESS CONFERENCE
	Лісабон	12.02.-16.02.	NAUTICAMPO Міжнародна виставка човнів, кемпінгів, караванів, морських розваг.
	Лісабон	11.03.-15.03.	BTL - BOLSA TURISMO LISBOA Travel Market
	Лісабон	28.03.-29.03.	MUNDO ABREU -Travel trade fair.
	Острови Мадейра	01.06.-04.06.	M&I Private Europe Spring Форум зустрічей та заохочень для професіоналів MICE.
	Марина Віламоура, Фару	19.10.-21.10.	MR&H - Mediterranean Resort & Hotel Real Estate Forum
	Віламоура, Фару	25.10.-27.10.	MICE South Europe 2020
Румунія	Бухарест	20.02.-23.02.	TTR I - Targul de Turism al Romaniei I
	Бухарест	20.02.-23.02.	ROMHOTEL Міжнародна виставка обладнання, меблів та приладдя для готелів та ресторанів
	Бухарест	26.03.-29.03.	SALONUL NAUTIC INTERNATIONAL BUCURESTI

	Констанца	12.05.-14.05.	EUROPORT ROMANIA Дворічна морська виставка для всіх сегментів суднобудівної галузі.
Росія	Санкт-Петербург	22.01.-24.01.	Europe + Asia Event Forum (EFEA) Щорічна подія MICE для професіоналів.
	Москва	06.02.-09.02.	DIVESHOW.RU
	Санкт-Петербург	26.02.-28.02.	ExpoHoReCa Міжнародна спеціалізована виставка індустрії гостинності
	Москва	27.02.-28.02.	LUXURY TRAVEL MART MOSCOW
	Москва	05.03.-09.03.	MOSCOW BOAT SHOW
	Новосибірськ	11.03.-13.03.	HoReCa Siberia
	Новосибірськ	11.03.-14.03.	Outdoor Activities: Hunting, Fishing, and Tourism in Siberia
	Москва	12.03.-14.03.	ITM - InTourMarket Міжнародна виставка подорожей
	Москва	17.03.-19.03.	MITT 2020 27-а Московська міжнародна виставка подорожей і туризму.
	Москва	Жовтень 2020	BUSWORLD RUSSIA MOSCOW
	Москва	07.09.-08.09.	MeetingPlanners Russia & CIS 2020 Бізнес-форум MICE B2B.
Москва	02.10.-02.10.	LUXURY TRAVEL MART MOSCOW	
Сербія	Белград	20.02.-23.02.	SAJAM TURIZMA Міжнародна туристична виставка
	Белград	20.02.-23.02.	HORECA EQUIPMENT FAIR
	Белград	20.02.-23.02.	BEOWINE FAIR Виставка винного туризму, що проходить паралельно Sajam Turizma.
	Белград	02.04.-06.04.	NAUTIKA Міжнародне морське та спортивне шоу.
	Приштина, Косово	20.04.-23.04.	TOURISM & SPORT FAIR
Словаччина	Братислава	23.01.-26.01.	ITF – SLOVAKIATOUR Міжнародна туристична виставка
	Братислава	23.01.-26.01.	DANUBIUS GASTRO Міжнародна ярмарка гастрономії та готельного господарства.
	Братислава	12.03.-15.03.	BOAT SHOW
Словенія	Любляна	22.01.-23.01.	CONVENTA Нова європейська виставка для зустрічей, подій та заохочувальних подорожей.
	Любляна	29.01.-01.02.	ALPE-ADRIA Ярмарок туризму, кемпінгу та караванінгу.
	Порторож	Травень 2020	INTERNAUTICA Міжнародна виставка плавальних засобів.
	Любляна	23.04.-25.04.	ICCA (International Congress & Convention Association) Venue International Business

			Workshop
Туреччина	Стамбул	30.01.-02.02.	EMITT Міжнародна виставка подорожей і туризму Східного Середземномор'я.
	Стамбул	21.02.-01.03.	CNR AVRASYA/EURASIA BOAT SHOW
Угорщина	Будапешт	04.02.-06.02.	SIRHA BUDAPEST Дворічна міжнародна виставка індустрії гостинності.
	Будапешт	27.02.-01.03.	UTAZAS (TRAVEL) Міжнародна виставка подорожей та туризму
	Будапешт	27.02.-01.03.	BUDAPEST BOAT SHOW
Україна	Київ	24.03.-24.03.	DELUXE TRAVEL MARKET UKRAINE/KIEV
	Київ	25.03.-27.03.	UITT Україна – подорожі та туризм
	Київ	19.05.-21.05.	HEALTHCARE TRAVEL EXPO Міжнародна виставка медичного туризму
	Київ	19.05.-21.05.	INTERNATIONAL MEDICAL TOURISM CONGRESS
	Київ	22.09.-22.09.	LUXURY TRAVEL MART KIEV
	Київ	30.09.-02.10.	UITM Український міжнародний туристичний салон
Фінляндія	Гельсінкі	15.01.-19.01.	MATKA - Nordic Travel Fair
	Гельсінкі	17.01.-19.01.	CARAVAN Щорічна виставка будинків на колесах, що відбувається паралельно з MATKA
	Гельсінкі	07.02.-16.02.	VEVE BAT Міжнародне виставкове шоу на човні у Гельсінкі
	Гельсінкі	11.02.-13.02.	M&I Healthcare Europe Форум зустрічей та заохочень
	Гельсінкі	28.02.-01.03.	GOEXPO Виставка ярмарок вільного часу.
	Гельсінкі	11.03.-13.03.	GASTRO Helsinki Провідна Фінська дворічна виставка-ярмарок готелів, ресторанів та закладів громадського харчування
Франція	Париж	10.01.-13.01.	Salon International de la PLONGEE Sous-Marine
	Лілль	17.01.-19.01.	TOURISSIMA LILLE
	Нант	24.01.-26.01.	SITNantes - Salon International Tourisme & Loisirs
	Ренн	31.01.-02.02.	SITRennes - Salon International Tourisme & Loisirs
	Ліон	07.02.-09.02.	MAHANA - Salon du Tourisme
	Страсбург	14.02.-16.02.	TOURISSIMO Ярмарок туризму, дозвілля та добробуту
	Шамоні	08.03.-10.03.	ISTM 2020 - International Ski Travel Market
	Страсбург	08.03.- 11.03.	EGAST Виставка професійного обладнання, для

			гастрономії, екохарчування, послуг та туризм.
	Канни	10.03.-13.03.	MIPIM - The world's leading property market
	Париж	12.03.-15.03.	DESTINATIONS NATURE Спортивне шоу на відкритому повітрі. Виставка спорту та активного відпочинку
	Париж	12.03.-15.03.	SALON MONDIAL DU TOURISME
	Париж	12.03.-15.03.	SALON MONDIAL BODY FITNESS FORM' EXPO
	Париж	31.03.-02.04.	Passenger Terminal EXPO 2020
	Париж	08.06.-09.06.	GLOBAL LODGING FORUM
	Бордо	18.06.-20.06.	ICCA (International Congress & Convention Association) Destination Marketing European Business Workshop
Хорватія	Загреб	19.02.-23.02.	HOTEL&GASTROTEH Міжнародна виставка обладнання для гастрономії, готелів та ресторанів
	Загреб	19.02.-23.02.	NAUTIKA - Zagreb Boat Show
	Загреб	13.03.-15.03.	PLACE2GO Міжнародна туристична виставка
	Спліт	22.04.-26.04.	CROATIA BOAT SHOW
	Рієка-Опатія	15.10.-20.10.	81st SKAL International World Congress
Чехія	Брно	16.01.-19.01.	GO Міжнародна виставка подорожей
	Брно	16.01.-19.01.	REGIONTOUR Міжнародний ярмарок регіонального туризму
	Прага	13.02.-16.02.	HOLIDAY WORLD Центральноєвропейська туристична виставка
	Прага	13.02.-16.02.	TOP GASTRO & HOTEL Міжнародна виставка гастрономії та обладнання для готелів та ресторанів
	Прага	13.03.-15.03.	FOR BOAT Щорічна ярмарка яхт і водних видів спорту
	Прага	13.03.-15.03.	FOR TRAVEL Щорічна ярмарка туризму та сімейних подорожей
	Прага	13.03.-15.03.	FOR CARAVAN Щорічна виставка-ярмарок для незалежних подорожей, кемпінгів, караванів та автосалонів
	Брно	20.04.-23.04.	G+H Дворічний міжнародний ярмарок обладнання для роздрібної торгівлі, готелів та закладів громадського харчування
Швеція	Стокгольм	25.01.-25.01.	STOCKHOLM LUXURY TRAVEL FAIR
	Готенбург	01.02.-09.02.	BATMÄSSAN - Gothenburg International Boat Show
	Стокгольм	06.03.-15.03.	STOCKHOLM BOAT SHOW (ALLT FOR SJON)

	Стокгольм	13.03.-15.03.	EXPLORE Шведське відкрите шоу дикої природи, життя на свіжому повітрі та пригодницьких подорожей
	Готенбург	14.03.-15.03.	DykMassan - Swedish Dive Show
Швейцарія	Санкт-Галлен	17.01.-19.01.	GRENZENLOS Відпочинок, подорожі, дозвілля та виставка на відкритому повітрі, що включає пригоди та активний відпочинок
	Санкт-Галлен	17.01.-19.01.	OCA - Ostschweizer Camping & Freizeit Ausstellung Виставка кемпінгу, караванів, походів і дозвілля
	Берн	23.01.-26.01.	HOLIDAY (FERIEN) Бернський ярмарок відпочинку та подорожей
	Цюріх	30.01.-02.02.	FESPO Виставка для відпусток та подорожей
	Цюріх	30.01.-02.02.	GOLFMESSE - The golf event at FESPO
	Лозанна	16.03.-18.03.	YHS - Young Hoteliers Summit
	Лугано	20.03.-22.03.	EHMA (European Hotel Managers Association) 47th Annual General Meeting
	Давос	26.03.-29.03.	SITE (Society for Incentive Travel Excellence) Incentive Summit Europe (ISE)
	Лозанна	15.05.-17.05.	AVENTURE EXPO Спортивне шоу пригод і на свіжому повітрі.
	Женева	26.05.-28.05.	EBACE Європейська конвенція про бізнес-авіацію та виставки.
	Лозанна	Листопад 2020	GASTRONOMIA Дворічна виставка-ярмарок для готельно-гастрономічної галузі.
Люцерн	18.10.-21.10.	ZAGG Дворічна міжнародна виставка гостинності та громадського харчування	

Картосхема 2. Кількість туристичних виставок в країнах Європи, запланованих у 2020 році

Умовні позначення:

Кількість туристичних виставок міжнародного рівня на рік:

- більше 40
- 10-39
- 6-9
- 3-5
- 1-2
- відсутні офіційно заплановані виставки

Міста, з найбільшою запланованою кількістю туристичних виставок:

- 20 і більше
- 10-19
- 5-9

Додаток Г
 Результати основних туристичних виставок України у 2019 році [36], [62]

25^я ЮВІЛЕЙНА МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА *Україна*
ПОДОРОЖІ ТА ТУРИЗМ

27-29 березня 2019

ЗВІТ ПРО ВИСТАВКУ

Спів-запрошувачі

Підтримка

Почесний інформаційний партнер

Зустрічі. Контакти. Бізнес.
www.uitt-kyiv.com

ПРО ВИСТАВКУ

 Азербайджан	 Єгипет	 Марокко	 Туреччина
 Албанія	 Ізраїль	 Палестина	 Угорщина
 Болгарія	 Італія	 Словаччина	 Україна
 Греція	 Іспанія	 Словенія	 Чорногорія
 Грузія	 Кіпр	 США	 Шрі-Ланка
 Домініканська Республіка	 Куба	 Туніс	

УЧАСНИКИ

23 країни
361 компанія

ВІДВІДУВАЧІ

Австралія, Австрія, Албанія, Американське Самоа, Англія, Вірменія, Аруба, Білорусь, Болгарія, Велика Британія, Греція, Грузія, Домініканська Республіка, Єгипет, Естонія, Ізраїль, Індія, Іспанія, Італія, Казахстан, Канада, Кіпр, Куба, Литва, Мальдівська Республіка, Мозамбік, Молдова, Німеччина, ОАЕ, Португалія, Росія, Словаччина, Тувалу, Туреччина, Україна, Фінляндія, Чорногорія, Чехія, Швейцарія.

18 533 відвідувань
40 країн

www.uitt-kiev.com

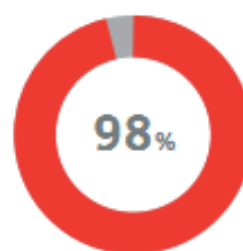
Весь світ – одна виставка

Uitt 2019 УЧАСНИКИ

Кількість учасників виставки

Кількість регіонів і міст України

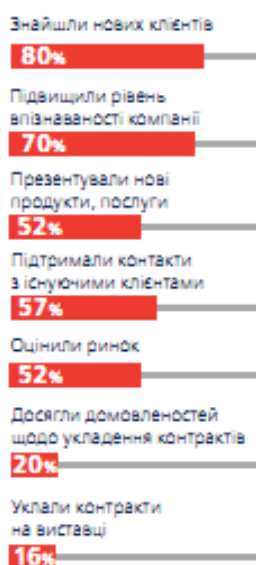

учасників вважають виставку важливою подією для розвитку їх бізнесу

Мета участі

Результати участі

Сфера діяльності учасників

* Питання передбачає декілька варіантів відповідей

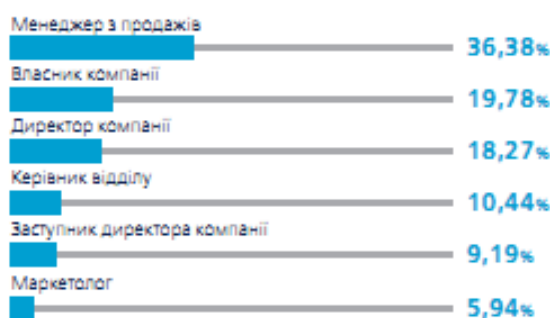
www.uitt-kiev.com

Весь світ – одна виставка

ВІДВІДУВАЧІ

Посадовий склад відвідувачів

77% відвідувачів приймають рішення про укладання контрактів самостійно або мають вплив на його прийняття

Профіль діяльності відвідувачів

Мета відвідування

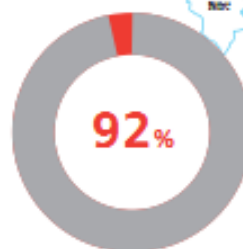
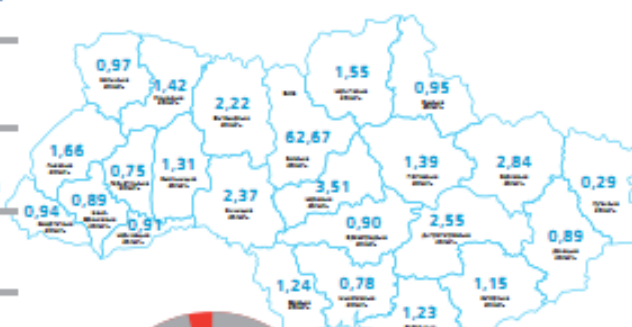

Результат відвідування

* Питання передбачає декілька варіантів відповідей

Географія відвідувачів з України, %

92% спеціалістів задоволені результатами відвідування виставки

ДІЛОВА ПРОГРАМА

102

години семінарів,
конференцій,
воркшопів
та презентацій
від провідних
туристичних
компаній

Організатор

Public talk: «Європейське майбутнє готельного бізнесу України. Податки, тарифи, державне регулювання».

Туристичний збір. Хто? Кому? Скільки?

Чи вплине зниження ставки ПДВ готельних послуг на їх ціну?

STAR WAY українських готелів.

Інструменти ЄБРР для готельного бізнесу. Автоматизація та системи управління номерним фондом, маркетинг і просування бізнесу. Переваги впровадження системи HACCP на підприємствах ресторанного господарства.

Правова природа хостелу через призму реалізації права на житло.

Тарифна політика ЖКГ. Як вижити українським готелям за європейськими тарифами?

**Круглий стіл:
«Розвиток круїзного туризму
в Україні».**

Панельна дискусія 1. Розвиток в'їзного круїзного туризму.

Панельна дискусія 2. Популяризація круїзного туризму на внутрішньому ринку України. Презентація навчального проекту «Cruise University»

Організатор

Конференція: «Внутрішній туризм: як розвиваємось далі (дискусія практиків та експертів ринку)».

Обговорювалися актуальні питання розвитку внутрішнього туризму: транспортного сполучення між регіонами, розвитку туристичної інфраструктури, промоції регіонів та міст. А також законодавчі зміни для розвитку внутрішнього та в'їзного туризму.

Організатор

Конференція Visit Ukraine.

Воркшоп Visit Azerbaijan. Зустріч з туристичними компаніями Азербайджану.

Організатор

Міністерство аграрної політики та продовольства України

Семінар: «Об'єднані територіальні громади і туризм»

www.uitt-kyiv.com

Весь світ – одна виставка

UKRAINIAN HOSPITALITY DAYS

Ukrainian Hospitality Days – це новий формат експозиції України на виставці, де учасники зустрічаються з гідями та туроператорами, з якими в подальшому продовжують плідну співпрацю.

Учасники експозиції:

- обласні та міські державні адміністрації
- концептуальні готелі
- локальна кухня
- гастрономічні сувеніри
- ресторани з власною неповторною атмосферою
- кав'ярні
- броварні
- виноробні та органічні господарства
- особливі місцеві заклади розваг
- профільні асоціації та об'єднання
- аеропорти
- місцеві туроператори

Відвідувачі експозиції

Туроператори та гіді – це саме ті учасники ринку, які формують туристичні маршрути і приймають рішення про включення Вашого ресторану, готелю, ферми, закладу розваг тощо до туристичного маршруту для прийому груп туристів.

Вінниця

Дніпро

Запоріжжя

Івано-Франківськ

Кам'янець-Подільський

Київ

Коломия

Кривий Ріг

Луцьк

Миколаїв

Мукачеве

Одеса

Полтава

Суми

Тернопіль

Трускавець

Ужгород

Херсон

Черкаси

Черніїв

Яремче

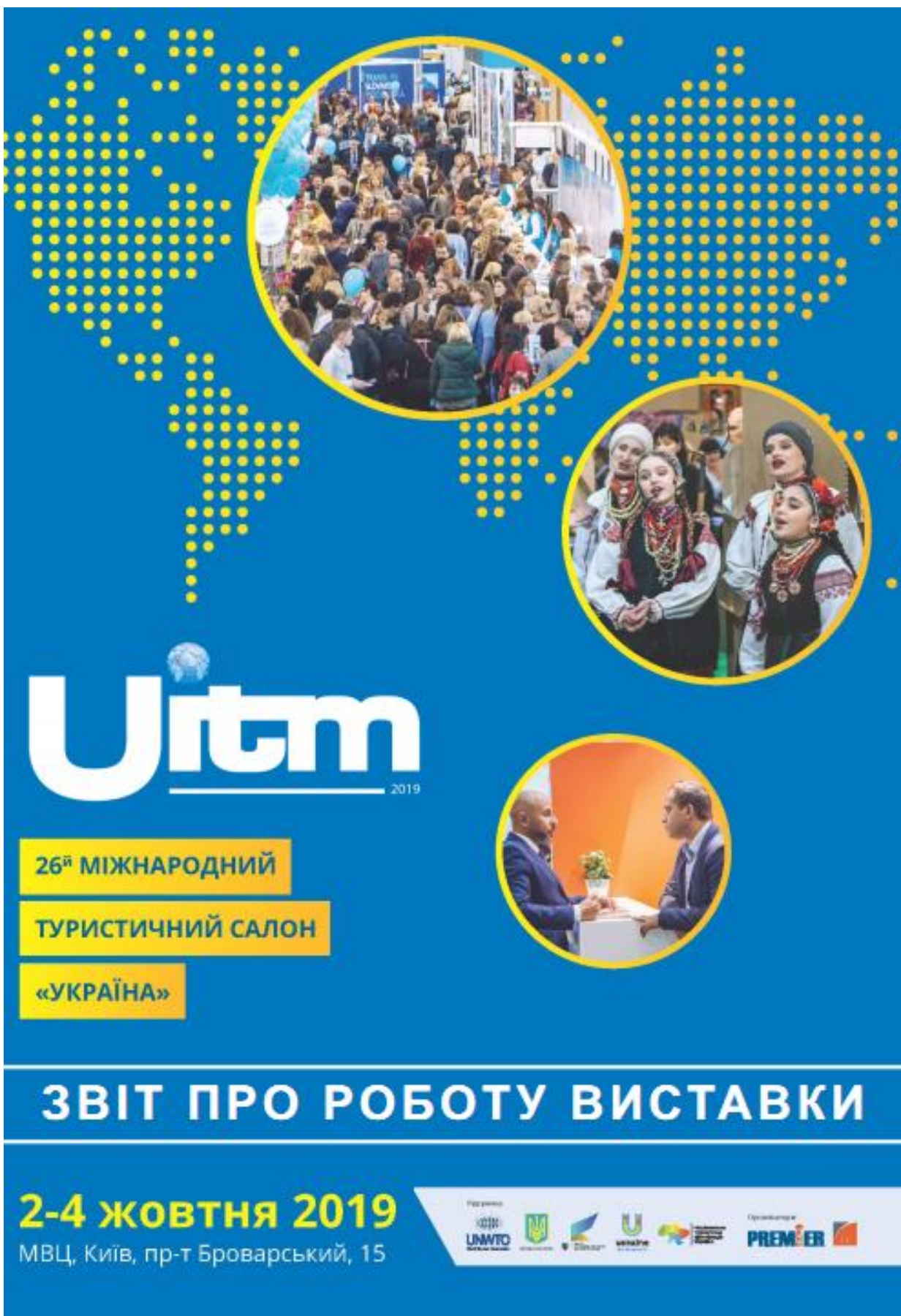
с. Кирилівка

смт. Щасливище

с. Вигода

www.uitt-kiev.com

Весь світ – одна виставка

Uitcm 2019

**26^й МІЖНАРОДНИЙ
ТУРИСТИЧНИЙ САЛОН
«УКРАЇНА»**

ЗВІТ ПРО РОБОТУ ВИСТАВКИ

2-4 ЖОВТНЯ 2019
МВЦ, Київ, пр-т Броварський, 15

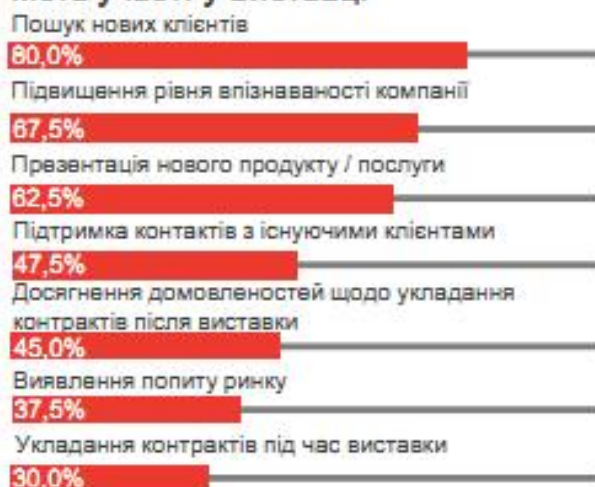

ВІДВІДУВАЧІ 3:

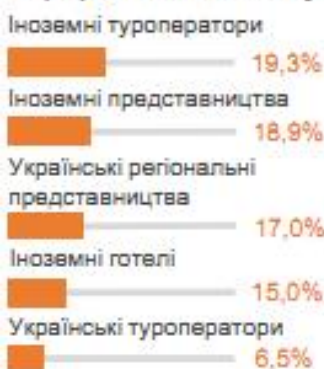
Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Вірменія, Грузія, Єгипет, Естонія, Ізраїль, Індонезія, Іспанія, Італія, Катар, Кіпр, Литва, Мальта, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, ОАЕ, Польща, Туреччина, Словаччина, Україна, Фінляндія, Швеція.

Мета участі у виставці*

Сфера діяльності учасників

95%

учасників вважають виставку важливою подією для розвитку їх бізнесу

92%

учасників задоволені якістю та кількістю відвідувачів

Результат участі у виставці*

*Респонденти могли обирати більше, ніж один варіант відповіді.

Посадовий склад відвідувачів

Менеджер з продажів

34,3%

Власник компанії

18,0%

Директор компанії

15,0%

Керівник відділу

13,0%

Маркетолог

11,2%

Заступник директора компанії

7,5%

Інше

1,0%

Профіль діяльності відвідувачів, % чол.

Туристичний оператор / агенція

72% (3540)

Готелі / санаторії / ресторани

6,6% (325)

Медіа

3% (148)

Національні туристичні організації

2,7% (133)

Аеропорти / авіакомпанії / інші перевізники

2,6% (128)

Супутні послуги (страхування, банківські, фінансові, юридичні)

2,5% (123)

IT в туризмі

2,3% (113)

Організатори ділових заходів

2,2% (108)

Освіта за кордоном

1,5% (74)

Індустрія розваг

1,4% (69)

Медичний туризм

1,2% (59)

Кінцевий споживач

1,2% (59)

Нерухомість за кордоном

0,8% (39)

Мета відвідування*

Отримання загальногалузевої інформації

69,7%

Пошук нових туристичних destinations

53,4%

Пошук нових ділових партнерів

45,7%

Пошук супутніх до турбізнесу товарів і послуг

41,5%

Участь у діловій програмі

29,9%

Промування власних товарів і послуг

15,0%

Результати відвідування*

Отримали загальногалузевої інформації

63,5%

Знайшли нових ділових партнерів

22,4%

Взяли участь у діловій програмі

15,5%

Прорекламували власні товари і послуги

9,8%

Знайшли нові туристичні destinations

9,5%

Знайшли супутні до турбізнесу товари і послуги

8,3%

* Питання передбачає декілька варіантів відповідей.

91% відвідувачів задоволені якісним та кількісним складом учасників

Географія відвідувачів з України, %

**Порівняльна характеристика визнаних Всесвітніх туристичних виставок
(розроблено автором за матеріалами: [6], [7], [8], [21], [32], [39], [47], [72], [73], [75], [76])**

Рік	Дати проведення	Країна та місто проведення	Конкретне місце проведення	Символ виставки	Тематика	Особливості експозиції	Країни учасниці	Чисельність відвідувачів	Значення виставки
1851	1 травня – 15 жовтня	Лондон, Великобританія	Гайд-парк	Кришталевий палац – передвісник сучасної архітектури, було знищено при пожежі 1936 р.		Представлені промислові товари і різні вироби ремесла, машини, виробничі методи, а також корисні копалини і роботи образотворчого мистецтва.	25	6 039 722	Проведення даної виставки стимулювало виставкову діяльність у всьому світі. Доходи від виставки пішли на заснування музеїв Альбертополя.
1855	15 травня- 15 листопада	Париж, Франція	Єлисейські поля	Палац індустрії, на місці якого в 1900 році звели Гран-Пале		Демонструвались електричні пристрої та вперше з'явився алюміній в злитках під назвою «срібло з глини»	27	5 162 330	Розглядалося питання зі створення «Міжнародної асоціації по створенню єдиних мір». Введено класифікацію вин Бордо
1862	1 травня – 1 листопада	Лондон, Великобританія	Південний Кенсінгтон	Виробничі споруди, об'єднані під скляними куполами		Представлено 29800 експонатів]. Серед експонатів відзначені електричний телеграф, підводний кабель, що використовується, пластик, ткацькі та інші	39	6 096 617	Виставка дала життя багатьом винаходам, актуальним і нині

						верстати, обчислювальна машина Беббіджа, бавовняна прядильня. На виставці демонструвалося Бесемерівський процес в сталеливарному виробництві. Прототип холодильника викликав сенсацію.			
1867	1 квітня - 3 листопада	Париж, Франція	Марсове поле	Головна будівля була побудована зі скла і заліза, в архітектурному плані мала вигляд еліпса розміром 490 × 380 м і складалася з семи концентричних кіл, галерей.		телеграфний апарат Х'юза, електричні фари, підводний кабель, гідравлічний ліфт, шарикопідшипники, залізобетон, гідрохронометр, механічна тістомішалка і більш досконалі землеробські знаряддя, мартенівський процес тощо.	32	9 238 967	Під час виставки проводилась робота по уніфікації міжнародної системи мір і ваг. Саме під час виставки вперше були пущені туристичні човни Бато-Муш (Bateaux Mouches) по Сені. Вулиця Rue de L'Exposition неподалік від Марсового поля названа в честь цієї виставки.
1873	1 травня - 2 листопада	Відень, Австро-Угорська імперія	Парк Пратер – колишня мисливська резиденція Йосипа II	Залізо-скляна Ротонда з чотирма входами (Була демонтована в 1937 році)	Тема «Культура та Освіта»	Твори прикладного мистецтва, новинки сільського господарства, національний колорит: страви, архітектура, спосіб життя країн-учасниць)	35 країн. Вперше взяли участь деякі країни Африки	7,25 млн. осіб	Виставка значно вплинула на процес урбанізації Відня. Розширилося транспортне сполучення, залізничне - в 2 рази, проведені лінії метро;

							та Японія		русло Дунаю змінили, щоб припинити регулярні підтоплення на околиці міста, де замість старих збудували нові будинки. Багато вулиць іменуються в честь цієї виставки. Було засновано «Музей Сходу», а також «Технічний музей промисловості і комерції» (сьогодні Музей прикладних мистецтв)
1876	10 травня-10 листопада	Філадельфія, США	Парк Фермоунт	Виставкий зал, що згодом було передано Міському художньому музею	100-річчя прийняття Декларації незалежності США	вперше були продемонстровані факел незавершеною статуї Свободи, телефон Олександра Белла і друкарська машинка «Ремінгтон 1».	35 країн	10 млн. осіб	Перша виставка за межами Європи
1878	1 травня-10 листопада	Париж, Франція	16 округ Парижу	Палац Трокадеро, побудований неомавританському стилі. Простояв до 1936 року, поки на його місці було вирішено		Вдосконалений телефон Олександра Белла, алюмінієвий літак дю Тампля і свічка Яблочкова. Томас Едісон популяризував свої новітні розробки - мегафон і фонограф.	36 країн	13 млн. осіб	Пройшов перший «Міжнародний конгрес антропологічних наук»

				побудований новий палац Шайо.					
1880	1 жовтня 1880-30 квітня 1881 року	Мельбурн, Австралія	Сад Карлтон	Королівський виставковий центр			33 країни	1,459 млн. осіб	Перша Всесвітня виставка в Південній півкулі
1888	8 квітня – 9 грудня	Барселона, Іспанія	Парк Сьютаделья	Палац Індустрії			27 країн	2,3 млн. осіб	Перший масштабний захід в Барселоні. Розглядається як важливий крок до європеїзації каталонської економіки. Відкрито пам'ятник Колумбу
1889	6 травня - 31 жовтня	Париж, Франція	Трокадеро	Ейфелева вежа	100-річчя взяття Бастилії	Властивості електрики, демонструвалося безліч текстильних верстатів і парових машин, автомобіль Даймлера і автомобіль Бенца. Вперше представлена діюча фотокабіна.	35 країн	32 250297	
1893	1 травня	Чикаго, США	Берег озера Мічіган	Чортове колесо, спроектоване Джорджем Феррісом (в англомовних країнах ця споруда досі називають «Колесо Ферриса»)	400-річчю відкриття Америки	60 тисяч експонатів. Чортове колесо, найбільший на той час телескоп, довжиною 20 м	40 країн (в інших джерелах 19)	27 млн. осіб	Затверджено єдині міжнародні електротехнічні одиниці, які названі іменами їх винахідників: Ампер, Ватт, Вольт, Джоуль, Ом. На основі експонатів виставки згодом був

									створений Філадельфійський торговий музей - найбільший в світі.
1897	10 травня - 8 листопада	Брюсель, Бельгія	Парк П'ятдесяти річчя та район Тервюрен		Тема «Сучасне життя»	Етнографічні предмети, чучела тварин, найважливіші експортні предмети з екваторіальної Африки: кава, какао, тютюн.	27 країн	7,8 млн. осіб	Сприяла міжнародному поширенню стилю арт-нуво. Після виставки в 1898 році було засновано Королівський музей Центральної Африки
1900	15 квітня - 12 листопада	Париж, Франція			Зустріч нового ХХ ст.	Вперше представлені публіці озвучені фільми і ескалатори; дизельний двигун, що працює на рапсовій олії. Представлені нові панорамні техніки, такі як сінеорама, мареорама і Транссибірська залізнична панорама. Найбільшим з усіх створених на той момент телескопів, довжина труби 60 м. Вперше використано термін «television»	35	48 130300	Спеціально до виставки було споруджено велику кількість об'єктів: Ліонський вокзал, вокзал Орсе (нині музей Орсе), міст Олександра III, Великий і Малий палаци. Перша лінія паризького метро почала працювати під час виставки 19 липня 1900 року. Частиною виставки стали Другі Олімпійські ігри, що вперше відбулися за участю жінок.
1904	Травень – 1 грудня	Сент-Луїс			100-річчя Луїзіансько-ї покупки	нові розваги «людський зоопарк» з представниками	- 60 учасників	19 694855	В рамках виставки в Сент-Луїсі були проведені Літні

						тубільських племен Африки і Океанії і багатогодинні реконструкції боїв англо-бурської війни. Прем'єри нових музичних творів, в тому числі з використанням найбільшого в світі органу			Олімпійські ігри 1904 року. У зв'язку з проведенням виставки отримали популярність нові види харчових продуктів (напр., Морозиво у вафельному стаканчику і Dr Pepper).
1905	27 квітня-6 листопада	Льєж, Бельгія		Палац витончених мистецтв, де нині знаходиться Музей сучасного мистецтва Льєжа	75-річчя незалежності Бельгії та 40 років правління короля Леопольда II	Площа виставки 52 акри	Офіційно 7 країн. Німеччина та Іспанія приймали участь неофіційно	29 млн. осіб	
1906	28 квітня-11 листопада	Мілан, Італія			Відкриття залізничного сполучення Париж-Мілан та пуску до експлуатації .Сімплонсь	Тема виставки «Морський та наземний транспорт»	40 країн, в т.ч. Китай та Японія	10 млн. осіб	Створено міжнародну комісію з гігієни праці.

					кого тунелю				
1910	23 квітня – 1 листопада	Брюссель, Бельгія		Mont des Arts, було сильно зруйноване під час брюсселізації		У розділі образотворчого мистецтва знаходилося сучасне (для того часу) мистецтво. Було представлено 3 роботи Моне, Родена і Ренуара і 2 роботи Матісса.	26 країн	13 млн. осіб	Готель Astoria був побудований для проведення ярмарки, зараз є пам'яткою, що охороняється
1911	29 квітня-19 листопада	Турин, Італія	Парко дель Валентино			247 акрів	31 країна	4012776	
1913	26 квітня-3 жовтня	Гент, Бельгія			Тема «Світ, Промисловість та Мистецтво»	Площа, де відбувалася виставка займала 130 га. На виставці було продемонстровано один із останніх людських зоопарків. Одним з атракціонів виставки стало "містечко" "Стара Фландрія"	24 країни	503 419	Для виставки були побудовані деякі споруди: головний міський вокзал Гент-Сінт-Пітерс і новий готель "Flandria Палас", Парк Цитадель було перебудовано для ярмарки. Під час виставки вперше в Бельгії запрацювала авіапошта.
1915	20 лютого – 4 грудня	Сан-Франциско, США	Міський район Марина	Башта коштовностей	Офіційно називалася Панамо-Тихоокеанська міжнародна виставка,	Великогабаритна модель Панамського каналу; Колокол свободи – один із символів незалежності; паровоз С. П. Хантінгтона	24 країни	18 876 438	На виставці працювала телефонна лінія до Нью-Йорка.

					була приурочена на честь завершення будівництва Панамського каналу				
1929	20 травня 1929 р. – 15 січня 1930 р.	Барселона, Іспанія	Гора Монжуїк	Магічний фонтан Монжуїк, Олімпійський стадіон, Іспанське село		Експозиція була розділена на блоки: центр зв'язку та транспорту; центр костюмів; центр металургії, електроенергії, та рушійної сили; центр текстильного мистецтва; проєкційний центр	20 країн	5 800 000	
1929		Севілья, Іспанія		Площа Іспанії – архітектурний ансамбль в неомавританському стилі.					
1933	27 травня-12 листопада	Чикаго, США			Співпала в часі з Великою депресією. Тема «Незалежність серед промисловості та наукових	Популярними атракціонами були скайрайд (атракціон-симулятор подорожі), роботизований Фонтан науки, стріп-шоу Саллі Ренд	21 країна	39 млн. осіб	Домінуючий архітектурний стиль ар-деко. У виставці робився акцент на науково-технічний прогрес

					досліджень »				
1935	27 квітня-6 листопада	Брюссель, Бельгія	Парк Хейсель	Палац Експозицій	Темою була колонізація, присвячена 50-річчю створення Вільної держави Конго	Архітектурні роботи Ле Корбюзьє	25 країн офіційно та 5 неофіційно	20 млн. осіб	
1937	25 травня - 25 листопада	Париж, Франція		Музей людини	Девіз виставки «Мистецтво та технології в сучасному житті»	Скульптура «Робітник та колхозниця»	47 країн	31 040955	Пропаганда СРСР та Німеччиною своїх політичних систем
1939	30 квітня - 27 жовтня	Нью-Йорк, США	Парк Флашинг Медоуз-Корона		Тема «Світ завтрашнього дня»	Нейлонова тканина, футуристичний автомобіль від General Motors, ранні телевізори, величезний глобус / планетарій; Bell Labs - електронний апарат з клавіатурою, що керується синтезатором мови.	54 країни	44932978	Відбулася I Всесвітня наукова фантастична конференція. Ярмарок став першою публічною демонстрацією декількох технологій освітлення, які стали поширені в наступні десятиліття. Ці технології включали в себе введення перших люмінесцентних ламп і світильників.

1949-1950	8 грудня 1949 року - 8 червня 1950 року	Порт-о-Пренс, Гаїті	Район затоки Гонав		Девіз «Фестиваль миру», 200-річчя з дня заснування міста Порт-о-Пренс	Ботанічні сади, тропічний акваріум і парк Les Palmistes, де проходив вуличний карнавал, колесо огляду і шоу Росса Меннінга	15	250000	
1958	17 квітня-19 жовтня	Брюссель, Бельгія	Плато Хейсель	Атоміум	Тема «Світогляд: Новий Гуманізм»	Знаменитою частиною виставки став павільйон Philips, де «Електронна поема» - 8-ми хвилинна музична композиція, написана спеціально для цього місця, відтворювалася з 425 гучномовців, розміщених в певних точках по проекту Янніса Ксенакіса і Ле Корбюзьє.	39 країн	41 454412	Заклик до миру в усьому світі і соціально-економічного прогресу.
1962	21 квітня-21 жовтня	Сіетл, США	Сіетл Центр	Космічна ігла	Тема «Людина в космічній ері»	Експозиція НАСА була представлена моделями та макетами різних супутників, а також капсулою "Проект Меркурій". Компанія Ford Motor представила симульований космічний політ і своє бачення автомобіля майбутнього, Ford Seattle-ite XXI.	49 країни	6 609609	На світовому рівні відчувалося протистояння США та СРСР особливо в космічній тематиці. На рівні міста були побудовані монорельси Space Needle та Alweg, а також декілька спортивних об'єктів (Колізей штату Вашингтон, в даний

									час KeyArena) та будівля для виконавчих мистецтв (Playhouse, зараз Cornish Playhouse
1967	28 квітня-29 жовтня	Монреаль, Канада	Острів Сент-Хелен	Житловий комплекс «Хабітат 67»	На честь 100-річчя Канадської конфедерації та її. Тема «Людина та її Світ»	90 павільйонів, що представляли теми «Людина та її світ» нації, корпорації та різноманітні галузі	62 країни	50 306648	
1970	15 травня-13 вересня	Осака, Японія	Festival Plaza	Башта Сонця	Тема «Прогрес та Гармонія для людства»	Ретфакти, як космічна капсула Apollona-11, щоб продемонструвати досягнення НАСА, центральний елемент був більшим куском місячного каменю, присутнім астронавтам з Аполлона-12 в 1969 році.	76 країн + британська колонія Гонконг	64 млн. осіб	Перша виставка подібного масштабу в Азії
1992	20 квітня-10 грудня	Севілья, Іспанія	Ла Ісла - де - Ла - Картуха		Тема «Епоха відкриттів»	Територія 215 га. Було показано перший фільм IMAX, він отримав головну креативну нагороду на виставці.	112 країн	41 814571	
2000	1 червня-31 жовтня	Ганновер, Німеччина	Район Лаатцен	Площа Експозиції, гігантський «Дах Світу»	Тема «Людство-Природа-Технологія»	Безпечні для людства та природи технології	174 країни	18 100000	Розкриття позиції різних країн та народів щодо майбутнього планети та створення моделей

									гармонійної взаємодії людини, природи та техніки; співробітництво у вирішенні глобальних світових проблем.
2010	1 травня-31 жовтня	Шанхай, Китай	район міста Наньпу - Міст Лупу	Експо Вісь	Тема «Краще місто-краще життя»	Площа 5,28 кв.км.	190 країн	73 085000	Перша Всесвітня виставка на території Китаю. Запропоноване концептуальне рішення проблем, що торкаються скорочення ресурсів, зменшення рівня злочинності, забруднення оточуючого середовища шляхом моделювання міст майбутнього.
2015	1 травня-31 жовтня	Мілан, Італія		Ворота Експо	Тема «Нагодувати планету. Енергія для життя»		137 країн	21 500000	Напередодні офіційного відкриття виставки, в Мілані відбулася акція протесту під девізом «Ні ЕКСПО», яка місцями вилилася в безлад.

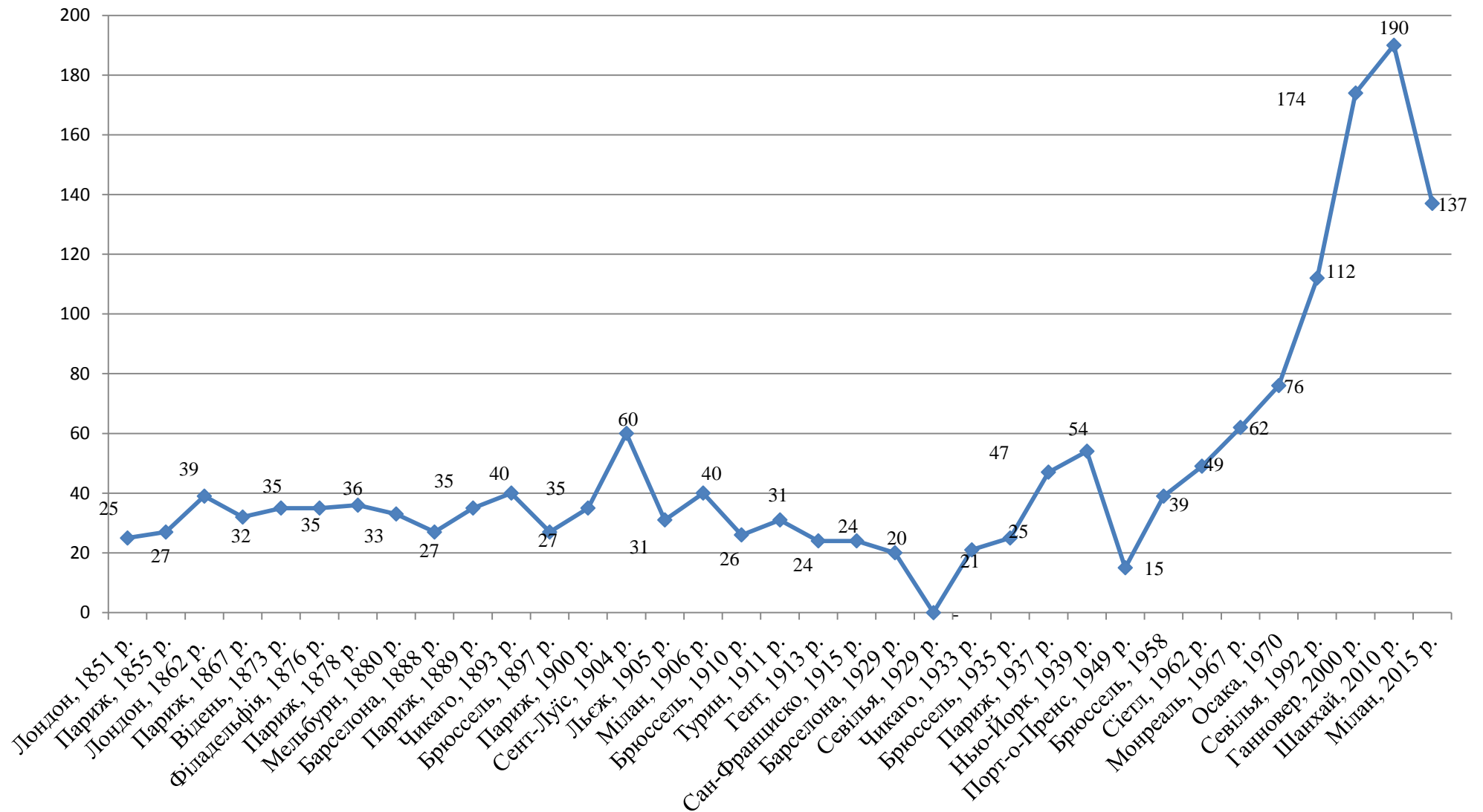

Рис. Е.1. Чисельність країн, що прийняла участь у визнаних Всесвітніх виставках (складено автором)

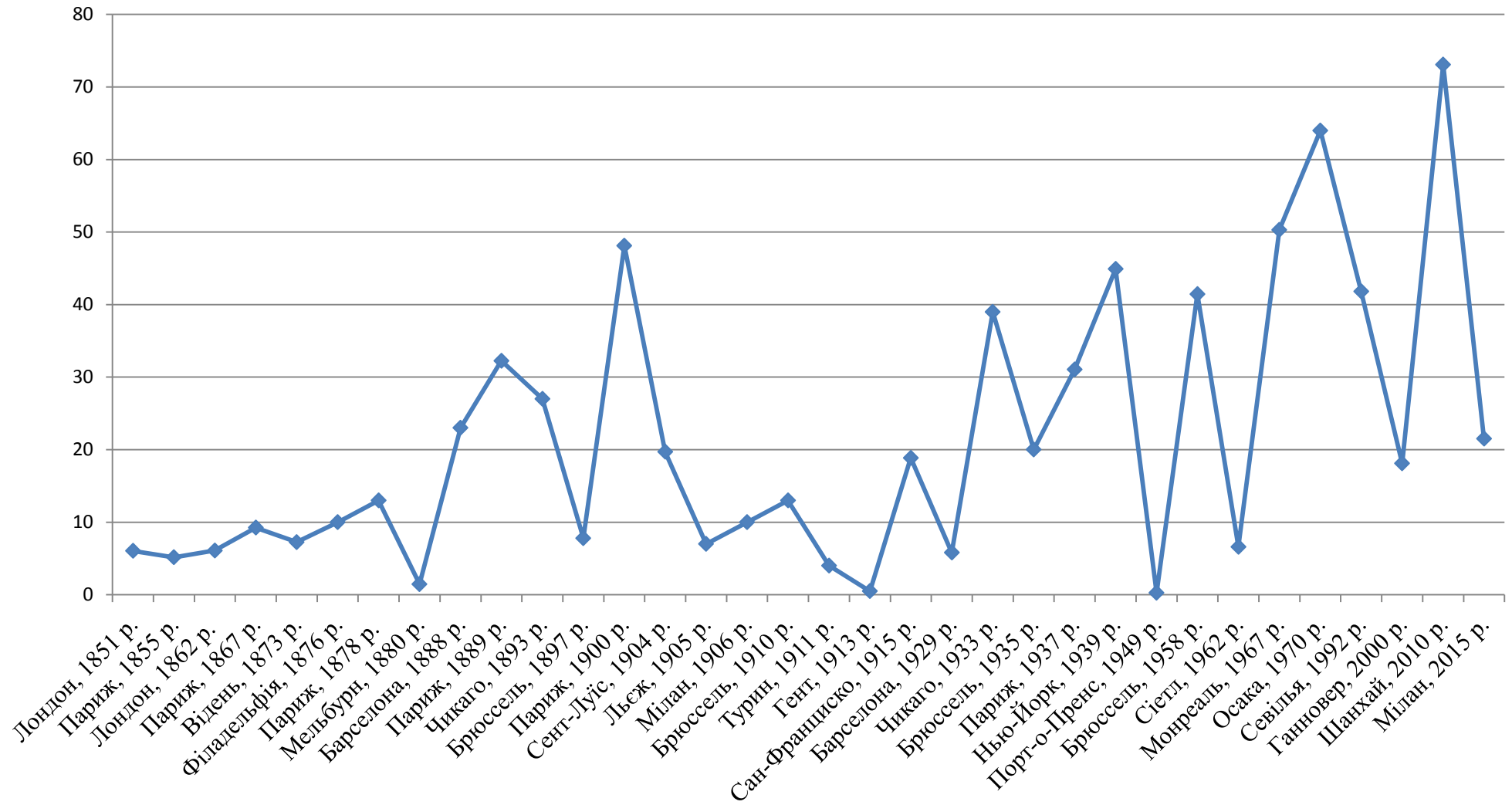
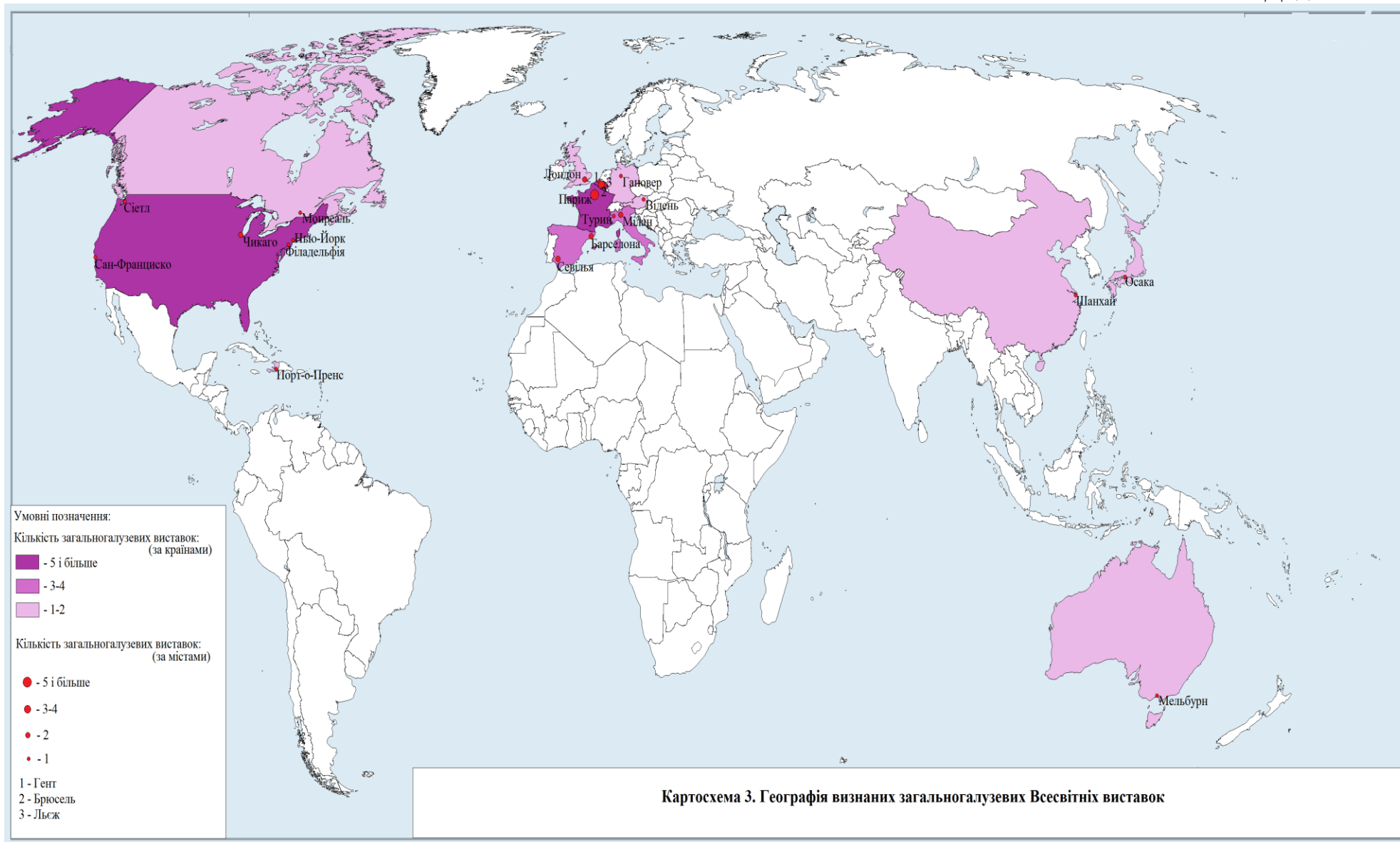
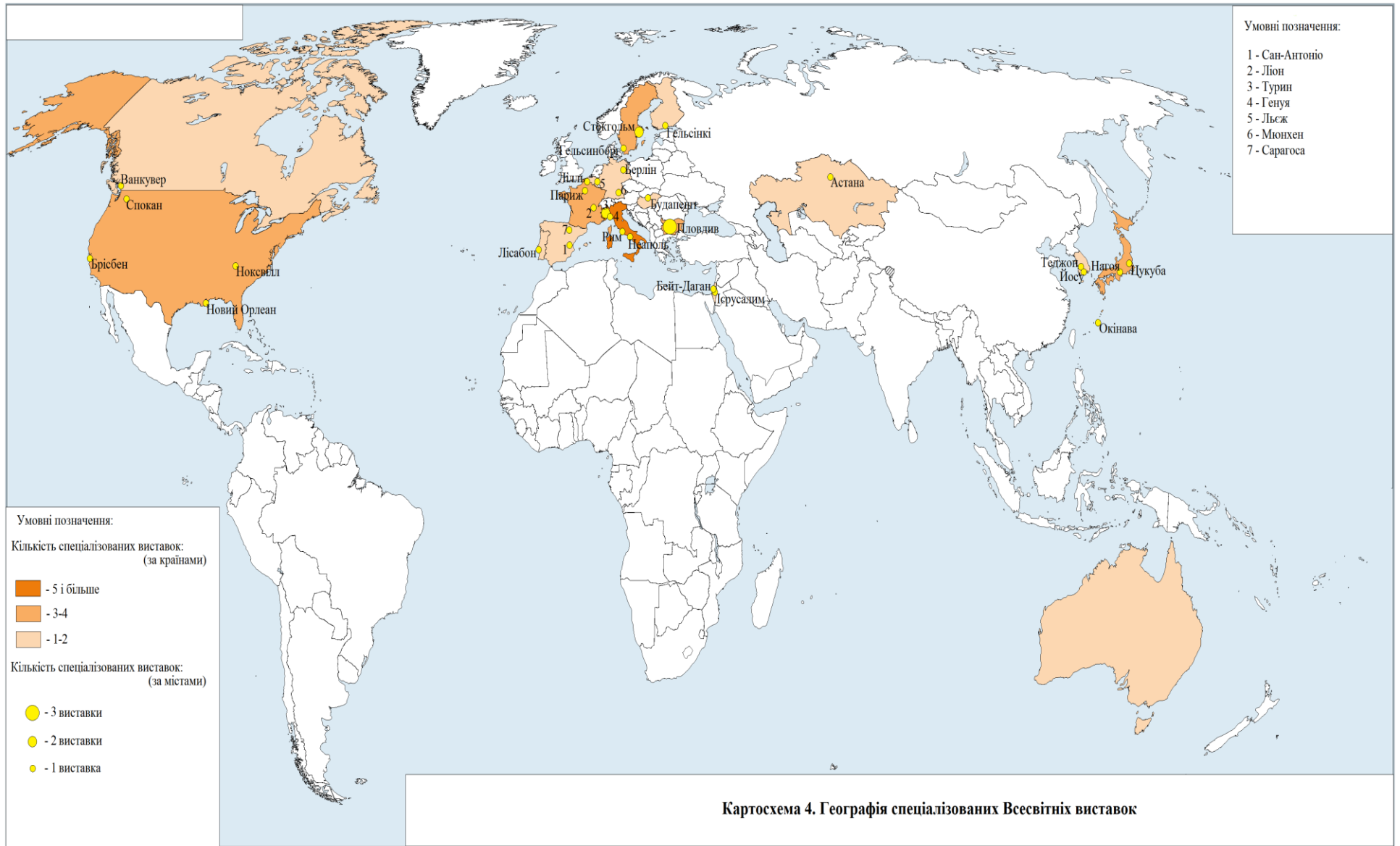

Рис. Е.2. Чисельність відвідувачів визнаних Всесвітніх виставках (складено автором)

Таблиця К.1. Результати голосування за місце проведення ЕКСПО-2020 [10]

154 Генеральна асамблея Міжнародного бюро виставок

27 листопада 2013, Париж, Франція

Місто	Держава	Раунд 1	Раунд 2	Раунд 3
Дубай	ОАЕ	77	87	116
Єкатеринбург	Росія	39	41	47
Ізмір	Туреччина	33	36	-
Сан-Паулу	Бразилія	13	-	-
Утримались	-	1	1	1

Таблиця К.2. Результати голосування за місце проведення ЕКСПО-2025

164 Генеральна асамблея Міжнародного бюро виставок

23 листопада 2018, Париж, Франція

Місто	Держава	Раунд 1	Раунд 2
Осака	Японія	85	92
Єкатеринбург	Росія	48	61
Баку	Азербайджан	23	—
Утримались	-	0	0

Найвідоміші об'єкти, створені до Всесвітніх виставок

Рис. Л.1. Кришталевий палац в Лондоні

Рис. Л.2. Королівський виставковий центр у Мельбурні

Рис. Л.3. Пам'ятник Колумбу в Барселоні

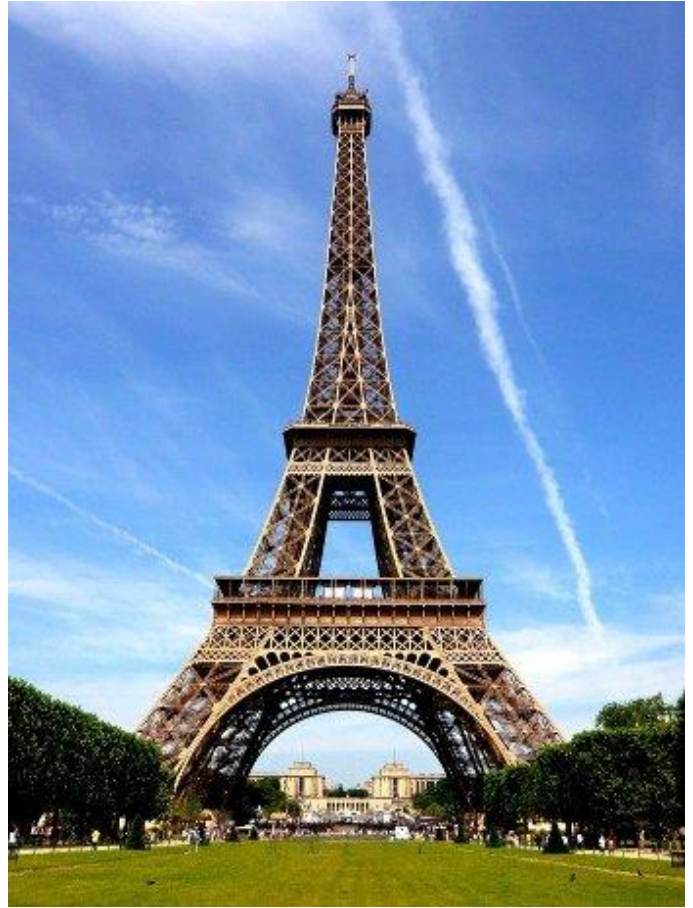

Рис. Л.4. Ейфелева вежа в Парижі

Рис. Л. 5.Чортове колесо в Чикаго

Рис. Л. 6. Міст Олександра III в Парижі

Рис. Л. 7. Олімпійський стадіон в Барселоні

Рис. Л. 8. Фонтан Монжуїк в Барселоні

Рис. Л. 9. Іспанське селище в Барселоні

Рис. Л. 10. Площа Іспанії в Севільї

Рис. Л. 11. Пам'ятник «Робітник та колхозниця»

Рис. Л.12. Атоміум в Брюсселі

Рис. Л. 13. Спейс-Нідл у Сіетлі

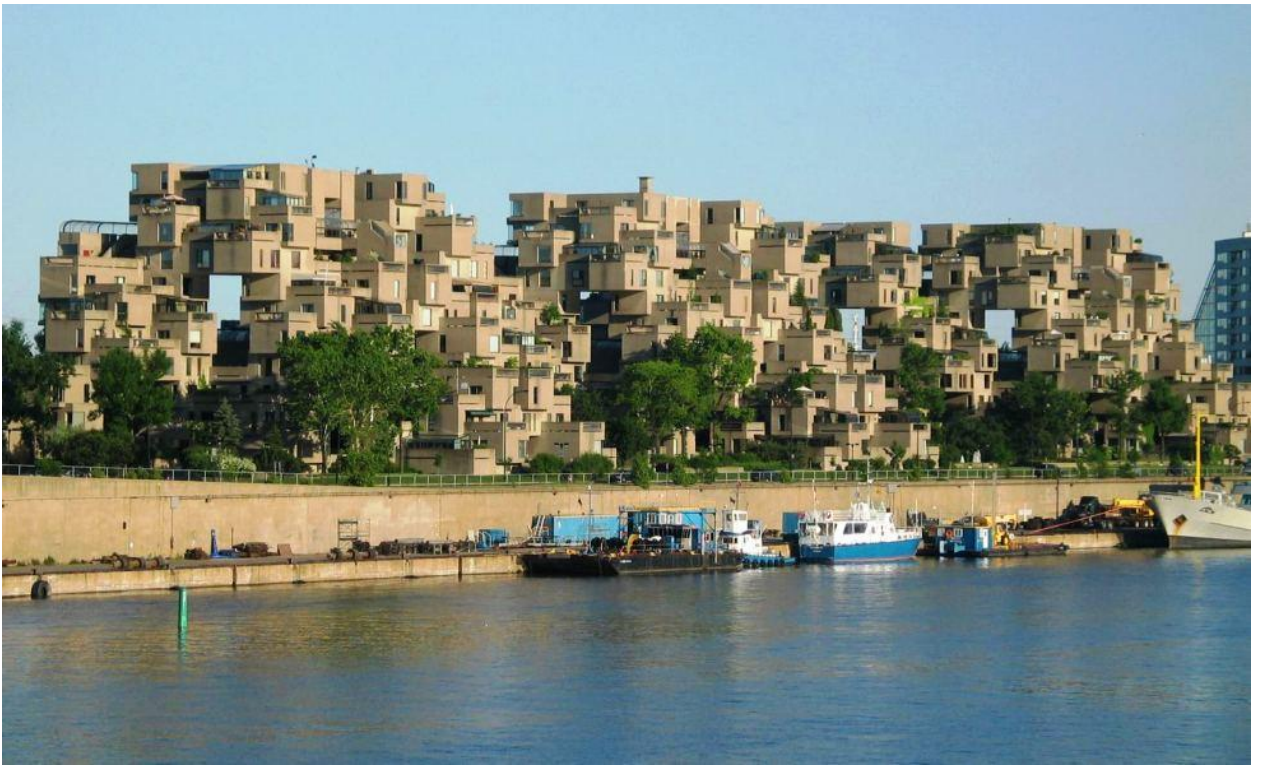

Рис. Л. 14. Житловий комплекс «Хабітат-67»

Рис. Л. 15. Павільйон Нур-Алем в Нурсултані (колишня Астана)

Ділові програми найбільших туристичних виставок України [36], [62]

25⁺ ЮВІЛЕЙНА МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА *Україна*
ПОДОРОЖІ ТА ТУРИЗМ

Ділова програма заходів *

27 березня 2019

10:00 – 11:00		Семінар компанії АНЕКС ТУР : «Сезон «Літо 2019» - новини компанії (робота з сайтом компанії, новини та послуги компанії, акції та бонусні програми, польотна програма, комісійна програма, раннє бронювання, франчайзинг від АНЕКС ТУР)».	Конференц-зал 2, павільйон 1
11:10 – 12:10		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «CORAL FAMILY & SUN FAMILY CLUB: секрети ідеального відпочинку з дітьми. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1
11:10 – 12:10		Семінар компанії АНЕКС ТУР : «ТУРЕЧЧИНА з АНЕКС ТУР – сезон «Літо 2019». Інформація про курорти та готелі Анталійського узбережжя (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії)».	Конференц-зал 2, павільйон 1
11:10 – 12:10		Семінар компанії ЕЙР ЛАЙФ ЛОГІСТИК : «Зміни в дистрибуції авіаційного контенту NDC Lufthansa Group. Технологічне рішення OverSky».	Конференц-зал 4, павільйон 1

11:10 – 13:20		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «ІСПАНІЯ: КОСТА-БРАВА, КОСТА-ДОРАДА, МАЙОРКА. Рекомендовані готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 1, павільйон 1
12:20 – 13:20		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «Турагентство CORAL TRAVEL і Турагентство CORAL ELITE SERVICE. Франчайзинг – успішна модель для вашого бізнесу».	Конференц-зал 3, павільйон 1
12:20 – 13:20		Семінар компанії АНЕКС ТУР : «ТУРЕЧЧИНА з АНЕКС ТУР – сезон «Літо 2019». Інформація про курорти та готелі БОДРУМА, МАРМАРИСА, ФЕТХІС (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії)».	Конференц-зал 2, павільйон 1
12:20 – 13:20		Семінар компанії АРТЕКС 94 : «Вигідна ЄВРОПА – авіатури за ціною автобусних. Гарантовані виїзди. Авторські подорожі – ЄВРОПА, АФРИКА, АЗІЯ».	Конференц-зал 4, павільйон 1
12:20 – 14:30		Семінар компанії ОНЛАЙН БІСТРО : «Презентація системи онлайн бронювання туристичних послуг ONLINEBISTRO.UA ».	Конференц-зал 5, павільйон 1
13:00 – 15:00		Офіційна церемонія відкриття XXV Ювілейної міжнародної виставки УІТТ'2019 «УКРАЇНА – ПОДОРОЖІ ТА ТУРИЗМ» .	Конференц-зал Ukrainian Hospitality Days, павільйон 1
13:30 – 14:30		Семінар компанії АНЕКС ТУР : «ІСПАНІЯ з АНЕКС ТУР – сезон «Літо 2019». Інформація про курорти та готелі КОСТА-БРАВА, КОСТА-ДОРАДА (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії)».	Конференц-зал 2, павільйон 1
13:30 – 15:00		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «Літній відпочинок в УКРАЇНІ: КАРПАТИ чи ЧОРНЕ МОРЕ. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1

13:30 – 15:40		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «ТУРЕЧЧИНА: АНТАЛІЙСЬКЕ та ЕГЕЙСЬКЕ узбережжя. Рекомендовані готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 1, павільйон 1
13:30 – 15:40		Туристичний воркшоп: « Представлення туристичних продуктів ЗАПОРІЖЖЯ ». Організатор: Запорізька міська рада, відділ іміджевих проєктів та маркетингу управління туризму департаменту культури і туризму.	Конференц-зал 4, павільйон 1
14:40 – 15:40		Семінар компанії АНЕКС ТУР : «ТУНІС з АНЕКС ТУР – сезон «Літо 2019». Інформація про курорти та готелі МАХДІЯ, МОНАСТІР, СУС, ХАММАМЕТ (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії)».	Конференц-зал 2, павільйон 1
14:40 – 16:50		Семінар компанії NEW TOURS : «Тури по США та КАНАДІ – приймаюча компанія NEW TOURS . Запрошуються туристичні оператори і агенти».	Конференц-зал 5, павільйон 1
15:00 – 18:00		Public talk: «Європейське майбутнє готельного бізнесу України. Податки, тарифи, державне регулювання». Організатор: Національна туристична організація України.	Конференц-зал Ukrainian Hospitality Days, павільйон 1
15:10 – 16:40		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «ІНДОНЕЗІЯ: БАЛІ - райський острів. Характеристика курортів, рекомендовані готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1
15:50 – 16:50		Семінар компанії АНЕКС ТУР : «БОЛГАРІЯ, ЄГИПЕТ, КРИТ, КІПР з АНЕКС ТУР – сезон «Літо 2019» (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії)».	Конференц-зал 2, павільйон 1
15:50 – 16:50		Ділова зустріч учасників клубу Hello Otel : «Політика програми лояльності Hello Otel в	Конференц-зал 4, павільйон 1

		туризмі, відносини між менеджером, туристичним агентством та готелем, інформаційні тури в рамках Біржи бонусів та інше».	
15:50 – 18:00		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «ГРЕЦІЯ: КРИТ, РОДОС. Рекомендовані готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 1, павільйон 1
16:50 – 18:00		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «OTIUM HOTELS & XANADU RESORT: оновлення літнього сезону 2019. Вибір правильного готелю – запорука успіху.. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1
17:00 – 18:00		Семінар компанії АНЕКС ТУР : «Авіакаса з АНЕКС ТУР – онлайн бронювання регулярних авіаперевезень».	Конференц-зал 2, павільйон 1

28 березня 2019

10:10 – 10:50		З'їзд франчайзингу. Новини франчайзингу, обговорення планів та нюансів в роботі. Організатор компанія TPG .	Конференц-зал 4, павільйон 1
10:50 – 11:20		Семінар компанії TPG : «Плани компанії TPG на рік. 10-річчя компанії».	Конференц-зал 4, павільйон 1
10:00 – 12:30		Конференція: «Внутрішній туризм: як розвиваємось далі (дискусія практиків та експертів ринку)». Організатор: Центр розвитку туризму України та Національна туристична організація України.	Конференц-зал Ukrainian Hospitality Days, павільйон 1
10:00 – 12:00		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «МАВРИКІЙ: король ІНДІЙСЬКОГО океану. Характеристика курортів, тонкощі продажів, популярні готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1
10:00 – 12:00		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «ЄГИПЕТ: ШАРМ-ЕЛЬ-ШЕЙХ та ХУРГАДА. Рекомендовані готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 2, павільйон 1

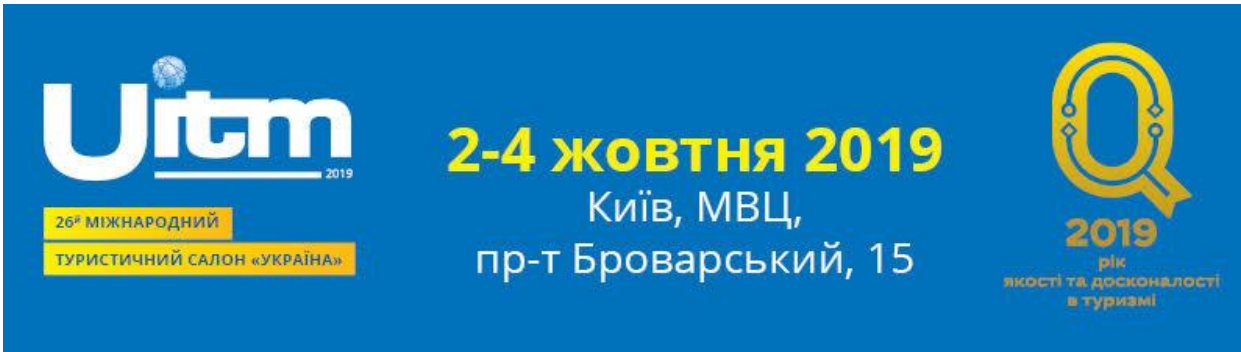
11:00 – 14:00	 <p>Національна туристична організація України</p>	Q Forum. Практичне впровадження міжнародних стандартів для готелів, ресторанів, суб'єктів туристичної діяльності та туристичних дестинацій. Організатори: Національна туристична організація України та компанія SGS.	Конференц-зал 1, павільйон 1
11:10 – 12:10		Семінар компанії ЦЕНТР КРУЇЗІВ ОДЕСИ : «Круїзи MSC - особливості продажів (підбір напрямку, маршруту, вибір лайнеру та категорії каюти). Цікаві маршрути на 2019 рік. Нові лайнери компанії MSC».	Конференц-зал 5, павільйон 1
11:20 – 11:50		Семінар компанії TPG : «CRM система – інструмент успішного франчайзингу».	Конференц-зал 4, павільйон 1
12:00 – 12:40		Лекція компанії TPG про сезонні напрямки: «ЧЕХІЯ, УГОРЩИНА, ІТАЛІЯ, ФРАНЦІЯ».	Конференц-зал 4, павільйон 1
12:10 – 13:10		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «CORAL FAMILY & SUN FAMILY CLUB: секрети ідеального відпочинку з дітьми. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1
12:10 – 14:10		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «ШПІ-ЛАНКА: калейдоскоп яскравих вражень. Специфіка продажів, базові готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 2, павільйон 1
12:20 – 13:20		Семінар компанії TRIPWAY.COM : «Tripway.com / SkyUp – все, що вам необхідно знати про авіаквитки вже сьогодні, щоб виграти завтра: RTS, лоукости, прямий доступ».	Конференц-зал 5, павільйон 1
12:50 – 13:30		Лекція компанії TPG про сезонні напрямки: «МАЛЬТА, ІСПАНІЯ, АДРІАТИКА».	Конференц-зал 4, павільйон 1
13:00 – 15:00		Конференція Visit Ukraine. Організатор: Київська Туристична Асоціація .	Конференц-зал Ukrainian Hospitality Days, павільйон 1
13:20 – 15:20		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «Дитячий відпочинок в УКРАЇНІ: КАРПАТИ чи ЧОРНЕ МОРЕ. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1

13:30 – 14:20		Лекція компанії TPG про сезонні напрямки: «КІПР, ГРЕЦІЯ, ГРУЗІЯ, БОЛГАРІЯ».	Конференц-зал 4, павільйон 1
13:30 – 14:30		Презентація проекту «Уікенд в стилі Industrial» (представлення індустриальних маршрутів Кривого Рогу). Організатор: виконком Криворізької міської ради.	Конференц-зал 5, павільйон 1
14:20 – 16:20		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «МАЛЬДІВИ: сонячна сторона життя. Тонкощі продажів, технологія бронювання. Популярні готелі. Розіграш призів».	Конференц-зал 2, павільйон 1
14:30 – 15:10		Лекція компанії TPG про сезонні напрямки: «ТАЙЛАНД, ШРІ-ЛАНКА, ЗАНЗІБАР, ДОМІНКАНА, МАЛЬДІВИ».	Конференц-зал 4, павільйон 1
14:40 – 16:50		Ділова зустріч учасників клубу Hello Otel : «Політика програми лояльності Hello Otel в туризмі, відносини між менеджером, туристичним агентством та готелем, інформаційні тури в рамках Біржи бонусів та інше».	Конференц-зал 4, павільйон 1
15:00 – 16:00		Воркшоп Visit Serbia. Зустріч з туристичними компаніями СЕРБІЇ. Організатор: Київська Туристична Асоціація	Конференц-зал 1, павільйон 1
15:10 – 17:10		Семінар компанії ГРУПА КОМПАНІЙ ІНФЛОТ КРУЇЗ ЕНД ФЕРРІ УКРАЇНА : «Круїзні подорожі від ІНФЛОТ з NORWEGIAN CRUISE LINE (NCL)».	Конференц-зал Ukrainian Hospitality Days, павільйон 1
15:20 – 16:00		Лекція компанії TPG про сезонні напрямки: «УКРАЇНА, ТУРЕЧЧИНА, ЄГИПЕТ, ІЗРАЇЛЬ».	Конференц-зал 4, павільйон 1
15:30 – 16:30		Семінар компанії КОРАЛ ТРЕВЕЛ : «CORAL+ Бронювання готелів, трансферів, авіабілетів (включаючи бюджетні авіакомпанії). Переваги, особливості, «жива» демонстрація. Розіграш призів».	Конференц-зал 3, павільйон 1
16:15 – 17:15		Воркшоп Visit Azerbaijan. Зустріч з туристичними компаніями АЗЕРБАЙДЖАНУ.	Конференц-зал 1, павільйон 1

		Організатор: Київська Туристична Асоціація.	
--	--	--	--

29 березня 2019

10:30-13:30	 Національна туристична організація України	Круглий стіл: «Розвиток круїзного туризму в Україні». Організатор: Національна туристична організація України.	Конференц-зал Ukrainian Hospitality Days, павільйон 1
10:00 - 12:00		Семінар Міністерства аграрної політики та продовольства України: «Об'єднані територіальні громади і туризм».	Конференц-зал 2, павільйон 1

Uitm 2019
26^а МІЖНАРОДНИЙ
ТУРИСТИЧНИЙ САЛОН «УКРАЇНА»

2-4 ЖОВТНЯ 2019
Київ, МВЦ,
пр-т Броварський, 15

2019
рік
якості та досконалості
в туризмі

ДІЛОВА ПРОГРАМА ЗАХОДІВ*

2 жовтня 2019

10:00 - 11:00	 Семінар компанії АНЕКС ТУР: Куба з АНЕКС Тур - Сезон "Осінь - Зима 2019/20" . Інформація про курорти і готелі узбережжя Куби (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії).	Конференц-зал 20, павільйон 4
11:10 - 12:10	 Семінар компанії АНЕКС ТУР: Домініканська республіка з АНЕКС Тур - Сезон "Осінь - Зима 2019/20" . Інформація про курорти і готелі Домініканської республіки (особливості курортів,	Конференц-зал 20, павільйон 4

	польотна програма, готельна база, екскурсії).	
12:00 – 14:00	Показ кращих туристичних відеороликів з України та країн-учасниць виставки UITM. Організатор: Асоціація журналістів Travel Press Club.	Демозона, Павільйон 4
12:20 - 13:20	 Семінар компанії АНЕКС ТУР: Таїланд з АНЕКС Тур - Сезон "Осінь - Зима 2019/20". Інформація про курорти і готелі Пхукета і Паттаї (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії).	Конференц-зал 20, павільйон 4
13:30 - 14:30	 Семінар компанії АНЕКС ТУР: О.А.Е з АНЕКС Тур - Сезон "Осінь - Зима 2019/20". Інформація про курорти і готелі О.А.Е (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії).	Конференц-зал 20, павільйон 4
14:40 - 15:40	 Семінар компанії АНЕКС ТУР: Єгипет з АНЕКС Тур - Сезон "Осінь - Зима 2019/20". Інформація про курорти і готелі Шарм ель шейха і Хургади (особливості курортів, польотна програма, готельна база, екскурсії).	Конференц-зал 20, павільйон 4
14:40 – 15:40	 Презентація комплексу ГОТЕЛЬ «АКВАПАРК ЗАТОКА» , розіграш сертифікату на проживання в готелі. Організатор: ГОТЕЛЬ «АКВАПАРК ЗАТОКА».	Конференц-зал 19, Павільйон 4
14:40 – 18:00	 <small>Національна туристична організація України</small> Нетворкінг туристичних міст та регіонів «Нова роль Організацій управління дестинаціями (DMO) в процесі сталого розвитку територій». Організатор: Національна Туристична Організація України.	Конференц-зал 17, павільйон 4

15:00 – 16:00	Презентація туристичного оперного маршруту у віртуальній реальності: Nocturne VR opera . Організатор: Культурне об'єднання Hronotop.UA.	Демозона, Павільйон 4
15:50 - 16:50	 <p>Семінар компанії АНЕКС ТУР: Турагентство "АНЕКС ТУР" - стань частиною надійного бренду (етапи і умови вступу до франчайзингу АНЕКС ТУР).</p>	Конференц-зал 20, павільйон 4

3 жовтня 2019

10:00 – 14:30	 <p>День спадщини малих громад на UTM. Організатори: Green Ways Ukraine, Туристична Асоціація Івано-Франківщини, Всеукраїнська мережа експертів для громад із спадщиною.</p>	Конференц-зал 19, павільйон 4
10:30 - 12:30	<p>Токудидали? Market talk «Токудидали?». Спікери: Ігор Захаренко (директор туристичної компанії «Феєрія Мандрів», ТБ-ведучий); Константин Ліорек(незалежний мандрівник, відвідав 175 країн); Максим Циркель (власник туристичного агентства TABU TOUR), Юлія Ресенчук (громадська діячка, Президентка Благодійного фонду «АІК»).</p>	Демозона, павільйон 4
10:30 – 13:30	 <p>Семінар «Дороги вина та смаку Української Бессарабії – новий туристичний продукт Одеської області». Організатор: Національна туристична організація України та Проект Європейської Комісії «Підтримка системи географічних зазначень в Україні» (Проект ГЗ).</p>	Конференц-зал 17, павільйон 4
12:20 - 13:20	 <p>Семінар Turismo Valencia «Валенсія – Середземноморський урбаністичний іспанський напрямок».</p>	Конференц-зал 18, павільйон 4
13:30 – 14:30	 <p>Семінар компанії TRIPWAY, TRIPWAY.COM / LUFTHANSA GROUP: Заробляйте більше та вигравайте з надійним авіа-партнером!</p>	Конференц-зал 17, Павільйон 4

<p>13:30 – 14:30</p>	 <p>Семінар компанії ERNEST AIRLINES: Нові можливості співпраці з туристичними агенціями.</p>	<p>Конференц-зал 18, Павільйон 4</p>
<p>14:40 – 15:40</p>	 <p>Семінар: КРИВИЙ РІГ – КРУГЛИЙ РІК. Промислові екскурсії залізного Кривбасу. Організатор: Виконком Криворізької міської ради.</p>	<p>Конференц-зал 17, Павільйон 4</p>
<p>16:00 – 18:00</p>	<p>B2B WORKSHOP 10 x 10. 10 міст та регіонів України зустрінуться з 10 міжнародними байерами з Азербайджану, Великобританії, Ізраїлю, Кувейту, Латвії, Литви, Німеччини, Польщі, Туреччини, Франції. Організатори: виставкова компанія «Прем'єр Експо», Київська Туристична Асоціація, Управління туризму та промоцій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). <i>Участь у заході виключно за запрошеннями.</i></p>	<p>Конференц-зал 18, Павільйон 4</p>